

Серія «Початкова школа. Мій конспект»
Заснована 2008 року

М. О. Володарська

МАТЕМАТИКА

(за підручником Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької)

I семестр

2
клас



Книга скачана с сайта <http://e-kniga.in.ua>

Издательская группа «Основа» —
«Электронные книги»

Харків
Видавнича група «Основа»
2013

УДК 37.016
ББК 74.263
В67

Володарська М. О.

В67 Математика. 2 клас. I семестр (за підручником Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької). — Х. : Вид. група «Основа», 2013. — 150, [2] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-1786-4.

Посібник містить орієнтовне календарне планування та розробки уроків математики в 2 класі (I семестр), складені відповідно до вимог нової навчальної програми (К. : Видавничий дім «Освіта», 2012) за підручником Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької (К. : Видавничий дім «Освіта», 2012).

Задля зручності використання всі розробки розміщені на відривних аркушах. Поля для записів дозволять творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ББК 74.263

Навчальне видання

Серія «Початкова школа. Мій конспект»

ВОЛОДАРСЬКА Марина Олександрівна

МАТЕМАТИКА.

2 КЛАС. I СЕМЕСТР

(за підручником Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької)

Головний редактор **Ю. С. Бардакова**

Редактор **О. В. Грабар**

Відповідальний за видання **Ю. М. Афанасенко**

Технічний редактор **О. В. Лебедєва**

Коректор **О. М. Журенко**

Підписано до друку 13.05.2013. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 9,5. Замовлення № 13-05/20-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»

61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66

тел. (057) 731-96-33

e-mail: office@osnova.com.ua

Свідцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

ISBN 978-617-00-1786-4

© Володарська М. О., 2013

© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2013

ЗМІСТ

Орієнтовне календарне планування	6
Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1 клас	9
Урок 1. Нумерація чисел 1–20. Додавання і віднімання в межах 20. Розв'язування простих задач	9
Урок 2. Нумерація чисел 1–100. Випадки додавання і віднімання в межах 100, пов'язані з нумерацією чисел. Вартість монет. Знаходження суми вартості монет	11
Урок 3. Розрядний склад двоцифрових чисел. Порівняння виразів	15
Урок 4. Доба і тиждень. Додавання і віднімання іменованих чисел, поданих в одиницях вимірювання часу	17
Урок 5. Додавання і віднімання круглих десятків. Задачі на різницеве порівняння	19
Урок 6. Промінь. Відрізок. Пряма. Перетин прямих. Творча робота над задачею	21
Урок 7. Одиниці вимірювання довжини (<i>сантиметр, дециметр, метр</i>) і співвідношення між ними. Вимірювання довжин відрізків у сантиметрах і дециметрах. Розв'язування задач	23
Урок 8. Назви компонентів дії додавання. Рівняння. Знаходження невідомого доданка	25
Урок 9. Переставний закон додавання	29
Урок 10. Назви компонентів дії віднімання. Знаходження невідомого зменшуваного	31
Урок 11. Кілограм. Знаходження невідомого від'ємника	33
Урок 12. Грошові одиниці — гривня, копійка. Співвідношення між грошовими одиницями. Розв'язування задач	35
Урок 13. Одиниця вимірювання місткості — літр. Порівняння місткості посудин. Самостійна робота	37
Урок 14. Повторення вивченого. Розв'язування рівнянь	39
Урок 15. Контрольна робота № 1	41
Табличне додавання і віднімання чисел у межах 20 з переходом через розряд	43
Урок 16. Аналіз контрольної роботи. Таблиці додавання і віднімання числа 2 з переходом через десяток. Розв'язування прямих і обернених задач	43
Урок 17. Таблиці додавання і віднімання числа 3 з переходом через десяток. Довжина ламаної	45
Урок 18. Таблиці додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток. Знаходження довжини ламаної лінії. Розв'язування і порівняння простих задач	47
Урок 19. Вирази зі змінною. Позначення змінної буквою. Кут. Види кутів	49
Урок 20. Таблиці додавання і віднімання числа 5 з переходом через десяток. Вирази зі змінною. Прості і складені задачі	51
Урок 21. Многокутник та його елементи: вершини, сторони, кути. Позначення геометричних фігур буквами латинського алфавіту. Периметр многокутника	53
Урок 22. Таблиці додавання і віднімання числа 6 з переходом через десяток. Прямокутник. Побудова прямокутника.	55

Урок 23. Таблиці додавання і віднімання числа 7 з переходом через десяток. Складання й розв'язування задач за схематичним записом їх умови	57
Урок 24. Складання й розв'язування задач за коротким записом їх умови. Квадрат	59
Урок 25. Таблиці додавання і віднімання числа 8 з переходом через десяток. Розв'язування рівнянь	61
Урок 26. Перевірка дій додавання і віднімання. Знаходження периметрів трикутника і чотирикутника	63
Урок 27. Таблиці додавання й віднімання числа 9 з переходом через десяток. Периметр многокутника	65
Урок 28. Таблиця додавання і віднімання чисел. Периметр квадрата	69
Урок 29. Розв'язування задач двома способами (ознайомлення)	71
Урок 30. Вирази з дужками. Порядок виконання дій у виразах, що містять дужки. Задачі на дві дії	73
Урок 31. Додавання числа до суми. Віднімання числа від суми	75
Урок 32. Додавання до числа суми. Віднімання суми від числа. Самостійна робота	77
Урок 33. Розв'язування задач за допомогою виразу. Порівняння виразів. Знаходження периметра прямокутника	79
Урок 34. Контрольна робота № 2	81
Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд	83
Урок 35. Аналіз контрольної роботи. Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $37 + 6$	83
Урок 36. Прийом округлення. Розв'язування задач за коротким записом	85
Урок 37. Усне додавання виду $45 + 7$ і $53 + 9$. Додавання способом округлення	87
Урок 38. Додавання виду $7 + 15$. Розв'язування задач двома способами	89
Урок 39. Усне віднімання виду $40 - 8$. Розв'язування задач	91
Урок 40. Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $35 - 7$. Розв'язування задач	93
Урок 41. Закріплення віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування складених задач за коротким записом	95
Урок 42. Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового способом округлення виду $45 - 7$; $53 - 9$. Розв'язування задач	97
Урок 43. Закріплення віднімання двоцифрових чисел. Знаходження значень виразів, у яких двічі повторюється та сама буква	99
Урок 44. Усне додавання виду $27 + 16$. Складання задач за виразом	101
Урок 45. Два способи додавання двоцифрових чисел виду $45 + 27$. Складені задачі, що включають прості задачі на збільшення (зменшення) числа у непрякій формі	103
Урок 46. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування рівнянь	105
Урок 47. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Порівняння іменованих чисел	107
Урок 48. Два способи віднімання двоцифрових чисел виду $45 - 27$. Розв'язування задач. Самостійна робота	109

Урок 49. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Обчислення виразів зручним способом	111
Урок 50. Контрольна робота № 3	113
Урок 51. Аналіз контрольної роботи. Одиниця вимірювання маси — центнер. Розв’язування задач	115
Урок 52. Три способи віднімання виду $40 - 27$. Розв’язування задач	117
Урок 53. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Знаходження значень буквених виразів	119
Урок 54. Вирази з дужками. Розв’язування задач за планом	121
Урок 55. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Перетворення одиниць вимірювання	123
Урок 56. Коло, круг та їх елементи. Центр кола (<i>круга</i>), радіус, діаметр. Креслення кола. Розв’язування прикладів і задач на вивчені випадки додавання і віднімання	125
Урок 57. Закріплення вивченого про коло і круг. Порівняння кіл і кругів	127
Урок 58. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Знаходження числових значень буквених виразів	129
Урок 59. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв’язування задач	131
Урок 60. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Порівняння іменованого числа та суми або різниці іменованих чисел	133
Урок 61. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв’язування задач. Самостійна робота	135
Урок 62. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв’язування задач	137
Урок 63. Контрольна робота № 4	141
Арифметичні дії множення та ділення	143
Урок 64. Аналіз контрольної роботи. Ознайомлення учнів з дією множення. Знак множення. Розв’язування задач	143
Урок 65. Читання прикладів на множення. Назви чисел при множенні. Розв’язування задач на множення	145
Додаток	147

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1 клас		
1	Нумерація чисел 1–20. Додавання і віднімання в межах 20. Розв’язування простих задач	
2	Нумерація чисел 1–100. Випадки додавання і віднімання в межах 100, пов’язані з нумерацією чисел. Вартість монет. Знаходження суми вартості монет	
3	Розрядний склад двоцифрових чисел. Порівняння виразів	
4	Доба і тиждень. Додавання і віднімання іменованих чисел, поданих в одиницях вимірювання часу	
5	Додавання і віднімання круглих десятків. Задачі на різницеве порівняння	
6	Промінь. Відрізок. Пряма. Перетин прямих. Творча робота над задачею	
7	Одиниці вимірювання довжини (<i>сантиметр, дециметр, метр</i>) і співвідношення між ними. Вимірювання довжин відрізків у сантиметрах і дециметрах. Розв’язування задач	
8	Назви компонентів дії додавання. Рівняння. Знаходження невідомого доданка	
9	Переставний закон додавання	
10	Назви компонентів дії віднімання. Знаходження невідомого зменшуваного	
11	Кілограм. Знаходження невідомого від’ємника	
12	Грошові одиниці — гривня, копійка. Співвідношення між грошовими одиницями. Розв’язування задач	
13	Одиниця вимірювання місткості — літр. Порівняння місткості посудин. Самостійна робота	
14	Повторення вивченого. Розв’язування рівнянь	
15	Контрольна робота № 1	
Табличне додавання і віднімання чисел у межах 20 з переходом через розряд		
16	Аналіз контрольної роботи. Таблиці додавання і віднімання числа 2 з переходом через десяток. Розв’язування прямих і обернених задач	
17	Таблиці додавання і віднімання числа 3 з переходом через десяток. Довжина ламаної	
18	Таблиці додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток. Знаходження довжини ламаної лінії. Розв’язування і порівняння простих задач	
19	Вирази зі змінною. Позначення змінної буквою. Кут. Види кутів	
20	Таблиці додавання і віднімання числа 5 з переходом через десяток. Вирази зі змінною. Прості і складені задачі	
21	Многокутник та його елементи: вершини, сторони, кути. Позначення геометричних фігур буквами латинського алфавіту. Периметр многокутника	
22	Таблиці додавання і віднімання числа 6 з переходом через десяток. Прямокутник. Побудова прямокутника	
23	Таблиці додавання і віднімання числа 7 з переходом через десяток. Складання й розв’язування задач за схематичним записом їх умови	
24	Складання й розв’язування задач за коротким записом їх умови. Квадрат	
25	Таблиці додавання і віднімання числа 8 з переходом через десяток. Розв’язування рівнянь	

№ з/п	Тема уроку	Дата
26	Перевірка дій додавання і віднімання. Знаходження периметрів трикутника і чотирикутника	
27	Таблиці додавання й віднімання числа 9 з переходом через десяток. Периметр многокутника	
28	Таблиця додавання і віднімання чисел. Периметр квадрата	
29	Розв'язування задач двома способами (ознайомлення)	
30	Вирази з дужками. Порядок виконання дій у виразах, що містять дужки. Задачі на дві дії	
31	Додавання числа до суми. Віднімання числа від суми	
32	Додавання до числа суми. Віднімання суми від числа. Самостійна робота	
33	Розв'язування задач за допомогою виразу. Порівняння виразів. Знаходження периметра прямокутника	
34	Контрольна робота № 2	
Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд		
35	Аналіз контрольної роботи. Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $37 + 6$	
36	Прийом округлення. Розв'язування задач за коротким записом	
37	Усне додавання виду $45 + 7$ і $53 + 9$. Додавання способом округлення	
38	Додавання виду $7 + 15$. Розв'язування задач двома способами	
39	Усне віднімання виду $40 - 8$. Розв'язування задач	
40	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $35 - 7$. Розв'язування задач	
41	Закріплення віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування складених задач за коротким записом	
42	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового способом округлення виду: $45 - 7$, $53 - 9$. Розв'язування задач	
43	Закріплення віднімання двоцифрових чисел. Знаходження значень виразів, у яких двічі повторюється та сама буква	
44	Усне додавання виду $27 + 16$. Складання задач за виразом	
45	Два способи додавання двоцифрових чисел виду $45 + 27$. Складені задачі, що включають прості задачі на збільшення (зменшення) числа у непрякій формі	
46	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування рівнянь	
47	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Порівняння іменованих чисел	
48	Два способи віднімання двоцифрових чисел виду $45 - 27$. Розв'язування задач. Самостійна робота	
49	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Обчислення виразів зручним способом	
50	Контрольна робота № 3	
51	Аналіз контрольної роботи. Одиниця вимірювання маси — центнер. Розв'язування задач	
52	Три способи віднімання виду $40 - 27$. Розв'язування задач	

№ з/п	Тема уроку	Дата
53	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Знаходження значень буквених виразів	
54	Вирази з дужками. Розв'язування задач за планом	
55	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Перетворення одиниць вимірювання	
56	Коло, круг та їх елементи. Центр кола (<i>круга</i>), радіус, діаметр. Креслення кола. Розв'язування прикладів і задач на вивчені випадки додавання і віднімання	
57	Закріплення вивченого про коло і круг. Порівняння кіл і кругів	
58	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Знаходження числових значень буквених виразів	
59	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування задач	
60	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Порівняння іменованого числа та суми або різниці іменованих чисел	
61	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування задач. Самостійна робота	
62	Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел. Розв'язування задач	
63	Контрольна робота № 4	
Арифметичні дії множення та ділення		
64	Аналіз контрольної роботи. Ознайомлення учнів з дією множення. Знак множення. Розв'язування задач	
65	Читання прикладів на множення. Назви чисел при множенні. Розв'язування задач на множення	

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 1 КЛАС

Дата _____

Клас _____

Урок 1. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ 1–20. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРОСТИХ ЗАДАЧ

Мета: повторити нумерацію чисел 1–20; удосконалити обчислювальні навички, вміння розв'язувати прості задачі; розвивати кмітливість, мислення учнів; виховувати інтерес до математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Щоб урок минув цікаво,
Всі беремося до справи.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Ознайомлення з підручником «Математика»

2. Гра «Лічіть через 3»

Торкнутися руками ніг, плеснути в долоні — «три». Торкнутися руками ніг, плеснути в долоні — «шість» і т. д.

3. Повторення таблиць додавання і віднімання в межах 10

Завдання: знайти приклади з однаковими відповідями.

8 – 4	5 + 2	4 + 2
4 + 3	10 – 3	9 – 4
9 – 7	9 – 3	3 + 3
7 – 2	6 – 4	3 + 2
8 – 3	10 – 6	10 – 5

4. Хвилинка каліграфії

— Записати всі числа другого десятка.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

Сьогодні ми будемо повторювати нумерацію чисел від 1 до 20.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 5–6)

Завдання 1. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок на с. 4. Скільки дівчаток сидить у першому ряду? А хлопчиків? Кого більше? Менше? На скільки менше? Скільки хлопчиків сидить у другому ряду? А дівчаток? Скільки дітей сидить у першому ряду? А у другому? Скільки всього місць у залі? А глядачів? Порахуйте зручним способом.

Завдання 2. Робота в парах

— Поставте якомога більше запитань одне одному за малюнком. Познайомтеся з новими героями, які зустрінуться на сторінках підручника.

Завдання 3. Усне виконання завдання

- Прочитайте числа: 3; 13; 9; 1; 12; 10; 20; 7; 11; 15.
- Скільки серед чисел двоцифрових? одноцифрових?

Завдання 4

- За малюнком поясніть, як складено вирази. Обчисліть їх значення.
- Учні з місця пояснюють вирази за малюнком та обчислюють їх.

Завдання 5. Виконання дій за допомогою числового променя

Один учень біля дошки пояснює розв'язання.

Завдання 6. Робота в групах

- Розгляньте малюнок. Які цифри є на квіточках? Складіть рівності на додавання, використовуючи ці числа за зразком.

Завдання 7. Розв'язування задачі за коротким записом

Колективне складання задачі, їх аналіз. Самостійне розв'язування.
Один учень працює за закритою дошкою.

Завдання 8. Усне виконання завдання

- Об'єднайте геометричні фігури у групи: за формою, за кольором, за розміром. Як називають ці групи? (За формою — *трикутні, круглі*; за кольором — *жовті, голубі*; за розміром — *малі, великі*.)

2. Фізкультхвилинка

Раз — підняли руки вгору.
Два — схилилися додолу.
Не згинайте, діти, ноги,
Як торкнетесь підлоги.
Раз, два, три, чотири —
Треба знову прямо стати,
П'ять, шість, сім, вісім —
І спочатку починати.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 13)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Що ми повторювали сьогодні на уроці?
- За допомогою яких знаків записуються числа? Скільки існує цифр?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 6, завдання 9; 10.

Урок 2. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ 1–100.
ВИПАДКИ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100,
ПОВ'ЯЗАНІ З НУМЕРАЦІЄЮ ЧИСЕЛ. ВАРТІСТЬ МОНЕТ.
ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ВАРТОСТІ МОНЕТ

Дата _____

Клас _____

Мета: вдосконалювати обчислювальні навички учнів у межах 100, вміння розв'язувати задачі і знаходити суму вартості монет; розвивати увагу, математичне мовлення; виховувати товариськість, взаєморозуміння під час спільної діяльності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Стій, друже, зупинись,
Ти на місці не крутись.
Пролунав дзвінок,
Починаємо урок.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 6, завдання 9; 10)

Завдання 9

— Прочитати приклади, у яких однакові відповіді; відповідь — кругле число; різниця відповідей двох виразів дорівнює відповіді третього виразу.

Завдання 10

— Складіть подібну задачу.

2. Усна лічба

- Назвіть усі числа другого десятка; четвертого десятка; десятого десятка.
- Кожне з поданих чисел запишіть за зразком у вигляді суми розрядних доданків: 36; 66; 84; 48.

Зразок. $82 = 80 + 2$.

- Як утворити число 55, якщо маємо число, що йому передує?
- Як утворити число 70 з числа, що йде за ним?
- Скільки дістанемо, якщо від числа 93 відняти число його одиниць?
- Господар виростив 30 качок, 20 гусей і 40 кролів. Скільки всього птахів він виростив? (50) На скільки більше господар виростив птахів, ніж кролів? ($50 - 40 = 10$)

3. Хвилинка каліграфії з логічним завданням (с. 7)

— Запиши числа від найбільшого до найменшого.

4. Математичний диктант

— Запишіть:

- суму чисел 20 і 8;
 - суму чисел 15 і 4;
 - різницю чисел 13 і 3;
 - число, яке йде за числом 45;
 - відповідь до прикладу $12 + 7$;
 - різницю чисел 75 і 5.
 - На скільки 49 більше 6?
 - На скільки 1 менше 90?
- Відповіді:* 28; 19; 10; 46; 19; 70; 43; 89.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми повторимо нумерацію чисел від 1 до 100.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 6–8)

Завдання 11. Усне виконання завдання

- Полічіть від 20 до 40; від 53 до 69; від 78 до 100.
- Прочитайте числа: 27; 66; 30; 17; 93; 51; 78; 84.
- Продовжте лічбу: 100; 90; 80; ...

Завдання 12. Робота в парах

Учні по черзі називають відповіді.

Завдання 13. Робота в парах

— Скільки монет у кожній скарбничці? Скільки грошей у кожній скарбничці? У якій скарбничці грошей найбільше? У яких скарбничках однакова кількість грошей?

Завдання 14

Учні по черзі пояснюють розв'язання, працюючи в зошитах.

Завдання 15

Один учень біля дошки порівнює і пояснює.

Завдання 16. Робота в парах

— Знайдіть невідомі числа за допомогою числового променя.

Завдання 17. Робота в парах

— Розв'яжіть задачі за коротким записом.

Учні у парі складають задачі, а розв'язують — самостійно. Один учень працює за закритою дошкою.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Колективне виконання завдань

1) Скільки десятків і одиниць у числах?

40; 12; 15; 84; 20; 93; 60; 56; 65.

2) Поясніть прийоми обчислень.

$$6 + 2 = 8$$

$$7 - 3 = 4$$

$$6 + 4 = 10$$

$$6 + 1 + 1$$

$$7 - 1 - 1 - 1$$

$$6 + 1 + 1 + 1 + 1$$

$$5 + 4 = 9$$

$$10 - 4 = 6$$

$$7 - 3 = 4$$

$$5 + 2 + 2$$

$$10 - 2 - 2$$

$$7 - 2 - 1$$

Висновок. Числа можна додавати і віднімати частинами.

3) Поясніть обчислення кожного виразу.

$$53 + 46 = 99$$

$$\begin{array}{r} \text{ } \\ \swarrow \downarrow \\ 40 \quad 6 \end{array}$$

$$78 - 25 = 53$$

$$\begin{array}{r} \text{ } \\ \swarrow \downarrow \\ 20 \quad 5 \end{array}$$

$$78 - 56 = \square$$

$$34 + 45 = \square$$

$$88 - 23 = \square$$

$$53 + 14 = \square$$

4) Обчисліть.

$$67 - 30$$

$$55 + 24$$

$$61 + 20 + 6$$

$$57 + 30 - 4$$

$$76 + 3$$

$$88 - 3$$

$$84 + 10 - 5$$

$$79 - 40 - 7$$

2. Офтальмологічна пауза

3. Самостійна робота

1)

1 варіант.	$15 + 3 + 1$	$18 + 2 - 1$	$94 - 4 + 1$	$8 + 10 - 1$
2 варіант.	$12 + 8 + 10$	$70 + 10 - 1$	$67 - 7 + 5$	$6 + 4 - 10$

2)

1 варіант	2 варіант
1 дес. 3 од. = ...	1 дес. 9 од. = ...
5 дес. 0 од. = ...	7 дес. 5 од. = ...
2 дес. 6 од. = ...	9 дес. 1 од. = ...

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Яке завдання найбільше сподобалося?
- Оцініть свою роботу на уроці.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 7–8, завдання 18; 19.

ДОДАТОК ДО УРОКУ 1

1. Робота в парах

— У кожній парі чисел назвіть більше число.

15	i	17	15	i	20	7	i	12
20	i	19	18	i	16	11	i	19
14	i	16	12	i	18	13	i	20

2. Самостійна робота

1 варіант	2 варіант
$8 + 2 + 4$	$4 + 4 + 10$
$13 - 1 + 6$	$7 - 7 + 20$
$10 - 7 + 3$	$9 + 1 + 1$
$11 + 1 + 0$	$20 - 1 - 1$

Перевірка.

1 варіант: 14; 18; 6; 12.

2 варіант: 18; 20; 11; 18.

3. Математичний диктант

— Запишіть число:

- яке складається з 5 дес. 7 од.; (57)
- у якому 4 од. 6 дес.; (64)
- у якому в розряді десятків 3, в розряді одиниць — 5; (35)
- яке передуює числу 19; (18)
- у якому кількість одиниць 5, а десятків — на 4 менше; (15)
- у якому 4 десятки; (40)
- найменше двоцифрове число. (10)

Самоперевірка.

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічної задачі

В одному кошику 8 яблук, а в другому — на половину менше. Чому дорівнює половина всіх яблук? ($(8 + 4) : 2 = 6$)

1. Перевірка домашнього завдання (с. 7–8, завдання 18; 19)**Завдання 18**

— Прочитайте вирази з однаковими відповідями; вирази, у яких у відповіді десятків більше, ніж одиниць; десятків менше, ніж одиниць; відповідь — найменша цифра.

Завдання 19

— Скільки кеглів збив Дмитро?

2. Робота за таблицею

Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число? Назвіть число, у якому найбільше десятків; найменше одиниць. Яке число найменше? найбільше?

Число	36	97	20	19	51	15	43	88	37
Десятки									
Одиниці									

3. Хвилинка каліграфії з логічним завданням

— З'ясуйте закономірність і продовжіть ряд чисел.
13; 2; 13; 5; 13; 8; ?; ?.

4. Математичний диктант

- Запишіть цифрами числа: дванадцять, вісімдесят чотири, двадцять шість, п'ятдесят два;
- запишіть «сусідів» числа 69;
- запишіть суму чисел 23 і 36;
- запишіть різницю чисел 99 і 6;
- запишіть, на скільки 18 більше 15;
- запишіть, на скільки 81 менше 94.

Урок 3. РОЗРЯДНИЙ СКЛАД ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ПОРІВНЯННЯ ВИРАЗІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити розрядний склад двоцифрових чисел; формувати вміння порівнювати вирази; розвивати увагу; виховувати інтерес до навчання.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Пролунав уже дзвінок,
Всіх покликав на урок.
Тому дружно всі сідаємо,
Працювати починаємо.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 14)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми повторимо розрядний склад чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 8)

Завдання 20. Колективне опрацювання матеріалу

— Прочитайте числа в таблицях. Яке число у кожній таблиці найменше? найбільше?

Завдання 21. Коментоване розв'язування завдання за зразком

Учні по черзі пояснюють завдання, працюючи в зошитах.

Завдання 22

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 23. Фронтальний аналіз задачі

Під час відтворення змісту задачі учні на дошці зображують умову задачі. Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 24

Під час повторення умови один учень креслить схему і пояснює розв'язання. Після цього учні самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Математична естафета»

Клас по рядах об'єднується у 3 команди. На дошці — вирази:

$$6 + 2$$

$$5 + 4$$

$$7 + 3$$

До дошки виходять по одному учневі одночасно від кожної команди. Їх завдання полягає в тому, щоб правильно і швидко знайти значення виразу, скласти інший вираз з цими числами і передати естафету наступному учасникові. Учні у командах складають «ланцюжок» взаємопов'язаних виразів виду:

$$6 + 2 = 8$$

$$5 + 4 = 9$$

$$7 + 3 = 10$$

$$2 + 6 = 8$$

$$4 + 5 = 9$$

$$3 + 7 = 10$$

$$8 - 2 = 6$$

$$9 - 4 = 5$$

$$10 - 7 = 3$$

$$8 - 6 = 2$$

$$9 - 5 = 4$$

$$10 - 3 = 7$$

Гра триває до тих пір, поки учні кожної команди не складуть усі вирази з цими числами. Перемагає команда, яка раніше за інших правильно складе «ланцюжок» взаємопов'язаних виразів.

2. Колективне виконання завдань

- 1) Якими монетами можна дати 10 копійок здачі? Розгляньте різні варіанти.
- 2) Тато купив 8 кг капусти і 2 кг буряків. Про що можна дізнатися за цими даними?
- 3) Розв'яжіть і порівняйте задачі.
 - а) На галявиніросло 6 грибів. Білка зірвала 3 гриби. Скільки грибів залишилося?
 - б) На галявині росли гриби. Білка зірвала 6 грибів, а потім — ще 3 гриби.
 - Скільки всього грибів зірвала білка?
 - Чим схожі задачі? Чим відрізняються? Чому перша задача розв'язується відніманням, а друга додаванням?

3. Офтальмологічна пауза

- Раз — наліво, два — направо,
Три — вгору, чотири — вниз.
А тепер по колу дивимося,
Щоб краще бачити світ.

4. Самостійна робота

$60 + 3 + 1$	$63 - 3 - 1$
$65 - 5 + 4$	$50 + 5 - 4$
$39 - 3 - 3$	$3 + 70 - 6$
$86 + 0$	$100 - 0$

5. Розв'язування логічних задач

- Із-під воріт видно 8 котячих лап. Скільки кішок у дворі? (2)
- Із дупла виглядали 8 хвостів білок. Скільки білок у дуплі? (8)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чи з усіма завданнями вдалося впоратися?
- Які знання та навички вам стали у пригоді під час виконання завдань?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 8, завдання 25; 26.

Урок 4. ДОБА І ТИЖДЕНЬ. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ, ПОДАНИХ В ОДИНИЦЯХ ВИМІРЮВАННЯ ЧАСУ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити знання учнів про дні тижня, добу; вчити додавати і віднімати іменовані числа, подані в одиницях вимірювання часу. розвивати логічне мислення, математичне мовлення учнів; виховувати бережливе ставлення до часу.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 8, завдання 25; 26)

Завдання 25

— Прочитайте вирази, у яких відповіді — круглі числа; відповіді однакові; відповідь — одноцифрове число; запису відповідає цифра 6; цифра 3; сума цифр відповіді дорівнює 5.

Завдання 26

— Скільки книг стояло на другій полиці? Скільки книг стояло на двох полицях разом?

2. Бесіда

- Скільки всього одноцифрових чисел?
- Скільки всього двоцифрових чисел?
- Скільки різних цифр потрібно для запису всіх одноцифрових чисел?
- Скільки різних цифр потрібно для запису всіх двоцифрових чисел?

3. Хвилинка каліграфії (с. 9)

- Випишіть числа п'ятого десятка.
34; 12; 43; 56; 44; 47; 50; 53; 41.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

- Сьогодні ми з'ясуємо, що ви знаєте про добу і тиждень.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 8–10)

Завдання 27. Обчислення з коментуванням

- Які рівності істинні (*правильні*), а які — хибні (*неправильні*)?

$$16 + 0 = 16 - 0 \text{ (і)}$$

$$25 + 3 = 30 - 3 \text{ (х)}$$

$$42 + 5 = 20 + 27 \text{ (і)}$$

$$10 + 4 = 16 - 4 \text{ (х)}$$

$$16 + 2 = 10 + 8 \text{ (і)}$$

$$67 - 30 = 47 - 10 \text{ (і)}$$

Завдання 28. Коментоване виконання за зразком

$$2 \text{ дес. і } 4 \text{ од.} = 24$$

$$5 \text{ дес. і } 1 \text{ од.} = \square$$

$$1 \text{ дес. і } 9 \text{ од.} = \square$$

Завдання 29. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають рівності і нерівності, пояснюють.

Завдання 30. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Лікар призначив хворим на тиждень ліки. Скажіть по-різному, скільки пігулок у кожному наборі? В якому наборі пігулок найбільше? найменше?

Завдання 31. Колективне ознайомлення зі змістом задачі, її аналіз

Один учень записує умову і розв'язує задачу. ($4 + 4 + 2 + 2 + 2 + 2 = 16$)

— Відгадайте загадку:

- Нас сім братів.
Роками рівні, а імена різні. (Дні тижня)

— Що таке тиждень? (7 діб)

— З яких частин складається доба? Скільки годин у добі?

— Назвіть дні тижня. Скільки робочих днів у тижні? вихідних? Які?

— Чи правильне таке твердження: «Якщо завтра вівторок, то сьогодні середа»?

Пригадайте: 1 доба = 24 год; 1 тиждень = 7 діб.

Завдання 32. Коментоване розв'язування прикладів

Учитель звертає увагу на те, яким чином виконуються обчислення.

Завдання 33. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Назвіть кожну геометричну фігуру. Чи можна ці фігури назвати одним словом? Чому? Для поданої множини фігур виділіть підмножини. Скільки елементів містить кожна підмножина?

Завдання 34. Колективне ознайомлення зі змістом задачі, її аналіз

Один учень записує умову і розв'язує задачу.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Колективне виконання завдань

1) Запишіть вирази та обчисліть їх значення.

10 мінус 4	знайти суму чисел 4 і 3
7 плюс 3	знайти різницю чисел 9 і 4
до 3 додати 6	8 зменшити на 5

2) Обчисліть вирази.

$$7 + 3 + 42$$

$$6 + 4 + 37$$

$$14 - 4 - 7$$

$$48 - 7 - 1$$

2. Розв'язування логічних завдань

До годівниці спочатку прилетіли 10 голубів, а потім — горобці. Голубів було на 4 більше, ніж горобців. Скільки прилетіло всього птахів? ($10 - 4 = 6$; $10 + 6 = 16$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Як слід ставитися до часу?

— Отже, не витрачайте ані хвилинки марно!

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 10, завдання 35; 36.

Урок 5. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ КРУГЛИХ ДЕСЯТКІВ. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити додавання і віднімання круглих десятків; формувати вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння; розвивати логічне мислення; формувати бажання розв'язувати поставлені завдання швидко і правильно.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Пролунав уже дзвінок,
Всіх покликав на урок.
Тому дружно всі сідаємо,
Працювати починаємо.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 10, завдання 35; 36)

Завдання 35

Прочитайте вирази з однаковими відповідями; відповіді — круглі числа; у відповіді є цифра 7; сума цифр відповіді дорівнює 5; десятків у відповіді на 7 менше від одиниць.

Завдання 36

— Скільки сторінок залишилося прочитати Артему? Скільки всього сторінок у цій книжці?

2. Усні вправи

- 1) Скільки двоцифрових чисел можна записати за допомогою цифр 3; 5; 7?
(Повторювати цифри не можна.)

Розв'язання

Двоцифрові числа записуються двома цифрами, що позначають десятки й одиниці.

Нехай на місці десятків стоїть цифра 3, тоді на місці одиниць можуть стояти цифри 5 чи 7: 35; 37.

Нехай на місці десятків стоїть цифра 5, тоді одержимо: 53 чи 57.

Нехай на місці десятків стоїть цифра 7, тоді одержимо: 73 чи 75.

Таким чином, ми одержали 6 чисел.

- 2) Скільки двоцифрових чисел можна записати за допомогою цифр 0; 2; 7?
(Повторювати цифри можна.)

Розв'язання

На місці десятків можуть стояти тільки дві цифри 2 чи 7; число з нуля починатися не може!

Нехай на місці десятків стоїть цифра 2, тоді на місці одиниць може стояти цифра 0 чи 7: 20, 27.

Нехай на місці десятків стоїть цифра 7, тоді одержимо: 70; 72.

Таким чином можна скласти тільки 4 числа.

- 3) Назвіть «сусідів» кожного з чисел: 30; 28; 59; 70; 89.
4) Яка сторінка йде за сторінкою 37? за сторінкою 69? за сторінкою 99?
5) Яка сторінка передуює сторінці 20? сторінці 44? сторінці 90?

3. Хвилинка каліграфії

— Знайдіть «зайве» число.
20; 30; 50; 70; 90; 100.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо додавання і віднімання круглих десятків.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 10–11)

Завдання 37. Письмове виконання завдання

Один учень працює біля дошки, решта у зошитах.

Математичний диктант

- Запишіть числа, які при лічбі передують числам: 52; 100; 89; 11; 71; 38.
- Запишіть числа, які при лічбі йдуть за числами: 61; 90; 14; 10; 99; 22.

Завдання 38. Робота в групах

Учні розв'язують чарівний «ланцюжок».

Завдання 39. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

— Знайдіть значення виразів, у яких зменшуване — кругле число.

Завдання 40. Робота в парах

— Складіть задачі за коротким записом. Розв'яжіть і порівняйте задачі.

- а) Колективне складання задач.
- б) Самостійне розв'язування задач.
- в) Порівняння задач.

Завдання 42. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота за числовим променем

— Накресліть числовий промінь (за одиницю візьміть 1 см), і позначте на ньому:

- найменше одноцифрове число;
- найбільше одноцифрове число;
- число більше від 4 на 3;
- найменше двоцифрове число.

2. Самостійна робота

$16 - 6$	$56 - 6$	$10 - 0$	$100 + 0$	$17 - 1$
$0 + 5$	$80 + 5$	$6 + 1$	$76 + 1$	$97 + 1$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

- Яремі було 4 роки, коли народилася його сестра. Сьогодні він задув свої 9 іменинних свічок. Яка зараз різниця у віці між дітьми? (4) Скільки років сестрі? (5)
- Юля має два цілих яблука, дві половинки та чотири четвертинки. Скільки яблук у Юлі? ($2 + 1 + 1 = 4$)
- У багатоповерховому будинку від поверху до поверху 15 східців. Скільки східців треба пройти, щоб піднятися на третій поверх? ($15 + 15 = 30$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Які способи обчислень повторили?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 11, завдання 43.

Урок 6. ПРОМІНЬ. ВІДРІЗОК. ПРЯМА. ПЕРЕТИН ПРЯМИХ. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ

Дата _____

Клас _____

Мета: формувати в учнів поняття «пряма», «промінь», «відрізок», «ламана лінія»; розвивати пам'ять, увагу; виховувати навчальну активність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 11, завдання 43)

Завдання 43

— На скільки більше зібрала білочка горішків, ніж грибів?

2. Хвилинка каліграфії з логічним завданням (с. 11)

— Випишіть круглі числа.

11; 90; 7; 10; 100; 61; 80; 54; 40.

3. Математичний диктант

- Зменшіть число 10 на 4.
- Чому дорівнює сума чисел 90 і 6?
- Збільшіть число 11 на 5.
- Знайдіть різницю чисел 15 і 10.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми з'ясуємо, що ви знаєте про промінь, відрізок і пряму.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 11–12)

Завдання 44. Робота в парах

— Хто швидше знайде числа від 25 до 35 у клітинках?

Завдання 45. Усне виконання завдання

— Які геометричні фігури ви знаєте? (*Точка, пряма, відрізок, многокутник*)

— Чим відрізок відрізняється від прямої? (*Відрізок — це частина прямої; він обмежений з обох сторін, а пряма безкінечна.*)

— Послухайте вірш про пряму і відрізок, дайте відповідь на запитання: «До яких предметів подібний відрізок?».

— Татку, подаруй пряму,—
Попросили діти.
— Я не можу. А чому,
Хочу пояснити.
Стільки в просторі прямих,
Ще й подібна кожна,
Але жодної із них
Втримати не можна.
Це і стрічка, і струна,
Рейки і дротини...
Тільки це — не вся пряма,
А її частини.
Промінь сонця, знає всяк,
Довгий і пряменький.
Але й промінь цей, однак,

На прямій — маленький.
Тож цілісіньку пряму
Я не намалюю,
Навіть в руки не візьму
І не подарую.
А коли візьмемо ми
Ножиці швиденько,
То відрізок і самі
Виріжемо гарненько.
Вийде синя стрічечка,
Чи яскрава свічечка,
Пензлик, олівець, стріла,
Чи лінійка мала.
Все це можна в руки взяти
І комусь подарувати.

— Поясніть, що ви бачите на малюнках.

Завдання 46. Усне виконання завдання

— Доповніть твердження так, щоб вони стали істинними.

- Прямі перетинаються в... (точці).
- Через дві точки можна провести... (одну пряму).
- Частина прямої, яка тільки з одного боку обмежена точкою, називається... (променем).
- Частина прямої, яка з обох боків обмежена точками, називається... (відрізком).

Завдання 47

Після колективного обговорення змісту задачі учні креслять відрізки. Потім придумують своє запитання.

Завдання 48. Коментоване розв'язування завдання

Завдання 49. Колективне ознайомлення зі змістом задачі, її аналіз

Один учень записує умову і розв'язує задачу.

— Яке число не потрібно використовувати при розв'язуванні задачі? (12 грядок)

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$10 + 7$$

$$20 + 6$$

$$34 + 1$$

$$94 + 1 + 5$$

$$24 + 1 + 0$$

$$45 - 1$$

$$40 + 8 - 1$$

$$36 - 0 - 6$$

2. Розв'язування задачі

Петрик відпочивав у дідуся 29 днів, а в санаторії — на 9 днів менше. Скільки днів Петрик відпочивав у санаторії?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

Накресліть два відрізки так, щоб один був довший, ніж другий, на 2 см, а разом вони б складали відрізок завдовжки 16 см. (7 см і 9 см)

Із селища до міста їхав автобус. Дорогою він зустрів 6 вантажних автомобілів і 3 легкових. Скільки всього машин їхало до міста? (1)

Сашко, Олесь, Михайлик грали в шашки. Кожний із них зіграв 2 партії. Скільки всього партій було зіграно? (Сашко — Олесь, Сашко — Михайлик, Михайлик — Олесь, усього 3.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Які поняття закріпили на уроці?

— З яким настроєм завершуєте урок?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 12, завдання 50; 51.

Урок 7. ОДИНИЦІ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ (САНТИМЕТР, ДЕЦИМЕТР, МЕТР) І СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ НИМИ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИН ВІДРІЗКІВ У САНТИМЕТРАХ І ДЕЦИМЕТРАХ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити одиниці вимірювання довжини (*сантиметр, дециметр, метр*) і співвідношення між ними; вчити вимірювати довжину відрізка в сантиметрах і дециметрах; розвивати увагу, математичне мовлення; виховувати товариськість, взаєморозуміння під час спільної діяльності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 12, завдання 50; 51)

Завдання 50

— Прочитайте вирази, у яких відповіді — круглі числа; у відповіді число, що складається з 4 дес. і 7 од.; 9 дес. і 3 од.; 7 дес. і 8 од.; 9 дес. і 5 од.

Завдання 51

— Які відрізки ви накреслили?

2. Складання та розв'язування задач за коротким записом

1) Було — 76 м
Відрізали — 24 м
Залишилось — ?

2) Було — 30
Привезли — 26
Стало — ?

3. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, продовжуючи ряд.
1; 3; 5; 7; ?; ?.

4. Математичний диктант

- Запишіть найменше двоцифрове число;
- запишіть найбільше одноцифрове число;
- запишіть числа, які йдуть за числами: 18; 9; 99;
- запишіть числа, що передують числам: 90; 27; 30;
- запишіть число, що містить: 3 дес., 4 од.; 2 дес., 6 од.; 4 дес.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо таблицю множення числа 2.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 12–13)

Завдання 52 (з коментуванням)

— Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число?
— Назвіть число, в якому найбільше десятків; найменше одиниць. Яке число найменше? найбільше?

Завдання 53. Усне виконання завдання

— З'єднайте попарно точки А, В і С. Порівняйте довжини найдовшого і найкоротшого відрізків.

Пригадай! 1 дм = 10 см; 1 м = 10 дм = 100 см.

Завдання 54

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 55. Самостійна робота

Під час перевірки учні пояснюють, як міркували.

Завдання 56

— Розгляньте малюнок. На скільки більше волошок нарвав Веселун, ніж Білосніжка? Складіть і розв'яжіть задачу.

Під час повторення умови один учень креслить схему і пояснює розв'язання. Після цього учні самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

Завдання 57. Усне виконання завдання

2. Колективне виконання завдань

— Визначте істинні та хибні висловлювання:

- усі двоцифрові числа — круглі;
- будь-яке двоцифрове число більше, ніж одноцифрове;
- кожне наступне число менше, ніж попереднє;
- натуральний ряд чисел нескінченний.

3. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАТЬ

1. Колективне виконання завдань

1) Вставте такі числа, щоб рівності стали істинними.

$$4 \text{ м} = 40 \text{ дм}$$

$$75 \text{ см} = 7 \text{ дм } 5 \text{ см}$$

$$4 \text{ дм } 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$5 \text{ м } 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$86 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$52 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

2) Обчисліть.

$$7 + 3 + 4$$

$$6 + 6 + 42$$

$$21 - 1 + 8$$

$$54 + 23 + 0$$

$$9 + 1 + 5$$

$$3 + 3 + 70$$

$$52 - 2 + 6$$

$$78 - 36 - 0$$

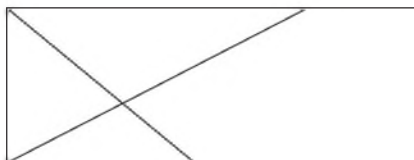
3) Богдан накреслив два відрізки. Перший відрізок завдовжки 9 см, а другий — 7 см. Порівняйте довжину відрізків. Накресліть відрізок, на 3 см довший від другого відрізка.

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних завдань

- Сестричок звати Маша, Ніна і Дарина. Найстарша з них — не Дарина і не Маша, а найменша — не Маша. Назви імена дівчаток від найстаршої до найменшої. (*Ніна, Маша, Дарина*)
- Накресліть будь-який прямокутник і поділіть його двома відрізками на 5 трикутників і один п'ятикутник.

Відповідь:



VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчилися на уроці?

— Як оцінюєте свою роботу?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 13, завдання 59; 60.

Урок 8. НАЗВИ КОМПОНЕНТІВ ДІЙ ДОДАВАННЯ. РІВНЯННЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити назви компонентів дій додавання і віднімання; формувати вміння розв'язувати задачі на різницеve порівняння; виховувати уважність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 13, завдання 59; 60)

Завдання 59

— Яка довжина відрізка KN в дециметрах і сантиметрах?

Завдання 60

— Прочитайте рівності.

2. Гра «День і ніч»

— Коли я скажу «ніч», ви заплющуйте очі і починаєте обчислення. Коли я говорю «день», ви розплющуйте очі і називаєте відповідь.

$$3 + 1 + 2 - 4 + 5 + 1 - 4 + 6$$

$$6 + 3 - 7 + 6 + 2 - 5 + 4 - 8$$

3. Гра «Правильне — хибне»

— Які рівності істинні (*правильні*), а які — хибні (*неправильні*)?

$$16 + 0 = 16 - 0$$

$$25 + 3 = 30 - 3$$

$$42 + 5 = 20 + 27$$

$$10 + 4 = 16 - 4$$

$$16 + 2 = 10 + 8$$

$$67 - 30 = 47 - 10$$

4. Хвилинка каліграфії (с. 13)

— Запишіть числа, вставляючи пропущені.

5. Математичний диктант

- Збільшити на 4 числа: 32; 64; 20; 15.
- Зменшити на 5 числа: 17; 78; 55; 88.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми повторимо назви компонентів дій додавання і віднімання.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 14–15)

Учні пригадують і повторюють за таблицею у підручнику назви компонентів дії додавання.

Завдання 61. Самостійна робота

Двоє учнів працюють за закритою дошкою.

Самодиктант

- 1-й доданок 20; 2-й доданок 5, знайди суму.
- Запиши число 40 у вигляді суми двох однакових доданків.
- Знайди суму найменшого та найбільшого одноцифрових чисел.
- Запиши у вигляді суми розрядних доданків числа: 32; 17; 65; 97.

Завдання 62. Колективне опрацювання матеріалу

— Складіть і розв'яжіть задачу за малюнком.

Якщо невідому кількість листочків дівчинки позначити буквою x , то можна записати рівність $4 + x = 18$. Це — рівняння.

Пригадай! Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок.

Задачу можна розв'язати так:

$$4 + x = 18$$

$$x = 18 - 4$$

$$x = 14$$

Відповідь: 14 листочків у дівчинки.

Число 14 — *розв'язок рівняння*.

Рівняння — це рівність, що містить невідоме.

Завдання 63

— Розв'яжіть рівняння за зразком.

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 64

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 65. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

Завдання 66

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Колективне виконання завдань

1) Відновіть «ланцюжки»:

Доданок, ..., сума.

..., від'ємник, ...

2) Обчислюваний «ланцюжок».

У зошитах учні пишуть тільки відповіді:

Зменши 19 на 6, доданок 5 ..., від'ємник 6 ..., доданок 7 ..., від'ємник 9 ..., доданок 10 ..., доданок 16. Якщо ви дістали число 36, то обчислили правильно.

3) Андрій накреслив 9 чотирикутників, а Тарас — 5 трикутників. Хто накреслив більше фігур? На скільки більше?

Під час аналізу задачі на дошці записується коротка умова.

— Хто більше накреслив фігур? Як дізнатися, на скільки більше?

Пояснюючи розв'язання («Чому для відповіді на питання потрібно від 9 відняти 5?»), слід згадати правило: «Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше іншого, потрібно від більшого числа відняти менше».

— Змініть умову задачі так, щоб вона розв'язувалася дією додавання.

При складанні другої задачі слід звернути увагу дітей на те, що змінити треба тільки питання, умова задачі залишається тією самою.

2. Офтальмологічна пауза

3. Самостійна робота

$$45 + 1$$

$$18 - 2$$

$$94 - 1$$

$$40 - 20$$

$$43 - 3$$

$$31 + 10$$

$$15 + 3$$

$$14 + 4$$

$$25 + 10$$

$$97 - 90$$

4. Розв'язування логічних задач

- Павло старший від Ясі на 6 років, а Віталіна молодша від Павла на 4 роки. Хто старший: Яся чи Віталіна? (*Віталіна*) На скільки років? (*На 2*)

- У Даринки дві спідниці: червона і синя — і дві блузи: в квіточках і в цятку. Скільки різних нарядів є у Даринки?

Розв'язання видно з таблиці:

Спідниці	Блузи	
	ц (у цятку)	к (в квіточках)
ч (червона)	ц ч	к ч
с (синя)	ц с	к с

Відповідь: 4 наряди.

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Яке завдання найбільше сподобалося?
- Яке — здалося складним?

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 15, завдання 68; 69.

ДОДАТОК ДО УРОКУ 12

1. Складання і розв'язування задачі

Було — 5 грн і 2 грн
Витратила — 6 грн
Залишилося — ?

2. Тестування

1 варіант

- 1 грн = к.
а) 1 к.; б) 10 к.; в) 100 к.
- 5 к. + 3 к. =
а) 2 к.; б) 8 грн; в) 8 к.
- У Тетянки була 1 грн, вона витратила 10 копійок. Скільки залишилося?
а) 90 к.; б) 10 к.; в) 9 к.

2 варіант

- 1 грн = к.
а) 50 к.; б) 100 к.; в) 20 к.
- 4 грн + 6 грн =
а) 4 грн; б) 10 грн; в) 10 к.
- У Марійки була 1 грн, вона витратила 50 копійок. Скільки залишилося?
а) 4 к.; б) 50 к.; в) 49 к.

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічної задачі

Денис улітку на канікулах у бабусі щовечора випивав склянку свіжого молока. Вранішнє молоко жирніше, ніж денне, а вечірнє — не таке жирне, як денне. Якої жирності молоко споживав Денис? (Нежирне)

ДОДАТОК ДО УРОКУ 21

1. Розв'язування задач

- У Тетянки було декілька марок. Після того, як вона подарувала брату 5 марок, у неї залишилося 9 марок. Скільки марок було у Тетянки?

На дошці — коротка умова задачі:

Було — ?
Подарувала — 5 м.
Залишилося — 9 м.

Учитель звертає увагу, що те, що було — це і те, що подарувала, і те, що залишилося.

- Миколка восени обкопав 3 дерева, його тато — 10 дерев, а дідусь — 6. На скільки менше дерев обкопав Миколка, ніж дідусь? На скільки більше дерев обкопав тато, ніж дідусь?

2. Обчислення значень виразів

$5 + 2 + 5$	$11 - 3 + 5$	$47 - 35 - 5$	$0 + 6 + 3$
$69 - 61 + 5$	$7 + 4 - 5$	$12 - 3 + 5$	$13 - 5 + 4$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Мама дала Сашкові 7 абрикосів, 4 сливи і 1 цукерку. Скільки всього фруктів мама дала хлопчикові? ($7 + 4 = 11$)
- У сім'ї 7 дочок. Кожна з дочок має одного брата. Скільки в цій сім'ї хлопчиків? (*1 хлопчик.*)
- В Івася було 2 чотирикутники. Кожний чотирикутник він розрізав на 4 трикутники. Скільки стало трикутників? ($4 + 4 = 8$)

ДОДАТОК ДО УРОКУ 22

1. Складання оберненої задачі

Надійка знайшла 5 грибів, її бабуся — 6, а мама — стільки, скільки Надійка і бабуся разом. Скільки грибів знайшла мама?

2. Обчислення значень виразів

$5 + 6 - 4$	$12 - 6 + 5$	$49 - 34 - 6$	$68 - 61 + 6$
$13 - 6 + 3$	$11 - 6 + 5$	$15 - 6 - 6$	$7 + 6 - 4$
$6 + 6 - 5$	$14 - 6 + 5$	$11 + 1 - 5$	$10 - 0 + 1$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічної задачі

Мишко намалював 4 картинки, а Сашко — стільки ж, півстільки і ще 1. Скільки картинок намалював Сашко? (*7 картинок*)

Урок 9. ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН ДОДАВАННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: узагальнити знання учнів про переставний закон додавання; навчати складати і розв'язувати задачі за схемами; розвивати спостережливість, кмітливість; виховувати пізнавальний інтерес.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Щоб урок пройшов немарно,
Треба сісти рівно, гарно
І виконувати те,
Про що мова зараз йде.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 15, завдання 68; 69)

Завдання 68

— Скільки жовтих намистинок було в намисті Асі?

Завдання 69

— Прочитайте розв'язання рівнянь.

2. Ритмічна гра «Лічба через 5»

Торкнутися руками ніг, торкнутися правою рукою лівого плеча, торкнутися лівою рукою правого плеча, плеснути в долоні — «п'ять» і т. д.

3. Хвилинка каліграфії з логічним завданням

17; 52; 39; 40; 19; 62; 86.

— Запишіть подані числа в порядку зростання.

— Запишіть ці числа в порядку спадання.

4. Математичний диктант

- Запишіть числа, які при лічбі передують числам: 73; 90; 99; 21; 52; 88.
- Запишіть числа, які при лічбі йдуть за числами: 42; 70; 24; 50; 99; 33.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми повторимо переставний закон додавання.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 16–17)

Завдання 70. Усне виконання завдання

— Розв'яжіть чарівний «ланцюжок».

Завдання 71. Робота в парах

Завдання 72. Колективне опрацювання матеріалу

— Перевірте властивість додавання: $7 + 3 = \square$; $3 + 7 = \square$.

$a + b = b + a$ — це переставний закон додавання.

Пригадай! Додавати числа можна в будь-якому порядку.

Завдання 73. Коментоване розв'язування прикладів

— Обчисліть, застосовуючи переставний закон додавання.

Завдання 74. Колективне складання задачі за схемами

— Самостійно запишіть розв'язання. (*Учитель перевіряє.*)

Завдання 75

— Розв'яжіть рівняння.

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 76

Після складання короткої умови учні записують розв'язання самостійно.

2. Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати —
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідайте,
Швидко втому проганяйте.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька раз понахилялись.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутися до справ.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Колективне виконання завдань

1) Перевірте суми, додаючи числа в іншому порядку.

$$1 + 9 = 10$$

$$1 + 3 + 6 = 10$$

$$3 + 6 + 4 = 13$$

2) Обчисліть зручним способом з коментуванням.

$$7 + 5 + 3$$

$$5 + 3 + 7 + 5$$

$$2 + 10 + 8$$

$$4 + 1 + 6 + 9$$

3) Порівняйте задачі та їх розв'язання.

а) У першому ящику 7 кг груш, а в другому — на 3 кг більше. Скільки кілограмів груш у другому ящику?

б) У першому ящику 7 кг груш, а в другому — на 3 кг менше. Скільки кілограмів груш у другому ящику?

— Чим схожі задачі? Чим відрізняються? Чому перша задача розв'язується додаванням, а друга — відніманням?

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних задач

- Кришка парти має 4 кути. Один з них відрізали. Скільки кутів стало в кришки парти? (5)
- Надійка поставила 11 тарілок на стіл, із них перевернула 3 тарілки. Скільки тарілок на столі? (11)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що ви сьогодні дізналися нового?

— Якою властивістю додавання можна користуватися під час розв'язування прикладів?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 17, завдання 77; 78.

Урок 10. НАЗВИ КОМПОНЕНТІВ ДІЇ ВІДНІМАННЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОГО

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити назви компонентів дії віднімання; формувати вміння розв'язувати задачі і рівняння на знаходження невідомого зменшуваного; розвивати мислення; виховувати уважність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 17, завдання 77; 78)

Завдання 77

— Прочитайте рівності; нерівності, в яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 78

— Яка довжина другого відрізка?

2. Усна лічба

1)	$26 + 1$	$51 + 2$	$56 - 6$	$10 - 1$
	$6 - 4$	$10 - 7$	$37 - 7 - 1$	$49 - 10 - 1$

2) 10 хлопчиків грали в піжмурки. 2 хлопчики вийшли з гри. Скільки хлопчиків продовжили гру?

3. Хвилинка каліграфії (с. 17)

— Запишіть числа, вставляючи пропущені.

4. Математичний диктант

- Збільшіть на 3 числа: 42; 55; 30; 14.
- Зменшіть на 5 числа: 18; 77; 66; 99.
- Запишіть всі двоцифрові числа, у яких число одиниць на 6 більше від числа десятків. Скільки двоцифрових чисел, у яких число одиниць на 8 більше від числа десятків? Чи може число одиниць бути на 9 більше від числа десятків? Чи є число, у якому число десятків більше від числа одиниць на 9?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо назви компонентів дії віднімання.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 17–18)

Завдання 79

Учні пригадують і називають за таблицею назви компонентів дії віднімання.

Завдання 80. Колективне опрацювання матеріалу

Учні складають і розв'язують задачу за малюнком і числовими даними. Потім читають пояснення у підручнику.

Задачу можна розв'язати так:

$$x - 5 = 20$$

$$x = 20 + 5$$

$$x = 25$$

Відповідь: було 25 квіток.

Пригадай! Щоб знайти невідоме зменшуване, потрібно до від'ємника додати різницю.

Завдання 81

Учні розв'язують рівняння за зразком.

Завдання 82

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 83. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Які многокутники зображено? Якою фігурою є спільна частина многокутників на малюнку?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Розв'язування прикладів

— Обчисліть вирази. Випишіть ті, в яких від'ємник 7.

$$7 + 2$$

$$7 - 2$$

$$10 - 7$$

$$7 - 7$$

$$2 + 5$$

$$5 + 2$$

$$10 - 3$$

$$9 - 7$$

$$1 + 7$$

$$8 - 7$$

2. Розв'язування задачі

З однієї ділянки зібрали 26 мішків картоплі, а з другої — на 4 мішки менше. Скільки мішків картоплі зібрали з другої ділянки? Скільки всього мішків картоплі зібрали з двох ділянок?

3. Самостійна робота

$$5 + 5 - 3$$

$$8 - 4 - 4$$

$$5 - 5 + 6$$

$$10 - 7 + 3$$

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Іванко живе у 12-поверховому будинку на 9 поверсі, якщо рахувати згори. На якому поверсі живе Іванко?

Розв'язання

Можна намалювати будинок, а можна розв'язати задачу і без малюнка, дізнавшись, скільки поверхів будинку знаходиться нижче за Іванка. ($12 - 9 = 3$)

Відповідь: на 4 поверсі.

- У Василька і Миколки разом 15 марок. Василько подарував з них Миколці 2 марки. Скільки стало у них разом марок після цього? (Це — завдання-жарт. Марок залишилося скільки й було, — 15.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Як знайти невідоме зменшуване?

— Оцініть свою роботу на уроці.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 18 – 19, завдання 84; 85.

Урок 11. КІЛОГРАМ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити одиницю вимірювання маси — кілограм, правило знаходження невідомого від'ємника; формувати вміння розв'язувати задачі за допомогою рівнянь; розвивати логічне мислення, математичне мовлення учнів, уміння аналізувати; виховувати навчальну активність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 18–19, завдання 84; 85)

Завдання 84

— Прочитайте розв'язання рівнянь.

Завдання 85

— Порівняйте задачі, прочитайте їх розв'язання.

2. Усна лічба

Числа	Знайти
10 і 4	різницю
9 і 8	різницю
10 і 0	різницю
10 і 0	суму
4 і 4	суму
7 і 6	різницю

3. Хвилинка каліграфії (с. 19)

— Запишіть числа, вставляючи пропущені.

4. Математичний диктант

— Запишіть вирази та обчисліть їх значення.

- До 40 додати 5;
- від 39 відняти 6;
- зменшуване 10, від'ємник 8;
- 56 плюс 3.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо одиницю вимірювання маси — кілограм, правило знаходження невідомого від'ємника.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 19–20)

Завдання 86

Учні по черзі пояснюють приклади, працюючи в зошитах.

Пригадай! 1 кг — одиниця вимірювання маси.

Завдання 87. Усне виконання завдання

— Скільки кілограмів їжі з'їдає цей кролик за добу? ($1 + 1 + 2 + 2 + 1 = 7$)

Завдання 88. Колективне опрацювання матеріалу

Учні складають коротку умову задачі і читають пояснення у підручнику.

— Задачу можна розв'язати так:

$$17 - x = 5$$

$$x = 17 - 5$$

$$x = 12$$

Відповідь: 12 кг борошна використали.

Пригадай! Щоб знайти невідомий від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

Завдання 89

Учні розв'язують рівняння за зразком.

Завдання 90

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

2. Фізкультхвилинка

Ми берізки і кленці,
В нас тоненькі стовбурці.
Ми в стрункі стаєм ряди,
Випрямляємо гілки.
Ледь зіп'явшись з корінців,
Дістаєм до промінців.
Наші ручки-пагінці
Хиляться на вітерці
Вправо, вліво. І весь сад
Нахилився вперед-назад.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Колективне виконання завдань

1) У парку посадили 6 кленів, каштанів — на 4 більше, а акацій — на 2 менше, ніж кленів. Скільки каштанів посадили в парку? Скільки акацій?

2) Обчисліть.

$$14 + 80$$

$$99 - 4$$

$$69 - 50$$

$$25 + 4$$

$$29 + 40$$

$$19 - 5$$

$$95 - 70$$

$$94 + 5$$

$$70 + 8$$

3) Від стрічки відрізали 10 см, а потім — ще 8 см. Скільки всього сантиметрів стрічки відрізали?

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних завдань

Завдання 91

1) Перекладіть 4 палички так, щоб утворилось 4 квадрати.

Перекладіть 5 паличок так, щоб утворилось 3 квадрати.

2) Назвіть пропущене число (*числа*) в кожному ряді.

5

10

15

20

□

30

35

12

14

16

□

20

22

24

23

26

29

□

35

38

□

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчилися на уроці?

— Яке завдання здалося найцікавішим? найскладнішим?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 20, завдання 92; 93.

**Урок 12. ГРОШОВІ ОДИНИЦІ — ГРИВНЯ, КОПІЙКА.
СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ГРОШОВИМИ ОДИНИЦЯМИ.
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ**

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити знання учнів про грошові одиниці — гривню, копійку — і співвідношення між ними; розвивати кмітливість, мислення дітей; виховувати інтерес до математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 20, завдання 92; 93)

Завдання 92

— Прочитайте розв'язування рівнянь.

Завдання 93

— Скільки сторінок прочитав Сергій, якщо йому залишилося прочитати 15 сторінок?

2. Усні вправи

- | | | | | | |
|----|-------------|--------------|-------------|---------|---------|
| 1) | $5 + 5 - 8$ | $0 + 10 - 7$ | $5 - 2 + 7$ | $8 - 7$ | $6 + 0$ |
| 2) | $9 - 4 + 5$ | $7 - 7 + 4$ | $9 - 7 + 8$ | $7 + 3$ | $5 + 0$ |

3) Порівняйте задачі та їх розв'язання.

а) Ведмедик посадив першого дня 4 дерева, а другого — ще 6. Скільки всього дерев посадив ведмедик за два дні?

б) За два дні ведмедик посадив 10 дерев. Першого дня він посадив 4 дерева. Скільки дерев посадив ведмедик другого дня?

— Як можна назвати першу задачу відносно другої задачі?

3. Хвилинка каліграфії

— Знайдіть «зайве» число.

22; 44; 58; 77; 88; 99.

4. Математичний диктант

- Знайти різницю чисел 27 і 15.
- Знайти суму чисел 32 і 45.
- Зменшуване 29, від'ємник 17, знайти різницю.
- Число 32 збільшити на 7.
- Перший доданок 13, другий доданок 25, знайти суму.
- Число 36 зменшити на 6.
- У кошику було 48 яблук, з нього взяли 20 яблук. Скільки яблук залишилося?
- У відрі було 48 помідорів, у нього поклали ще 20 помідорів. Скільки стало помідорів?
- В одній коробці 48 кг цукерок, а в іншій — 21 кг. Скільки всього кілограмів цукерок у двох коробках?
- У Маші 40 іграшок, а в Сашка — на 5 іграшок більше. Скільки іграшок у Сашка?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо грошові одиниці і співвідношення між ними.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 20–21)

Завдання 94. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають виписані приклади і пояснюють спосіб обчислення.

Завдання 95. Коментоване розв'язування завдання

Учні по черзі пояснюють, як склали приклади, працюючи в зошитах.

Завдання 96

Учні колективно складають задачі за схемами. Після цього самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

Бесіда

— Що необхідно взяти з собою, йдучи в магазин купувати товар? (*Гроші*)

— Що таке гроші? (*Особливий товар, який можна обміняти на будь-який інший товар.*)

— Як називають гроші нашої держави? (*Гривні, копійки*)

Пригадай! 1 грн = 100 к.

1 грн, 1 к. — одиниці вартості.

— Поясніть прислів'я та приказки.

- За добре слово не платять грошей, а скажеш — усім приємно.
- Зароблена копійка краща за крадений карбованець.
- Розум за гроші не купиш.

Завдання 97. Коментоване розв'язування прикладів

Учитель звертає увагу на те, яким чином виконуються обчислення.

Завдання 98. Коментоване виконання завдання

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 27)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що повторили на уроці?

— Як слід ставитися до грошей, які заробляють ваші батьки?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 21, завдання 100; 101.

Урок 13. ОДИНИЦЯ ВИМІРЮВАННЯ МІСТКОСТІ — ЛІТР. ПОРІВНЯННЯ МІСТКОСТІ ПОСУДИН. САМОСТІЙНА РОБОТА

Дата _____

Клас _____

Мета: формувати в учнів уміння розв'язувати задачі з використанням одиниці вимірювання місткості, розв'язувати текстові задачі і задачі логічного характеру; вдосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати пізнавальний інтерес.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вчити математику прийшла пора,
Сідайте тихо, дітвора.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 21, завдання 100; 101)

Завдання 100

— Які задачі склали за схемами? Прочитайте розв'язання.

Завдання 101

— Прочитайте складені вирази.

2. Усні вправи

1) Обчисліть зручним способом.

$$7 + 8 + 3 + 2$$

$$8 + 1 + 2 + 9$$

$$6 + 2 + 8 + 4$$

$$7 + 5 + 5 + 3$$

2) Прочитайте числа від найбільшого до найменшого. Скільки всього чисел? Які цифри використано для їх запису?

30; 33; 38; 80; 83; 88.

3. Хвилинка каліграфії з логічним завданням (с. 21)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

4. Математичний диктант

- Запишіть усі двоцифрові числа, у яких кількість десятків і одиниць однакова. (11; 22; 33; 44; 55; 66; 77; 88; 99)
- Запишіть усі двоцифрові числа, у яких кількість десятків на 4 менша від кількості одиниць.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми повторимо знання про одиницю вимірювання місткості — літр.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 21–22)

Завдання 102. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають складені приклади і пояснюють обчислення. ($40 + 4 + 4 - 40 = 8$; $87 - 5 + 10$)

Завдання 103. Коментоване розв'язування завдання

Учні по черзі пояснюють, як записують числа, працюючи в зошитах.

Завдання 104. Коментоване розв'язування кругових прикладів

Учитель звертає увагу на те, яким чином виконуються обчислення.

Пригадай! 1 літр (л) — одиниця вимірювання місткості.

Завдання 105. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Перевірте, чи вистачить звірятам молока, що в глечики, якщо кожен із них може випити по 1 л молока?

Цікаво знати!

Молоко — унікальний продукт. Учені виявили у молоці 160 потрібних нам речовин!

Найголовніше у молоці — кальцій та білок.

Завдання 106. Самостійна робота

Двоє учнів працюють за закритою дошкою.

Завдання 107

Учні колективно складають задачі за схемами. Після цього самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Перевірна робота

1 варіант

1. Розв'язати задачу.

Дві бригади проклали 80 м дороги. Перша бригада проклала 50 м. Скільки метрів дороги проклала друга бригада?

2. Обчислити.

$$47 - 15$$

$$39 - 33$$

$$60 + 24 - 14$$

$$100 - 30 - 50$$

$$46 + 13$$

$$55 + 31$$

$$37 - 4 + 51$$

$$99 + 1 - 60$$

3. Порівняти.

$$100 \text{ к. } \square 10 \text{ грн}$$

$$18 \text{ см} - 8 \text{ см} \square 1 \text{ м}$$

2 варіант

1. Розв'язати задачу.

Таня нанизала 35 намистинок. З них 30 блакитних і кілька жовтих. Скільки жовтих намистинок було в намисті Тані?

2. Обчислити.

$$74 + 13$$

$$68 - 67$$

$$51 + 42 - 33$$

$$47 - 40 + 90$$

$$85 - 35$$

$$56 + 40$$

$$13 - 10 - 3$$

$$87 + 3 + 3$$

3. Порівняти.

$$1 \text{ м } 7 \text{ дм} - 7 \text{ дм} \square 10 \text{ дм}$$

$$79 \text{ к.} - 1 \text{ к.} \square 78 \text{ к.}$$

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи вдалося вам упоратися з усіма завданнями на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 22, завдання 108; 109.

Урок 14. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РІВНЯНЬ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити вивчений матеріал; підготувати учнів до контрольної роботи; вдосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати самостійність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 22, завдання 108; 109)

Завдання 108

— Прочитайте рівності; нерівності, в яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 109

— Розкажіть умови задачі складених за малюнками. Прочитайте розв'язання.

2. Аналіз перевіркої роботи

3. Фронтальна робота над задачами

1) У десятилітрове відро налили 7 л води. Скільки літрів води треба долити до повного відра?

2) У літрову банку налили 2 склянки соку. Скільки ще склянок соку поміститься в цій банці? (Учні усно дають відповідь на запитання, з'ясовуючи, що в основі розв'язання цієї задачі — склад числа 5.)

3) В одному відрі 5 л води, а в другому — 3 л. Як зробити, щоб води стало у відрах порівну? (Можна перелити 1 л води з першого відра у друге; можна з першого відра вилити 2 л води; можна в друге відро влити 2 л води; можна з першого вилити 3 л, а з другого 1 л і т. д.)

4. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

1; 3; 3; 1; 7; 9; 9; 7; 3; 4; 4; 3; 2; 5; 7; 7; ?; ?.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо вивчений матеріал та підготуємось до контрольної роботи.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 23)

Завдання 110. Робота у парах

У кожному рядку учні знаходять «зайве» число.

Завдання 111

Один учень біля дошки порівнює і пояснює.

Завдання 112. Самостійна робота

Один учень працює за закритою дошкою.

Завдання 113

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 114. Колективне ознайомлення зі змістом задачі, її аналіз

Один учень записує умову і розв'язує задачу.

Завдання 115. Усне виконання завдання

— Розгляньте множину геометричних фігур. Утворіть підмножини: за розміром; за формою. Скільки фігур містить кожна підмножина? Назвіть підмножину, що містить 1 елемент.

2. Фізкультхвилинка

Ми учились, ми трудилися
І, напевно, вже стомилися.
Тож, давайте, для розрядки
Зробим кілька вправ зарядки.
Раз! — підняли руки вгору.
Два! — нагнулися дотолу.
Три! — повернулись вправо, вліво.
На «чотири» — раз присіли,
Похитали головою
Ще й притупнули ногою,
Пальчиками повертіли
І за парти тихо сіли.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$10 + 3$$

$$47 - 10$$

$$18 - 8 - 3$$

$$1 + 93$$

$$2 + 8 + 25$$

$$35 + 40$$

$$5 + 5 + 48$$

$$7 + 32$$

$$10 - 7$$

$$46 - 10 + 2$$

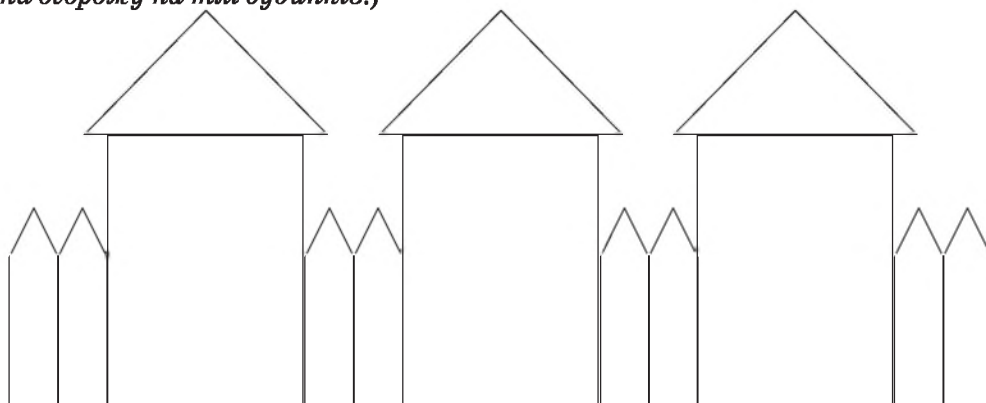
2. Розв'язування задачі

Обідати сіли 9 осіб. На стіл поклали 6 ложок і 8 виделок. Скільки ложок і виделок ще треба покласти?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічної задачі

Що потрібно зробити, щоб будинки були за огорожею? (Потрібно намалювати огорожу на тлі будинків.)



VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Які завдання виконували на уроці?

— Чи готові ви до успішного написання контрольної роботи?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 22, завдання 108; 109.

Урок 15. КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

Дата _____

Клас _____

Мета: перевірити знання учнів за темою «Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1 клас»; розвивати мислення; виховувати культуру оформлення письмових робіт.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1 варіант

1. Знайти значення виразів.

$60 + 4 - 13$

$77 - 1 + 12$

$89 - 80 + 20$

$69 + 1 - 30$

$75 - 5 + 15$

$80 - 1 - 29$

$8 + 30 + 11$

$66 - 6 + 14$

$90 - 60 - 20$

$51 + 34 - 23$

2. Розв'язати задачу.

У двох коробках 65 цукерок. У першій коробці 30 цукерок. Скільки цукерок у другій коробці?

3. Вставити такі числа, щоб рівності стали істинними.

$3 \text{ м} = \square \text{ дм}$

$8 \text{ м } 4 \text{ дм} = \square \text{ дм}$

$45 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$67 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$

4. Накреслити відрізок завдовжки 1 дм 1 см.

Додаткове завдання

Розв'язати рівняння.

$x + 13 = 18$

$56 - x = 6$

2 варіант

1. Знайти значення виразів.

$50 + 3 - 11$

$86 - 1 - 20$

$98 - 90 + 30$

$59 + 1 + 14$

$64 - 4 - 40$

$70 - 1 - 19$

$4 + 40 + 12$

$35 - 5 + 10$

$80 - 50 - 20$

$42 + 27 - 34$

2. Розв'язати задачу.

Дві білочки знайшли 86 горіхів. Перша знайшла 40 горіхів. Скільки горіхів знайшла друга білочка?

3. Вставити такі числа, щоб рівності стали істинними.

$5 \text{ м} = \square \text{ дм}$

$7 \text{ м } 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$

$68 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$26 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$

4. Накреслити відрізок завдовжки 1 дм 2 см.

Додаткове завдання

Розв'язати рівняння.

$x - 13 = 43$

$50 + x = 66$

Шкала оцінювання

1 з. — 5 балів: по 0,5 бала за вираз.

2 з. — 2 бали: 1 бал за правильну дію розв'язання

1 бал за правильність обчислень.

3 з. — 2 бали: 0,5 бала за рівність.

4 з. — 1 бал за побудову відрізка.

Додаткове завдання — 2 бали: по 1 балу за рівняння.

Офтальмологічна пауза

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЛОГІЧНИХ ЗАВДАНЬ

- Три учениці — Валя, Галя та Катя прийшли на свято у сукнях різного кольору: одна — у білій, друга — у блакитній, а третя — у червоній. Катя була не в червоній, Валя — не в червоній і не в блакитній. У яку сукню була вбрана кожна з дівчат?

Складемо таблицю.

	Біла	Блакитна	Червона
Валя	+	—	—
Галя	—	—	+
Катя	—	+	—

Відповідь: Валя була вбрана у білу сукню, Катя — блакитну, а Галя — червону.

- Кухар насипав рис порівну в 2 склянки. Потім він з однієї склянки пересипав рис у каструлю. Де рису більше: у каструлі чи у склянці? (*Порівну*)
- Летіло п'ять голубів. Трьох мисливець убив. Скільки залишилося? (*Три, бо двоє полетіло.*)
- У мамі два сини, у кожного є сестра. Скільки дітей у мамі? (*3*)
- Одне яйце варять 4 хв. Скільки потрібно часу, щоб зварити 5 яєць? (*4 хв*)

IV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи з усіма завданнями контрольної роботи вдалося впоратися?

ТАБЛИЧНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Дата _____

Клас _____

Урок 16. АНАЛІЗ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 2 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРЯМИХ І ОБЕРНЕНИХ ЗАДАЧ

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 2 з переходом через десяток; розвивати вміння доповнювати одноцифрове число до 10; формувати вміння складати і розв'язувати обернені задачі, використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Загальна характеристика результатів виконання контрольної роботи

2. Аналіз допущених помилок, виконання відповідних завдань

3. Завдання для учнів, які успішно впоралися з контрольною роботою

1) Уставте такі числа, щоб рівності стали істинними.

$10 = 8 + \square$

$10 = 6 + \square$

$15 - \square = 10$

$18 - \square = 10$

$10 = 7 + \square$

$10 = 9 + \square$

$11 - \square = 10$

$12 - \square = 10$

2) У десятилітрове відро налили 9 л води. Скільки літрів води треба долити, щоб відро стало повним?

3) У першому ящику 10 кг масла, а в другому — на 6 кг менше. Скільки кілограмів масла в другому ящику?

Розв'яжіть задачу, замінивши в умові слово *менше* на *більше*.

4) У двох банках 5 л соку. У першій банці 2 л соку. Скільки літрів соку в другій банці?

Складіть обернену задачу.

5) У кожному рядку знайдіть «зайве» число.

81; 83; 28; 88; 89.

15; 85; 50; 95; 35.

4. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

1; 3; 5; ...; ...; 11; ...; ...; ...; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося з прийомами додавання і віднімання одноцифрових чисел, складемо таблиці додавання і віднімання числа 2 з переходом через десяток, будемо розв'язувати задачі і приклади.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 24–25)

Завдання 118. Робота в парах

Гра «Хто швидше долетить до Місяця?»

— Якщо отримали однакову відповідь, то обрали правильний шлях. Рухайтесь від зірки до зірки.

Завдання 119. Робота в групах

Кожне з чисел учні доповнюють до 10.

Завдання 120. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання $9 + 2$ і віднімання $11 - 2$.

— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд.

— Розкажіть таблицю додавання (віднімання) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 121

Учні розв'язують пряму й обернену задачі. Визначають вираз, що є розв'язанням кожної задачі.

Завдання 122

— Накресліть два відрізки: AB — на 2 см довший за даний, а CD — на 2 см коротший за даний.

Самостійне виконання завдання. Учитель перевіряє.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$11 - 2 - 4$$

$$9 + 2 - 1$$

$$14 - 5 + 2$$

$$10 - 3 - 7$$

$$14 - 10 + 6$$

$$15 - 5 - 5$$

$$39 - 30 + 2$$

$$45 - 34 - 2$$

2. Творча робота над задачею

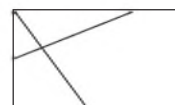
Хлопчик поклав у пенал 4 олівці, їх стало 10. Скільки олівців було в пеналі спочатку?

Складіть і розв'яжіть обернену задачу.

3. Геометричний матеріал

Розгляньте, як двома відрізками поділено чотирикутники. Які фігури утворилися?

— Як іще можна провести в чотирикутнику 2 відрізки, щоб утворились інші фігури?



4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- Накресліть два відрізки так, щоб один був довший, ніж другий, на 2 см, а разом вони б склали відрізок завдовжки 16 см. (7 см і 9 см)
- Із селища до міста їхав автобус. Дорогою він зустрів 6 вантажних автомобілів і 3 легкових. Скільки всього машин їхало до міста? (1)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що нового дізналися на уроці?

— Прочитайте тільки відповіді таблиць додавання і віднімання числа 2.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 25, завдання 123; 124.

Урок 17. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 3 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. ДОВЖИНА ЛАМАНОЇ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 3 з переходом через десяток; розвивати вміння доповнювати одноцифрове число до 10; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби, знаходити довжину ламаної лінії; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 25, завдання 123; 124)

Завдання 123

— Прочитайте вирази з однаковими відповідями; у яких відповіді — круглі числа; сума цифр відповіді дорівнює 2; 4; 6; 11.

Завдання 124

— Розкажіть, яку обернену задачу склали. Прочитайте розв'язання.

2. Весела лічба

Знають діти казочку
Про Червону Шапочку.
До бабусі вона йшла,
9 пиріжків несла.

Та ще 2 — для нас, малят,
Працьовитих веселят.
Порахуймо всі гостинці.
Скільки пиріжків в корзинці? ($9 + 2 = 11$)

3. Складання та розв'язання задач за короткими записами

1) Було — 11

Полетіло — 2

Залишилося — ?

2) Було — 9

Подарували — 3

Стало — ?

4. Хвилинка каліграфії (с. 25)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 3 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 25 – 26)

Завдання 125. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають виписані приклади і пояснюють спосіб обчислення.

Завдання 126. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.

— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (*віднімання*) числа 3, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 127. Коментоване розв'язування прикладів

Завдання 128

Знайдіть хибні рівності та нерівності. Перетворіть їх так, щоб вони стали істинними. (Перший стовпчик з коментуванням, решта прикладів — самостійно.)

$9 + 2 > 9 + 3$	$(9 + 2 < 9 + 3)$
$31 + 1 > 33$	$(31 + 1 < 33)$
$8 + 3 = 9 + 3$	$(8 + 3 < 9 + 3)$
$12 - 3 = 9 + 3$	$(12 - 3 < 9 + 3)$
$9 + 3 = 13$	$(9 + 3 = 12)$
$21 + 7 < 12$	$(21 + 7 > 12)$

Завдання 129. Самостійне виконання завдання

Під час перевірки учні читають записані приклади і доводять правильність виконання завдання.

$$8 \square 3 \square 11 \square 8 = 8 \quad (8 + 3 - 11 + 8 = 8)$$
$$11 \square 3 \square 10 \square 7 = 11 \quad (11 + 3 - 10 + 7 = 11)$$

Завдання 130

Учні розв'язують пряму й обернену задачі. Складають і розв'язують іншу обернену задачу.

Завдання 131. Колективне опрацювання матеріалу

— Виміряйте довжину ланок ламаної. Знайдіть довжину ламаної. Для цього додайте довжини всіх її ланок.

Запам'ятай! Довжина ламаної дорівнює сумі довжин її ланок.

Завдання 132. Самостійне виконання завдання

— Прочитайте рівності; нерівності, у яких поставили знак «більше»; знак «менше».

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$12 - 3 + 1$	$11 - 2 - 7$	$11 - 3 - 5$	$18 + 1 + 1$
$10 - 1 + 2$	$10 + 5 + 1$	$4 + 5 + 3$	$11 - 2 + 3$

2. Творча робота над задачею

У хлопчика 9 к., а в дівчинки — на 3 к. більше. Скільки грошей у дівчинки?

Замініть слово *більше* словом *менше*. Що зміниться в розв'язанні? Чому?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

- 1) Ліворуч від квадрата знаходиться трикутник, а праворуч від квадрата — круг. Де знаходиться квадрат? Виконайте малюнок.
- 2) Запишіть число 5 сімома однаковими цифрами, з'єднавши їх знаками дій.
 $(1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 - 1 = 5)$

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Що нового дізналися на уроці?
- Розкажіть таблиці додавання і віднімання числа 3.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 26, завдання 133; 134.

Урок 18. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 4 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. ЗНАХОДЖЕННЯ ДОВЖИНИ ЛАМАНОЇ ЛІНІЇ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ І ПОРІВНЯННЯ ПРОСТИХ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток; розвивати вміння розв'язувати і порівнювати прості задачі; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 26, завдання 133; 134)

Завдання 133

— Яку обернену задачу склали? Прочитайте розв'язання.

Завдання 134

— Яка довжина ламаної лінії?

2. Усна лічба

1) Складіть вирази та обчисліть їх.

Числа	Знайти
10 і 2	суму
11 і 3	різницю
12 і 3	різницю
11 і 2	різницю
9 і 2	суму
20 і 1	різницю

2) З одного куща зібрали 11 склянок ягід, а з другого — на 3 склянки менше. Скільки склянок ягід зібрали з другого куща? Скільки всього склянок ягід зібрали?

3. Хвилинка каліграфії (с. 27)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

15; 25; 35; 45; ...; ...; ...; ...; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 27–28)

Завдання 135. Робота в групах

— Обчисліть усно.

Завдання 136. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.

— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (віднімання) числа 4, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 137 (усно)

Учні коментують, як закінчили обчислення.

Завдання 138. Самостійне виконання завдання

— Прочитайте рівності; нерівності, у яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 139

Учні розв'язують і порівнюють задачі.

— Чим схожі задачі? Чим відрізняються? Чому перша задача розв'язується відніманням, а друга — додаванням?

Завдання 140. Усне виконання завдання

— Продовжте висловлювання так, щоб вони стали істинними.

- Щоб знайти невідомий доданок, потрібно...
- Щоб знайти невідоме зменшуване, потрібно...
- Ламана — це сукупність поєднаних між собою...
- Довжина ламаною дорівнює...

Завдання 141

Учні вимірюють довжини ланок ламаної, один учень біля дошки пояснює, як знайти довжину ламаної.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$13 - 3$	$7 + 4$	$11 - 4$	$8 + 4$
$56 - 42 - 4$	$44 - 31 - 3$	$47 - 36 - 1$	$9 + 3 - 4$

2. Творча робота над задачею

На клумбі росло 12 квіток. Для букета зрізали квітки. Скільки квіток залишилося?

На скільки квіток зрізали, ніж залишилося?

3. Розв'язування та порівняння задач

- У Валі 8 червоних стрічок і 4 зелені. Скільки всього кольорових стрічок у Валі?
- У Валі було 12 стрічок. 4 стрічки вона подарувала Юлі. Скільки стрічок залишилось у Валі?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- У сім'ї 7 дочок. Кожна з дочок має одного брата. Скільки в цій сім'ї хлопчиків? (1 хлопчик.)
- Мишко намалював 4 картинки, а Сашко — стільки ж, півстільки і ще 1. Скільки картинок намалював Сашко? (7 картинок.)
- Катя й Олена зібрали по одній склянці ягід. Катя пересипала свої ягоди в маленьку баночку, а Олена — у великий кошик. Де ягід більше — у великому кошику або в маленькій баночці? (Однаково. Порівну.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть таблицю додавання і віднімання числа 4.

— Оцініть свою роботу на уроці.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 28, завдання 142; 143.

Урок 19. ВИРАЗИ ЗІ ЗМІННОЮ. ПОЗНАЧЕННЯ ЗМІННОЇ БУКВОЮ. КУТ. ВИДИ КУТІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з видами кутів; навчати будувати прямий кут на аркуші в клітинку, позначати змінну буквою; розвивати вміння розв'язувати задачі вивчених видів і порівнювати їх; виховувати акуратність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 28, завдання 142; 143)

Завдання 142

— Прочитайте кругові приклади.

Завдання 143

— Скільки зубів у дорослої людини?

2. Гра «Мовчанка»

	- 2
10	
11	
9	

	+ 4
6	
7	
10	

	+ 3	- 4
10		
8		
7		

	+ 4	- 3
9		
3		
8		

3. Хвилинка каліграфії (с. 29)

4. Математичний диктант

- Суму чисел 35 і 40 зменшити на 5.
- Різницю чисел 64 і 4 збільшити на 20.
- Число 37 збільшити на суму чисел 9 і 3.
- Число 80 зменшити на різницю чисел 34 і 4.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми ознайомимось з виразами зі змінною та видами кутів.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 29–30)

Завдання 144. Робота в групах

Командна гра «Ланцюжок».

Завдання 145. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте вирази.

$$1 + 27$$

$$2 + 27$$

$$3 + 27$$

— Який доданок сталий? Який доданок змінюється? Позначимо другий доданок буквою a . Складемо вираз: $a + 27$ — це вираз із змінною.

Якщо $a = 2$, то, підставивши замість змінної a число 2, отримаємо числовий вираз і знайдемо його значення. Записуємо так: якщо $a = 2$, то $a + 27 = 2 + 27 = 29$.

Завдання 146. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 147. Робота в групах

Учні обчислюють усно за таблицею.

Пригадай! Кут — це фігура, утворена двома променями, що мають спільний початок.

Завдання 148. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте кути. (*Прямий кут, непрямі кути*)

— На папері прямий кут можна побудувати так: накреслити горизонтальну і вертикальну прямі таким чином, щоб вони перетиналися.

Завдання 149

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 150

Учні з місця складають і розв'язують задачі за малюнками.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

— Випишіть вирази зі значенням 9.

$$13 - 4$$

$$11 - 2$$

$$9 + 3 - 4$$

$$8 + 4 - 3$$

$$12 - 3$$

$$11 - 3$$

$$7 + 4 - 2$$

$$10 - 3 + 4$$

2. Розв'язування і порівняння задачі

1) У каністрі було 13 кг фарби. Після фарбування підлоги фарби стало на 4 кг менше. Скільки кілограмів фарби залишилося в каністрі?

2) У першій каністрі 13 кг фарби, у другій — на 4 кг менше. Скільки кілограмів фарби у другій каністрі?

3) У першій каністрі 13 кг фарби. Це на 4 кг більше, ніж у другій. Скільки кілограмів фарби у другій каністрі?

4) У першій каністрі 13 кг фарби, а в другій — 4 кг. На скільки більше фарби в першій каністрі, ніж у другій?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Маса єнота і лисеняти разом 8 кг. Маса єнота 5 кг. На скільки кілограмів вона більша за масу лисеняти? ($8 - 5 = 3$; $5 - 3 = 2$)
- Над річкою летіли птахи: голуб, щука, 2 синиці, 2 стрижі та 5 вугрів. Скільки всього птахів? Відповідай швидко! (5)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— З якими видами кутів ознайомилися на уроці?

— Чого навчилися на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 30, завдання 151; 152.

Урок 20. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 5 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. ВИРАЗИ ЗІ ЗМІННОЮ. ПРОСТІ І СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 5 з переходом через десяток; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 30, завдання 151; 152)

2. Усна лічба

1)	a	0	1	5	8	9	2	7	3	6	4
	$a + 5$										

2) Перше число дорівнює 7, а друге — на 4 менше. Знайдіть друге число, а потім — суму цих чисел.

3) Обчисліть.

$$\begin{array}{cccccc} 11 - 4 & 8 + 4 & 3 + 5 + 3 & 12 - 2 - 8 & 12 + 0 \\ 12 - 4 & 12 - 3 & 9 + 3 & 12 - 0 & \end{array}$$

4) Знайдіть суму $9 + a$, якщо $a = 2$, $a = 3$, $a = 4$.

5) Знайдіть різницю $a - 4$, якщо $a = 12$, $a = 13$.

3. Хвилинка каліграфії (с. 31)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 5 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 31–32)

Завдання 153. Робота в групах

Командна гра «Ланцюжок».

Завдання 154. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.

— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (*віднімання*) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 155 (усно)

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 156. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 158

Привезли — 98 кг

Продали — 68 кг

Залишилося продати — ?

Після складання короткого запису учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 159. Колективне опрацювання матеріалу

У магазин привезли 98 кг яблук. Зранку продали 8 кг, а протягом дня — ще 60 кг яблук. Скільки кілограмів яблук залишилося продати?

Розгляньте розв'язання задачі з планом.

1) Скільки кілограмів яблук продали за весь день? $60 + 8 = 68$ (кг)

2) Скільки кілограмів яблук залишилося продати? $98 - 68 = 30$ (кг)

Відповідь: 30 кг яблук залишилося продати.

Запам'ятай! Задачі, що розв'язуються однією дією, називають *простими*. Задачі, що розв'язуються кількома діями, називають *складеними*.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

Катруся засушила 7 дубових листків, а кленових — на 2 менше.

- Скільки кленових листків засушила Катруся?
- Скільки всього листків засушила дівчинка?

— За умовою спочатку знайдіть відповідь на перше запитання, а потім — на друге.

2. Обчислення виразів з від'ємником 5

$$15 - 5$$

$$5 + 5$$

$$1 + 4$$

$$9 - 4$$

$$13 - 5$$

$$11 - 5$$

$$14 - 5$$

$$0 + 5$$

$$12 - 5$$

$$5 + 9$$

3. Геометричний матеріал

— Накресліть ламану з двох відрізків завдовжки 2 см і 3 см.

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- Скільки двоцифрових чисел можна записати за допомогою цифр 1; 5; 7? (Цифри не можна повторювати.) (15; 51; 17; 71; 57; 75 — 6 чисел.)
- На торті запалили 5 свічок. Дві з них загасили. Скільки свічок залишиться? (Залишиться 2, оскільки 3 свічки згорять.)
- У Катрусі є батьки, 2 брати і сестра. У Сергійка — мама, бабуся, дві сестри і два брати. У кого сім'я більша? (У Сергійка родина більша на 1 особу.)
- Як набрати 1 л води банками місткістю 3 л і 5 л?

3	5
3	0
0	3
3	3
1	5

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть таблиці додавання і віднімання числа 5.

— Чого нового навчилися на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 32, завдання 160; 161.

Урок 21. МНОГОКУТНИК ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ: ВЕРШИНИ, СТОРОНИ, КУТИ. ПОЗНАЧЕННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР БУКВАМИ ЛАТИНСЬКОГО АЛФАВІТУ. ПЕРИМЕТР МНОГОКУТНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з елементами многокутника: вершинами, сторонами, кутами; вчити позначати геометричні фігури буквами латинського алфавіту, знаходити периметр многокутника; закріпити знання вивчених таблиць додавання і віднімання; розвивати вміння розв'язувати задачі; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 32, завдання 160; 161)

Завдання 160

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 161

— Скільки вантажівок стало в автопарку?

2. Гра «Збери слово»

— Обчисліть вирази і прочитайте слово, розташувавши букви біля відповідей у порядку зростання. (Яблуко)

$$11 - 3 + 2 \mid \text{Л}$$

$$8 - 6 + 7 \mid \text{Б}$$

$$12 - 3 - 4 \mid \text{Я}$$

$$11 - 4 + 5 \mid \text{У}$$

$$11 - 2 + 5 \mid \text{К}$$

$$14 - 5 + 10 \mid \text{О}$$

3. Робота над задачами

- У банку можна налити 12 склянок молока. Скільки склянок молока можна долити в кожну банку?



- Поставте запитання і розв'яжіть задачу.

Хлопчик стрибнув у довжину з місця на 12 дм, а дівчинка — на відстань, меншу на 3 дм. На яку відстань...?

4. Хвилинка каліграфії (с. 33)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

5. Математичний диктант

- До суми чисел 8 і 4 додати 13.
- Число 9 збільшити на 4 і додати 70.
- Число 11 зменшити на 3 і додати 31.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо таблиці додавання і віднімання чисел 2–5 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 32–34)

Завдання 162. Робота в групах

— Визначте номер зірки, на якій зараз перебуває Лунтік.

Завдання 163. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають виписані приклади і пояснюють спосіб обчислення.

Пригадайте! Многокутник — це замкнена ламана.

Завдання 164. Колективне опрацювання матеріалу

— За якими ознаками многокутники поділяють на види: трикутники, чотирикутники, п'ятикутники?

— Назвіть елементи многокутника. (*Кут, сторона, вершина*)

Запам'ятай! Вершини многокутника позначають великими літерами латинського алфавіту.

Завдання 165. Усне виконання завдання

— Назвіть многокутники. Знайдіть прямі кути.

— Назви многокутників читають так: *АВСВ, КМОР* тощо.

Завдання 166

Учні вимірюють довжини сторін, один учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр.

Запам'ятай! Суму довжин сторін многокутника називають *периметром* многокутника.

Завдання 167

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 27 – 28)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого нового навчилися на уроці?

— Як оцінюєте свою роботу?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 34, завдання 168; 169.

Урок 22. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 6 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. ПРЯМОКУТНИК. ПОБУДОВА ПРЯМОКУТНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 6 з переходом через десяток; дати визначення прямокутника і пояснити властивість його протилежних сторін; вчити будувати прямокутник на аркуші в клітинку; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Здрастуйте, діти.
Чуєте дзвінок?
Це починається
Новий наш урок.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 34, завдання 168; 169)

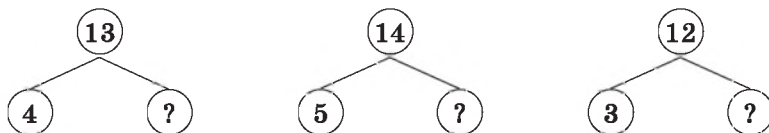
Завдання 168

- Яка довжина сторін трикутника?
- Як обчислили периметр?
- Прочитайте розв'язання і відповідь.

Завдання 169

- Скільки всього посуду привіз гончар на ярмарок?

2. Гра «Знайди доданок»



3. Геометричний матеріал

— Які фігури не є многокутниками? (№ 4; 6; 7, бо многокутник — це замкнена ламана.)



4. Хвилинка каліграфії (с. 35)

5. Математичний диктант (завдання 170)

- Запишіть число, у якому 7 дес. і 3 од.
- Запишіть найменше двоцифрове число.
- Запишіть найбільше двоцифрове число.
- Запишіть суму чисел 8 і 5; 9 і 3.
- Запишіть різницю чисел 12 і 5; 11 і 4.
- Збільшіть 5 на 30.
- Зменшіть 64 на 30.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 6 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 34–35)

Завдання 171 (усно). Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання. Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (віднімання) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 172 (усно)

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 173. Коментоване розв'язування кругових прикладів

Учні використовують різні способи обчислення.

Запам'ятай! Чотирикутник, у якого всі кути прямі, називають *прямокутником*.

AB і CD , AD і BC — протилежні сторони.

Завдання 174. Колективне опрацювання матеріалу

— Виміряйте протилежні сторони прямокутника на малюнку вгорі. Зробіть висновки.

Висновок. Протилежні сторони прямокутника рівні.

Завдання 175

Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 176

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 177. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 28)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що нового дізналися на уроці?

— Яка фігура називається прямокутником?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 35, завдання 178; 179.

Урок 23. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 7 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. СКЛАДАННЯ Й РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА СХЕМАТИЧНИМ ЗАПИСОМ ЇХ УМОВИ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 7 з переходом через десяток; розвивати вміння складати й розв'язувати задачі за схематичним записом їх умови; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 35, завдання 178; 179)

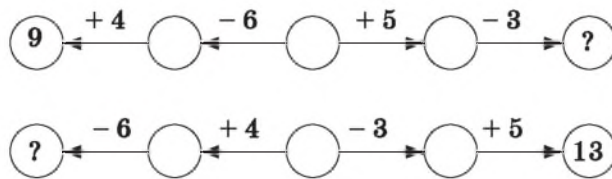
Завдання 178

— Прочитайте вирази, у яких відповіді — одноцифрові числа; двоцифрові числа.

Завдання 179

— Скільки всього іграшок подарували школярі малятам?

2. Гра «Естафета»



Перевірка: 9; 5; 11; 16; 13. 9; 15; 11; 8; 13.

3. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

1) 13; 2; 13; 5; 13; 8; ?; ?.

2) 12; 7; 13; 7; 14; 7; ?; ?.

3) 15; 2; 15; 14; 3; 14; 13; 4; 13; ?; ?; ?.

4. Математичний диктант

- Зменшіть число 13 на 4.
- Чому дорівнює сума чисел 7 і 5?
- Збільшіть число 8 на 5.
- Знайдіть різницю чисел 14 і 5.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 7 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 36 – 37)

Завдання 180. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.

Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (віднімання) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 181

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 182

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює, як кожне з чисел розкласти на доданки так, щоб одним із доданків було число 7: 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17.

Завдання 183

Учні самостійно виконують розв'язання за зразком. Роблять висновок, що від перестановки доданків сума не змінюється.

Завдання 184

Учні складають задачі за схемами. Після цього учні працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 185

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно. Учитель перевіряє.

Завдання 186

Учні будують прямокутник, один учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$6 + 7 - 4$$

$$9 + 6 - 7$$

$$14 - 6 - 3$$

$$10 + 6 - 7$$

$$7 + 7 - 5$$

$$8 + 4 - 7$$

$$15 - 7 + 3$$

$$5 + 7 - 4$$

2. Складання та розв'язування задач за схемами

1)

13 кг

?

2)

8 кг

?

На 6 кг <

На 7 кг >

— Складіть обернену до першої задачу із запитанням: «На скільки менше...?».

3. Складання й обчислення виразів

- Перше число 8, друге 7. Знайди їх суму.
- Сума двох чисел 13. Одне число 7. Чому дорівнює друге число?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- Двох друзів звали Іванко і Петрик. Їх прізвища Іваненко та Петренко. Іванко старший Іваненка на 1 рік. Назвіть ім'я та прізвище кожного хлопчика.
- Хлопчики ріжуть соснову колоду.
 - а) Вони зробили 20 надрізів. Скільки можна зробити полін? (21)
 - б) Вийшло 20 полін. Скільки було зроблено розпилів? (19)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть таблицю додавання і віднімання числа 7.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 36–37, завдання 187; 188.

Урок 24. СКЛАДАННЯ Й РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА КОРОТКИМ ЗАПИСОМ ЇХ УМОВИ. КВАДРАТ

Дата _____

Клас _____

Мета: дати визначення квадрата; навчати будувати квадрат на папері в клітинку; розвивати увагу, мислення; удосконалювати обчислювальні навички; виховувати уважність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 36–37, завдання 187; 188)

Завдання 187

— Прочитайте вирази з однаковими відповідями; відповідь — найменша з цифр; відповідь — число, що передує числу 8; сума цифр відповіді дорівнює 4.

Завдання 188

— Розкажіть задачі за схемами і їх розв'язання.

2. Робота за таблицями

Перевір!

a	$8 + a$	$11 - a$
4	12	7
6	14	5

Обчисли!

a	$9 + a$	$12 - a$
4		
6		

3. Гра «Добери»

— Доберіть числа, щоб рівності були правильними.

$$\square - 4 = 6$$

$$\square - 5 = 7$$

4. Хвилинка каліграфії (с. 37)

5. Математичний диктант

- Запишіть число, яке стоїть перед числом 40.
- Запишіть число, що йде за числом 59.
- Яке число стоїть між 39 і 41?
- Запишіть число, в якому 6 дес. і 4 од.
- Складіть і запишіть числа, використовуючи три задані цифри (2; 4; 9. 0; 5; 8).

— Чому в другому випадку можна скласти тільки 4 числа, а не 6, як в першому випадку?

- Запишіть числа, що складаються:
 - а) з п'яти десятків і трьох одиниць;
 - б) з семи десятків і п'яти одиниць;
 - в) з чотирьох десятків і дев'яти одиниць.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо вчитися креслити квадрат.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 37–38)

Завдання 189. Робота в групах

— Знайдіть невідомий доданок.

Завдання 190. Робота в парах

Учні в кожному рядку знаходять «зайве» число.

Завдання 191. Самостійне виконання завдання

Під час перевірки учні доводять правильність виконання завдання. ($9 - 5 + 9 = 13$; $9 + 5 - 9 = 5$)

Завдання 192

Учні складають задачі за коротким записом. Після цього самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє. Задачі порівнюються.

Завдання 194. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають рівності; нерівності, у яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 195. Колективне опрацювання матеріалу

— Побудуйте прямокутник за зразком. Виміряйте його сторони. Зробіть висновки.

Запам'ятай! Прямокутник, у якого всі сторони рівні, називають *квадратом*.

Завдання 196

— Побудуйте два квадрати: 1-й — зі стороною 3 см, а 2-й — зі стороною, на 1 см довшою.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

— Обчисліть вирази. Підкресліть ті, у яких від'ємник 7.

12 – 7	11 – 7	7 + 6	7 + 7	13 – 6
17 – 7	14 – 7	15 – 7	8 + 7	16 – 7

2. Розв'язування і порівняння задач

- У віночку Олі 7 стрічок, а у Юлі — на 4 більше. Скільки стрічок у віночку Юлі?
- У віночку Олі 7 стрічок. Це на 4 більше, ніж у Юлі. Скільки стрічок у віночку Юлі?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- На майданчику школи гралися 13 дітей. Коли прийшла 1 дівчинка, то хлопчиків і дівчаток стало порівну. Скільки хлопчиків і дівчаток було на майданчику спочатку? (*7 хлопчиків, 6 дівчаток.*)
- У вазі стоять 5 гвоздик і 6 троянд. Чого у вазі більше — троянд чи гвоздик? (*Троянд*)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що нового дізналися на уроці?

— Яку геометричну фігуру називають квадратом?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 38, завдання 197; 198.

Урок 25. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 8 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РІВНЯНЬ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 8 з переходом через десяток; вчити розв'язувати рівняння; розвивати мислення, увагу; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 38, завдання 197; 198.)

Завдання 197

— Прочитайте приклади з одноцифровими відповідями; з двоцифровими відповідями.

Завдання 198

— Скільки зошитів у клітинку придбала мама?

2. Гра «Істина — брехня»

Якщо твердження істинне, учні великий палець руки піднімають угору, якщо хибне — вниз і називають правильну відповідь.

- Сума чисел 50 і 9 дорівнює 49.
- Різниця чисел 27 і 7 дорівнює 20.
- 63 зменшити на 60 буде 6.
- Від 45 відняти 5 буде 20.
- 60 збільшити на 7 буде 47.
- При відніманні числа 30 від 39 дістанемо 0.
- Кут — це геометрична фігура.
- В одній годині 60 хвилин.

3. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
11; 9; 7; 5; ?; ?.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 8 з переходом через десяток.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 38–39)

Завдання 199. Робота в групах

Командна гра «Ланцюжок».

Завдання 200

Учні коментують, як виконують порівняння.

Завдання 201. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.
— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (*віднімання*) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 202

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 203

Учні виконують за зразком, пояснюють способи обчислення.

Завдання 204

Один учень біля дошки розв'язує рівняння і пояснює.

Завдання 205. Фронтальне вивчення змісту задачі

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі.

Було — ?

Зрізали — 9 б.

Залишилось — 8 б.

Після цього учні працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 206

Учні креслять ламану, один учень біля дошки пояснює, як обчислити довжину ламаної лінії.

2. Фізкультхвилинка

Раз — підняли руки вгору.

Два — схилилися додолу.

Не згинайте, діти, ноги,

Як торкнетеся підлоги.

Раз, два, три, чотири —

Треба знову прямо стати,

П'ять, шість, сім, вісім —

І спочатку починати.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$13 - 8 + 5$$

$$16 - 8 + 3$$

$$11 - 8 - 3$$

$$4 + 8 - 5$$

$$15 - 8 - 4$$

$$10 - 3 + 8$$

$$20 - 0 - 10$$

$$6 + 8 - 7$$

2. Розв'язування задачі

З машини вивантажили 6 бідонів з молоком, і в ній залишилося ще 7. Скільки бідонів з молоком було в машині спочатку? На скільки менше бідонів вивантажили, ніж залишилося?

3. Творча робота над задачами

— Доповніть задачі так, щоб числа у відповідях були однакові.

а) Олег приніс для класної бібліотеки книжок, а Інна — книжок.

Скільки всього книжок принесли Олег та Інна?

б) У Олі книжок. Вона принесла до класної бібліотеки книжок.

Скільки книжок залишилося в Олі?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- У семи братів по одній сестрі. Скільки всього дітей у родині? (8)
- Якщо курка стоїть на одній нозі, то її маса — 2 кг. Якою буде маса курки, якщо вона буде стояти на двох ногах?

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть таблиці додавання і віднімання числа 8.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 39, завдання 207; 208.

Урок 26. ПЕРЕВІРКА ДІЙ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ ПЕРИМЕТРІВ ТРИКУТНИКА І ЧОТИРИКУТНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів перевіряти додавання відніманням, а віднімання — додаванням; формувати вміння розв'язувати задачі на знаходження периметрів трикутника і чотирикутника; розвивати навички швидкої лічби; виховувати інтерес до навчання.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 39, завдання 207; 208)

Завдання 207

— Прочитайте приклади з одноцифровими відповідями; з двоцифровими відповідями.

Завдання 208

— Скільки поверхів має бути у новому будинку?

2. Задачі у віршах

- Вітер листя обривав
І швиденько рахував.
8 листочків дубових
Та 7 різьблених кленових
Тихо він на землю клав
І у діток запитав:
— Скільки ж я листків зірвав? (15)
- Ось летять до годівниці
Чотири подружки синиці.
Сім пізніше прибуло.
Скільки всіх птахів було? (11)
- Петрик книги протирав,
На полиці їх складав.
Ось поклав він 9 книг,
Потім ще 4.
Довго думав і гадав,
Скільки всіх книжок поклав? (13)
- Сойка сливи обривала,
Пшук 13 десь зірвала.
Дві дала малим білчатам,
Три — пухнастим зайченят.
Діти, сойці допоможіть,
Решту слив ви полічіть. (8)

Учні записують задачі у зошит у вигляді виразів (з коментуванням).

1) $8 + 7 = 15$

3) $4 + 7 = 11$

2) $9 + 4 = 13$

4) $13 - 2 - 3 = 8$

3. Хвилинка каліграфії (с. 39)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо розв'язувати задачі на знаходження невідомого зменшуваного, проведемо самостійну роботу.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 39–40)

Завдання 209. Робота в групах. Усна лічба

Завдання 210. Усне виконання завдання

— У якому наборі числа записані у порядку зростання (від меншого до більшого)? (45; 49; 51; 68; 77; 90; 93)

Завдання 211

Учні «ланцюжком» розв'язують приклади.

Запам'ятай!

Дію додавання можна перевірити відніманням: $8 + 5 = 13$. *Перевірка:* $13 - 8 = 5$ або $13 - 5 = 8$.

Дію віднімання можна перевірити додаванням або відніманням: $13 - 8 = 5$.
Перевірка: $5 + 8 = 13$ або $13 - 5 = 8$.

Завдання 212

Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 213

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 214. Робота в парах

Учні вимірюють довжини сторін, один учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр трикутника; чотирикутника.

Завдання 216. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

2. Фізкультхвилинка

Руки в боки,
Нахились вперед,
Нахились назад,
І направо, і наліво,
Щоб нічого не боліло.
Раз, два, три, чотири —
Набираємося сили.
Нахились, повернись,
До товариша всміхнись.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

— Обчисліть. Випишіть вирази зі значеннями 13 і 6.

$13 - 10$ $0 + 6$ $8 + 5$ $12 - 6$ $7 + 7$ $13 - 7$ $6 + 7$ $13 - 6$ $9 + 4$ $14 - 6$

$(0 + 6; 8 + 5; 13 - 7; 6 + 7; 9 + 4)$

2. Розв'язування і порівняння задач

- У Яни було 15 грн. Вона витратила 10 грн на сік. Скільки грошей залишилось у Яни?
- Яна купила сік за 10 грн, і в неї залишилося 5 грн. Скільки грошей було в Яни?
— Складіть ще одну задачу, обернену до поданих.

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

- Дід, баба, онучка, собачка, кішка та мишка тягнули ріпку. Скільки рук тягнули ріпку? (6)
- Запишіть усі двоцифрові числа, значення яких не змінюється від перестановки цифр у їхньому запису. (11; 22; 33; 44; 55; 66; 77; 88; 99)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 40–41, завдання 217; 218.

Урок 27. ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ Й ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 9 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК. ПЕРИМЕТР МНОГОКУТНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання і віднімання числа 9 з переходом через десяток; вчити учнів знаходити периметр многокутника; вдосконалювати обчислювальні навички; формувати вміння пояснювати задачі; розвивати логічне мислення, математичне мовлення учнів, уміння аналізувати; формувати потребу розв'язувати поставлені завдання швидко і правильно; виховувати навчальну активність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 40–41, завдання 217; 218)

Завдання 217

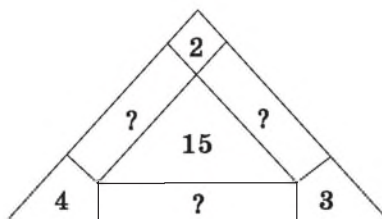
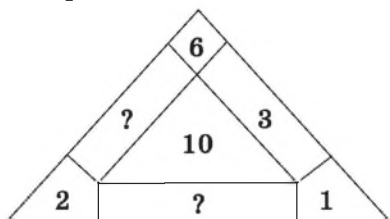
— Прочитайте складені вирази.

Завдання 218

— Скільки всього риби спіймав дідусь Петро?

2. Усна лічба

1) Цікаві рамки.



2) Обчисліть вирази. Випишіть ті, в яких другий доданок 6.

$6 + 4$	$6 + 6$	$4 + 6$	$0 + 6$	$11 - 5$
$9 - 6$	$7 + 6$	$5 + 6$	$9 + 6$	$12 - 6$

3) Доповніть і розв'яжіть задачу.

Хлопчик помив 6 глибоких тарілок і 13 мілких. На скільки менше...?

3. Хвилинка каліграфії (с. 41)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми складемо таблиці додавання і віднімання числа 9 з переходом через десяток, навчимося знаходити периметр многокутника.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 41–42)

Завдання 219. Робота в парах

— Яка закономірність запису чисел у перших двох схемах?
— Знайдіть невідомі числа в інших схемах.

Завдання 220. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання і віднімання.
— Поясніть прийоми додавання і віднімання чисел з переходом через розряд. Розкажіть таблицю додавання (віднімання) числа 2, починаючи від найбільшого результату. Назвіть тільки результати таблиці. Назвіть результати від найбільшого числа до найменшого.

Завдання 221

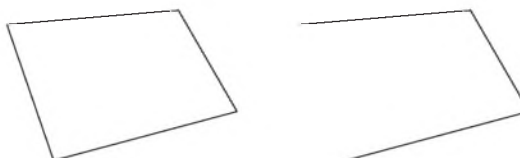
Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у своїх зошитах.

Завдання 222. Усне виконання завдання

— Скільки літрів води можна долити у кожний бутиль місткістю 19 л?

Бесіда

— Як називаються ці геометричні фігури?



1 — незамкнена ламана;

2 — замкнена ламана, многокутник, чотирикутник.

2) Що зображено? (*Многокутники*)



— Назвіть кожен многокутник й покажіть його межі.

Учні виходять до дошки і указкою показують межі кожного многокутника. Ведуть по сторонах многокутника так, щоб лінія, яку опише кінець указки, представляла б замкнену ламану.

— Що є межею многокутника? (*Замкнута ламана.*)

— Як знайти довжину ламаної? (*Виміряти ланки і скласти довжини.*)

Висновок. Сума довжин усіх сторін многокутника — це периметр многокутника.

Запам'ятай! Сторони многокутника позначають маленькими латинськими літерами $a, b, c, \dots$, а периметр — великою буквою P .

Завдання 223. Колективне опрацювання матеріалу

— Знайдіть периметр трикутника зі сторонами $a = 8$ см, $b = 3$ см, $c = 5$ см.

— Запишіть за зразком:

$$a = 8 \text{ см}$$

$$b = 3 \text{ см}$$

$$c = 5 \text{ см}$$

$$P = ?$$

Розв'язання

$$P = a + b + c$$

$$P = 8 + 3 + 5 = 16 \text{ (см)}$$

$$\text{Відповідь: } P = 16 \text{ см.}$$

Завдання 224. Колективне опрацювання матеріалу

Периметр прямокутника обчислюється так: $P = a + a + b + b$, де P — периметр; a — ширина прямокутника; b — довжина прямокутника.

Завдання 225

Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Розв'язування задачі

Ламана лінія має ланки завдовжки 3 см, 5 см і 9 см. Яка довжина ламаної?

2. Обчислення значень виразів

$2 + 9 - 7$

$13 - 9 + 8$

$14 - 9 + 6$

$15 - 8 - 6$

$16 - 8 + 5$

$9 + 9 - 8$

$8 + 8 - 9$

$9 - 9 + 5$

3. Розв'язування і порівняння задач

- В ансамблі 11 дівчаток, а хлопців — на 4 менше. Скільки всього дітей в ансамблі?
- В ансамблі 18 дітей. Дівчаток 11. На скільки менше хлопців, ніж дівчаток?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Катя і Олена зібрали по одній склянці ягід. Катя пересипала свої ягоди в маленьку баночку, а Олена — у великий кошик. Де ягід більше — у великому кошику або в маленькій баночці? (Однаково. Порівну.)
- Запишіть число 10 кількома (не менше чотирьох) однаковими цифрами і знаками дій. ($2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10$; $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 10$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Як знайти периметр кутника? Наведіть приклади.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 42–43, завдання 226; 227.

ДОДАТОК ДО УРОКУ 32

Самостійна робота

1 варіант

1. Задача.

Ігор поклав у коробку 7 олівців і їх стало 15. Скільки олівців було у коробці?

2. Розв'яжи приклади.

$37 - 17$

$63 - 42$

$44 + 20 - 4$

$98 - (60 + 20)$

$36 + 33$

$57 + 31$

$78 - 30 - 8$

$52 - 12 + 40$

3. Порівняй.

$5 \text{ дм} \square 44 \text{ см}$

$71 \text{ дм} \square 8 \text{ м}$

$7 \text{ м} \square 71 \text{ дм}$

2 варіант

1. Задача.

Після того, як із куща троянд зрізали 6 бутонів, на ньому залишилося ще 9 бутонів. Скільки бутонів троянд було на кущі спочатку?

2. Розв'яжи приклади.

$54 - 30$

$86 - 34$

$90 - 70 + 60$

$13 - (46 - 40)$

$56 + 13$

$75 - 32$

$37 + (2 + 30)$

$100 - (56 - 36)$

3. Порівняй.

$6 \text{ дм} \square 60 \text{ см}$

$4 \text{ м} \square 39 \text{ дм}$

$84 \text{ см} \square 9 \text{ дм}$

Розв'язування логічних задач

- Прочитайте уважно пари слів у першому стовпчику. Проаналізуйте зв'язок між цими поняттями. Спробуйте дібрати пари до понять у другому стовпчику.

Огірок — овоч.

Ромашка — ...

Учитель — школа.

Лікар — ...

Людина — руки.

Кішка — ...

Риба — вода.

Птах — ...

Осінь — дощ.

Зима — ...

(Ромашка — квітка. Лікар — лікарня. Кішка — лапи. Птах — повітря. Зима — сніг.)

- У дівчинки стільки сестер, скільки братів. А її брат сказав, що у нього 3 сестри. Скільки дітей у сім'ї? (2 брати і 3 сестер. Усього 5 дітей.)
- Рік тому Саші було 6 років. Скільки років йому буде через 3 роки? (10 років)
- Які з наведених суджень завжди є істинними? Які — можуть бути істинними або хибними? Які — завжди хибні?
 - Батько старший за сина.
 - Один з братів старший за інших.
 - Мати молодша за батька.
 - Онук старший за дідуся.

(Завжди істинні: один з братів старший за інших. Батько старший від сина.

Може бути істинним: мати молодша за батька.

Завжди хибне: онук старший за дідуся.)

Розв'язування логічних задач

- Дві дівчинки йшли з школи додому, а назустріч їм — три хлопчики. Скільки всього дітей йшли додому? (2 дівчинки)
- У коробці є білі, сині й червоні кульки. Усього 6 кульок. Червоних кульок на 3 більше, ніж синіх. Скільки в коробці білих кульок? (1 с. + 4 ч. + 1 б. = 6. Отже, білих — 1 кулька.)
- Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
1; 3; 7; 13; 21; ...; ...

— Щоб продовжити ряд, потрібно встановити закономірність, за якою отримано кожне наступне число в цьому ряду. Назвіть ці числа. (1; 3; 7; 13; 21.) Скільки ще чисел потрібно записати в цьому ряду? (3) Як змінюються числа в цьому ряду? (Збільшуються.) Давайте дізнаємося, на скільки одиниць збільшено кожне наступне число порівняно з попереднім. На скільки одиниць збільшено друге число порівняно з першим? (На 2.) Третє число порівняно з другим? (На 4.) Запишіть, на скільки одиниць збільшено четверте число порівняно з третім і п'яте число — порівняно з четвертим. (Четверте — на 6, п'яте — на 8.) Запишіть у ряд числа, які показують, на скільки збільшували кожне наступне число. (На 2; 4; 6; 8.) Хто здогадався, яке наступне число буде в цьому ряду? (10) Що воно показує? (Число, яке йде за числом 21, буде на 10 більше; це число 31.) Назвіть два числа, які йдуть за числом 31. (43 і 57) Як отримали 43? (31 + 12) 57? (43 + 14)

Урок 28. ТАБЛИЦЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ. ПЕРИМЕТР КВАДРАТА

Дата _____

Клас _____

Мета: навчити учнів користуватися таблицею додавання і віднімання чисел; вчити обчислювати периметр квадрата; розвивати пізнавальну активність, уміння спостерігати і порівнювати, робити висновки, висловлювати власну думку; виховувати культуру розумової праці.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 42–43, завдання 226; 227)

Завдання 226

— Прочитайте, як знайшли периметр прямокутника.

Завдання 227

— Прочитайте вираз, відповідь якого записана однаковими цифрами; у відповіді є цифра 2; відповідь одноцифрове число.

2. Робота за малюнком

— Знайдіть на малюнку квадрати.



3. Робота над задачами

1) Уранці термометр показував 7 градусів тепла, а вдень 13 градусів тепла. На скільки градусів підвищилася температура вдень?

2) Уранці термометр показував 7 градусів тепла. Опівдні температура підвищилася на 6 градусів. Скільки градусів тепла показував термометр опівдні?

4. Хвилинка каліграфії (с. 43)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як знайти периметр квадрата.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 43–44)

Завдання 228. Усне виконання завдання

Учні знаходять за таблицею результати додавання і віднімання.

Завдання 229

Учні коментують, як виконали обчислення.

Завдання 230. Усне виконання завдання

Утвори істинні висловлювання:

- якщо від суми відняти один із доданків, то...;
- якщо від зменшуваного відняти різницю, то...;
- якщо до від'ємника додати різницю, то...

Завдання 231. Фронтальне вивчення змісту задачі

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі. Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 232

Під час повторення умови один учень креслить схему і пояснює розв'язання. Після цього учні самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

Завдання 233

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 234. Колективне опрацювання матеріалу

— Накресліть квадрат зі стороною 4 см. Знайдіть його периметр.

Периметр квадрата обчислюється так:

$$P = a + a + a + a.$$

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Істина — брехня»

— Які твердження правильні?

- Будь-який квадрат — це прямокутник.
- Будь-який прямокутник — це квадрат.
- Будь-який чотирикутник — це многокутник.
(Правильні — перше і третє твердження.)

2. Творча робота над задачею

У першій команді 9 боксерів, а в другій — на 3 більше. Скільки боксерів у другій команді?

Замініть слово *більше* словом *менше* і розв'яжіть задачу.

3. Обчислення значень виразів

$$7 + 6 - 4$$

$$11 - 5 + 1$$

$$6 + 7 - 5$$

$$8 + 5 + 2$$

$$15 - 7 + 3$$

$$9 + 4 - 7$$

$$15 - 7 + 6$$

$$8 + 4 - 6$$

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- Петрик, Андрій і Романко — брати. Петрику і Романкові разом 8 років, а Андрію і Романкові разом 10 років. Хто з дітей найстарший, якщо Романко наймолодший? (Найстарший — Андрій.)
- Побудуйте прямокутник, ширина якого 2 см, а довжина 6 см. Проведіть у ньому 2 відрізки так, щоб утворилися квадрати. Знайдіть суму периметрів цих квадратів. ($P = 2 + 2 + 3 + 3 + 2 + 2 + 3 + 3 = 20$ см)
- За схемою $\square\square - \square = 5$ доберіть такі числа, щоб рівність була правильною. Запишіть 5 таких рівностей. ($10 - 5 = 5$; $11 - 6 = 5$; $12 - 7 = 5$; $13 - 8 = 5$; $14 - 9 = 5$)
- У класі 30 учнів. На урок образотворчого мистецтва фарби принесли 18 учнів, а олівці — 20 учнів. Скільки учнів принесли на урок і олівці, й фарби? ($18 + 20 - 30 = 8$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Як обчислити периметр квадрата? Наведіть приклади.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 44, завдання 235; 236.

Урок 29. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ДВОМА СПОСОБАМИ (ОЗНАЙОМЛЕННЯ)

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів розв'язувати задачі двома способами; формувати вміння використовувати прийоми обчислень для розвитку навичок швидкої лічби; виховувати пізнавальний інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 44, завдання 235; 236)

Завдання 235

— Прочитайте вирази, у яких відповіді одноцифрові числа; двоцифрові числа.

Завдання 236

— Прочитайте, як ви знайшли периметр прямокутника і периметр квадрата.

2. Гра «Мовчанка»

14	5	6	7	8	9

3. Хвилинка каліграфії (с. 45)

4. Математичний диктант

- Запишіть число, у якому 8 дес. і 6 од.
- Запишіть найменше одноцифрове число.
- Запишіть найбільше двоцифрове число.
- Запишіть суму чисел 9 і 6; 8 і 7.
- Запишіть різницю чисел 14 і 5; 12 і 6.
- Збільшіть 6 на 8.
- Зменшіть 16 на 9.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо розв'язувати задачі двома способами.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 44–46)

Завдання 237. Робота в групах

— Знайди невідоме число.

Завдання 238. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

Завдання 239

Письмове виконання завдання з коментуванням.

Завдання 240. Колективне опрацювання матеріалу

Завдання 241

Учні розв'язують задачу різними способами, користуючись схемами.

Завдання 242

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 243. Коментоване розв'язування завдання

Завдання 244. Робота в парах

Учні вимірюють довжини сторін, один учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр трикутника і чотирикутника.

— Периметр якої фігури більший і на скільки?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

На урок трудового навчання принесли 7 аркушів зеленого паперу і 5 — жовтого. На аплікацію витратили 4 аркуші. Скільки аркушів залишилося?

Було	Витратили	Залишилося
7 з. і 5 ж. арк.	4 арк.	?

Розв'язання

1) $7 + 5 = 12$ (арк.)

2) $12 - 4 = 8$ (арк.)

Відповідь: 8 аркушів.

— Розв'яжіть задачу іншим способом.

2. Обчислення значень виразів

$8 - 2 + 7$

$10 + 5 - 9$

$14 - 7 + 2$

$15 - 7 + 3$

$9 - 4 + 7$

$13 - 4 + 5$

$12 - 9 + 8$

$10 + 7 - 9$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Три учениці — Тополина, Березіна і Кленова — посадили біля школи три дерева: берізку, тополя і клен. Причому жодна з них не посадила дерево тієї породи, від якої пішло її прізвище. Деревце якої породи посадила Кленова, якщо це була не берізка? А які дерева посадили Тополина і Березіна?

Відповідь:

	Тополина	Березіна	Кленова
береза	+	—	—
тополя	—	—	+
клен	—	+	—

- Побудуйте 4 чотирикутники і проведіть у кожному відрізок так, щоб утворились:
 - а) два трикутники;
 - б) трикутник і чотирикутник;
 - в) два чотирикутники;
 - г) трикутник і п'ятикутник.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Як оцінюєте свою роботу на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 45–46, завдання 245; 246.

Урок 30. ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДІЙ У ВИРАЗАХ, ЩО МІСТЯТЬ ДУЖКИ. ЗАДАЧІ НА ДВІ ДІЇ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з порядком виконання дій у виразах, які містять дужки; розвивати мислення, математичне мовлення; виховувати інтерес до предмета, дбайливе ставлення один до одного, етичні навички.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Працюватиме старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашій другій класі
Діти — просто молодці!

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 45–46, завдання 245; 246)

Завдання 245

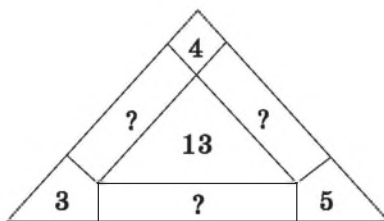
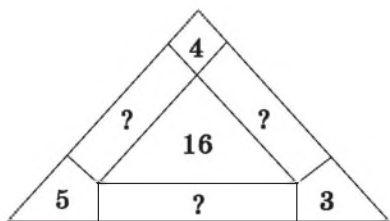
— Прочитайте розв'язання задачі двома способами.

Завдання 246

— Прочитайте, як знайшли периметр квадрата зі стороною 12 дм.

2. Усна лічба

1) Цікаві рамки.



2) Обчисліть усно.

- Знайти суму чисел 5 і 2. Відняти її від числа 10.
- До числа 8 додати різницю чисел 9 і 3.

Учитель. Якщо треба додати чи відняти суму або різницю чисел, то її записують у дужках.

$$10 - (5 + 2)$$

$$8 + (9 - 3)$$

3. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
2; 3; 6; 7; 10; 11; ?; ?; ?; ?.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося з порядком виконання дій у виразах, які містять дужки.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 46–47)

Завдання 247. Робота в групах

— Заповніть чарівні квадрати.

— Іноді дії у виразах можна виконувати не по порядку. Дія, що виконується першою, береться в дужки: (). Ці значки не прості, а чарівні. Їх застосовують, щоб змінити порядок виконання дій у виразах.

Якщо у числовому виразі є дужки, то першою завжди виконують ту дію, що в дужках.

$$17 - (4 + 5) = 17 - 9 = 8$$

Вираз читають так: «Від 17 відняти суму чисел 4 і 5».

Завдання 248

Учні читають вираз і обчислюють за зразком.

Завдання 249

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 250. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають рівності; нерівності, в яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 251

Ознайомившись з умовою задачі, учні вибирають вирази, що допоможуть дати відповідь на кожне питання задачі.

Завдання 252

Учні складають і розв'язують задачі за коротким записом, порівнюють задачі.

Завдання 253. Усне виконання завдання

— Яка фігура не є багатокутником?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів з дужками

- Від числа 12 відняти суму чисел 7 і 2.
- До числа 8 додати різницю чисел 13 і 6.

2. Робота над задачею

На стоянці було 12 автомобілів. Спочатку від'їхало 4 автомобілі, а потім — ще 3. Скільки автомобілів залишилося на стоянці? (Перевір відповідь, розв'язавши задачу іншим способом.)

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- У трьох братів по одній сестрі. Скільки всього дітей у сім'ї? (4)
- Гуска має масу 3 кг. Якою буде її маса, якщо вона стане на одну ногу? (3 кг)
- Скільки двоцифрових чисел, що закінчуються цифрою 5, можна записати за допомогою цифр 5; 6; 7; 8? (55; 65; 75; 85)
- Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
10; 8; 11; 9; 12; 10; 13; ?; ?.
3; 6; ?; ?; 15; ?; ?; 24; ?; ?.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 47, завдання 254; 255.

Урок 31. ДОДАВАННЯ ЧИСЛА ДО СУМИ. ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА ВІД СУМИ

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів застосовувати правила додавання числа до суми і віднімання числа від суми; вдосконалювати навички розв'язування задач на дві дії; виховувати інтерес до предмета.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 47, завдання 254; 255)

Завдання 254

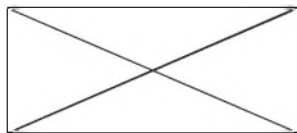
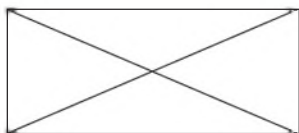
— Прочитайте вирази, у яких остання дія додавання; віднімання.

Завдання 255

— Скільки всього фруктів дала мама дітям? Скільки дітей було у мами? Які дані в задачі зайві? На яке питання не можна дати відповіді? Чому?

2. Геометричний матеріал

— Скільки трикутників на малюнках?



3. Робота над задачею

В однієї білки 9 горіхів і стільки ж — в іншої. Скільки всього горіхів у білок?

Як зміниться розв'язання задачі, якщо в іншій білці на 2 горіхи менше?

4. Хвилинка каліграфії (с. 47)

5. Складання та обчислення значень виразів

- Від числа 12 відняти суму чисел 7 і 2.
- До числа 8 додати різницю чисел 13 і 6.
- Від числа 14 відняти різницю чисел 7 і 2.
- До числа 8 додати суму чисел 3 і 6.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з правилами додавання числа до суми і віднімання числа від суми.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 47–48)

Завдання 256. Коментоване розв'язування завдання

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 257

Учні «ланцюжком» читають вирази й обчислюють їх значення.

Завдання 258. Колективне опрацювання матеріалу

Тато зловив 9 карасів і 5 линів, а син — 5 коропів. Скільки всього рибин зловили тато і син?

— Задачу можна розв'язати виразом: $(9 + 5) + 5$.

Обчислимо зручним способом: $(9 + 5) + 5 = 9 + (5 + 5) = 9 + 10 = \square$ (р.)

Запам'ятай! Щоб додати число до суми двох чисел, достатньо додати це число до одного з доданків, а до отриманого результату додати інший доданок.

Завдання 259. Коментоване обчислення значень виразів

Завдання 260. Колективне опрацювання матеріалу

Тато зловив 14 рибин, а син — 5. Мама зварила юшку з 4 рибин. Яка кількість рибин залишилася?

Задачу можна розв'язати виразом: $(14 + 5) - 4$.

Обчислимо зручним способом: $(14 + 5) - 4 = (14 - 4) + 5 = 10 + 5 = 15$ (р.)

Запам'ятай! Щоб відняти число від суми двох чисел, достатньо відняти це число від будь-якого доданка, а до отриманого результату додати інший доданок.

Завдання 261. Коментоване обчислення значень виразів

Завдання 262

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

Уранці від корови надоїли 9 л молока, | а ввечері — на 1 л менше. 3 л молока з вечірнього удою залишили, | а решту продали. | Скільки літрів молока з вечірнього удою продали?

— Прочитайте задачу. Поміркуйте, про що в ній ідеться. Прочитайте задачу частинами за рисками. Розв'яжіть її.

План розв'язування

1) Скільки літрів молока надоїли ввечері?

2) Скільки літрів молока з вечірнього удою продали?

2. Обчислення значень виразів

$$14 - 6 - 6$$

$$7 + 5 + 1$$

$$16 - 8 + 1$$

$$14 - (6 - 6)$$

$$7 + (5 + 1)$$

$$16 - (8 + 1)$$

3. Творча робота над задачею

— Доповніть задачу так, щоб вона розв'язувалася двома діями. Розв'яжіть задачу.

В одному класі 7 комп'ютерів, а в іншому — на 2 комп'ютери...

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Скільки кінців у 4 палиць? (8)
- Колоду розпиляли на 3 частини. Скільки розпилів зробили? (2)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчилися на уроці?

— З якими правилами обчислень ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 48, завдання 263; 264.

Урок 32. ДОДАВАННЯ ДО ЧИСЛА СУМИ. ВІДНІМАННЯ СУМИ ВІД ЧИСЛА. САМОСТІЙНА РОБОТА

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів застосовувати правила додавання до числа суми і віднімання суми від числа; продовжити роботу над удосконаленням техніки усної лічби; формувати навички аналізу задачі; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, просторову уяву; виховувати спостережливість, допитливість.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 48, завдання 263; 264)

Завдання 263

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 264

— Прочитайте розв'язання задачі виразом. Яким способом ви його обчислили?

2. Гра «Прочитай по-різному»

$34 + 25$

$9 + 7$

$14 - 6$

$68 - 43$

додати		відняти
плюс		мінус
збільшити		зменшити
сума		різниця

3. Усна лічба



2



на 8 більше

Скільки?

$$\begin{array}{l} 14 \\ 17 \\ 19 \\ 20 \end{array} \begin{array}{c} \diagup \\ | \\ \diagdown \end{array} - 10 + \begin{array}{c} \diagup \\ | \\ \diagdown \end{array} \begin{array}{l} 4 \\ 9 \end{array}$$

4. Хвилинка каліграфії (с. 49)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з правилами додавання до числа суми і віднімання суми від числа.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 49–50)

Завдання 265

Учні «ланцюжком» читають вирази і обчислюють їх значення.

Завдання 266. Колективне опрацювання матеріалу

— Складіть і розв'яжіть задачу за коротким записом.

— Задачу можна розв'язати виразом: $8 + (2 + 7)$.

— Обчислимо зручним способом: $8 + (2 + 7) = (8 + 2) + 7 = 10 + 7 = 17$.

Запам'ятай! Щоб додати до числа суму двох чисел, достатньо додати до цього числа один із доданків, а до отриманого результату додати другий доданок.

Завдання 267 (з коментуванням)

Завдання 268

- Складіть і розв'яжіть задачу за коротким записом.
- Задачу можна розв'язати виразом: $15 - (5 + 3)$.
- Обчислимо зручним способом:
 $15 - (5 + 3) = (15 - 5) - 3 = 10 - 3 = 7$.

Запам'ятай! Щоб відняти суму двох чисел від третього числа, достатньо відняти від цього числа один із доданків, а від отриманого результату відняти другий доданок.

Завдання 269 (з коментуванням)

Завдання 270. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 271. Робота в парах

Учні знаходять числа від 1 до 20. Записують пропущені числа.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Самостійна робота (див. додаток на с. 67)

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних завдань

- На дереві сиділи три пташки. До них прилетіли ще дві пташки. Кіт підкрався й схопив одну пташку. Скільки пташок залишилося на гілці? (Жодної)
- Сума трьох парних чисел дорівнює 12. Напишіть ці числа, якщо відомо, що доданки не є одними й тими самими числами.
 $\square + \square + \square = 12. (2 + 4 + 6 = 12)$

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Які правила обчислень запам'ятали?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 50, завдання 272; 273.

Урок 33. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИРАЗУ. ПОРІВНЯННЯ ВИРАЗІВ. ЗНАХОДЖЕННЯ ПЕРИМЕТРА ПРЯМОКУТНИКА

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів розв'язувати задачі за допомогою виразу; формувати вміння порівнювати вирази, знаходити периметр прямокутника; розвивати кмітливість; виховувати бажання надавати допомогу в складній ситуації.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Нумо, перевір, дружок,
Чи готовий ти почати урок?

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 50, завдання 272; 273)

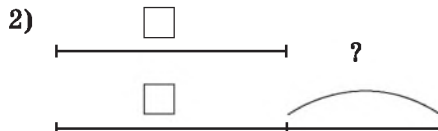
2. Аналіз самостійної роботи

3. Робота за таблицею

Числа	Знайти	Числа	Знайти
50 і 10	різницю	50 і 1	різницю
13 і 75	суму	23 і 23	суму

4. Складання і розв'язування задачі за короткими записами

- 1) Було —
Посадили —
Стало — ?

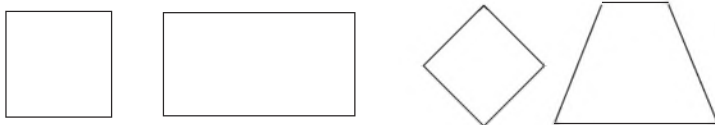


5. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

1; 10; 2; 20; 3; ...

6. Геометричний матеріал



- Які фігури ви бачите?
- Скільки кутів у кожного чотирикутника?
- Знайдіть прямокутники.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо розв'язувати задачі, обчислювати значення виразів, знаходити периметр прямокутника.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 50 – 51)

Завдання 274. Робота в групах

— Обчисліть усно.

Завдання 275

Один учень біля дошки виконує і пояснює.

Завдання 276. Коментоване виконання на дошці

Запишіть вирази й обчисліть їх значення зручним способом.

- 74 зменшити на суму чисел 8 і 4 ;
- 31 збільшити на суму чисел 9 і 8 ;
- суму чисел 7 і 9 збільшити на 53 ;
- суму чисел 58 і 10 зменшити на 7 .

Завдання 277. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають рівності; нерівності, у яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 278

Після колективного ознайомлення зі змістом задачі учні самостійно розв'язують задачі за коротким записом за допомогою виразу. Учителю перевіряє.

Завдання 279 (фронтально)

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$20 + 9$$

$$3 + 30$$

$$45 - (4 + 9)$$

$$9 + (16 - 15)$$

$$43 - 3$$

$$33 - 30$$

$$45 - (14 - 9)$$

$$60 - (18 - 8)$$

- В одному класі 30 учнів, в іншому — стільки ж. В обох класах 20 дівчаток, а решта — хлопчики. Скільки хлопчиків в обох класах?
- Заводу потрібно 90 робітників: 50 токарів, 10 слюсарів, решта — складальники. Скільки потрібно складальників?

2. Гра «Обчисли й обери»

— Обчисліть. Випишіть вирази зі значенням 25 ; 77 ; 99 .

$$13 + 12$$

$$82 + (19 - 2)$$

$$45 + 44$$

$$100 - 1$$

$$30 - 1$$

$$70 + (16 - 9)$$

$$62 + 15$$

$$38 + 41$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Катя назбирала в парку каштани, Іванна — каштани і жолуді. Коли дівчатка перерахували свої знахідки, то виявилось, що кількість зібраного природного матеріалу в них однакова. Якого природного матеріалу дівчатка зібрали більше? (*Каштанів*) Менше? (*Жолудів*)
- Запишіть суму п'яти непарних чисел, якщо ця сума дорівнює 25 . ($1 + 3 + 5 + 7 + 9 = 25$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Як обчислити периметр прямокутника?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 51, завдання 282; 283.

Урок 34. КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

Дата _____

Клас _____

Мета: перевірити знання учнів за темою «Табличне додавання і віднімання чисел у межах 20 з переходом через розряд»; розвивати мислення; виховувати культуру оформлення письмових робіт.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1 варіант

1. Знайти значення виразів.

$$(9 + 4) + 21$$

$$15 + (5 + 7)$$

$$27 - (7 + 5)$$

$$7 + 5 + 50$$

$$(6 + 7) + 4$$

$$64 + (8 + 6)$$

$$14 - (7 + 4)$$

$$13 + 13 - 20$$

2. Розв'язати задачу.

Тато зловив 9 рибин, а син — 5. Мама зварила юшку з 6 рибин. Яка кількість рибин залишилася?

3. Побудувати прямокутник зі сторонами 6 см і 3 см. Знайти його периметр.

4. Додаткове завдання.

Накреслити два такі відрізки, щоб один із них був на 5 см довший, ніж інший. Позначити їх буквами.

2 варіант

1. Знайти значення виразів.

$$(5 + 8) + 26$$

$$13 + (7 + 5)$$

$$32 - (2 + 9)$$

$$52 + (13 - 9)$$

$$(3 + 9) + 7$$

$$16 - (8 + 6)$$

$$75 - 30 - 3$$

$$14 + 14 - 20$$

2. Розв'язати задачу.

Андрійко з бабусею назбирали 8 підберезників і 6 боровиків. З 7 грибів бабуса зварила суп. Скільки грибів залишилося?

3. Накреслити квадрат зі стороною 4 см. Знайти його периметр.

4. Додаткове завдання.

Накреслити два такі відрізки, щоб один із них був на 4 см довший, ніж інший. Позначити їх буквами.

Шкала оцінювання

1 з. — 4 бали: по 0,5 бала за вираз.

2 з. — 3,5 бали: 1 бал за хід розв'язання;

2 бали за правильність обчислень (по 1 балу за дію);

0,5 бала за пояснення.

3 з. — 2,5 бали: 1,5 бали за побудову фігури;

1 бал за правильність обчислення периметра.

Додаткове завдання — 2 бали.

Фізкультхвилинка

Дивися скоріше, котра година! (Учитель показує указкою на цифру 3.)

Так, так, так! (Діти качають головою 3 рази.)

Ліворуч раз! Праворуч раз!

Ми теж можемо так.

Щоб стати схожим на орла

І залякати собак,

Півень розправив два крила...

Ми теж можемо так!

(Діти сідають навприсядки і плавно піднімають і опускають руки.)

Пастух у лісі сурмить у ріжок,

Лякається русак.

Зараз він зробить стрибок...

Ми теж можемо так!

(Діти піднімають руки до голови, зображують вуха зайця і стрибають разом.)

Йде ведмідь, шумить у кущах,

Спускається в яр...

На двох ногах, на двох руках...

Ми теж можемо так!

(Діти імітують описані дії.)

Кінь через міст йде шажком...

Ми теж можемо так!

(Діти зображують конячок, біжать на місці риссю, а потім — шагом.)

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЛОГІЧНИХ ЗАВДАНЬ

- Скільки лап у двох ведмежат? (8)
- Понад доріжкою одне за другим ростуть 10 дерев. Між ними стоять лавочки. Скільки всього лавок? (9)
- Колоду розпиляли на 7 частин. Скільки разів пиляли колоду? (6)
- Трійка коней пробігла 5 км. По скільки кілометрів пробіг кожен кінь? (5)
- По небу летіли горобець, ластівка і джміль. Скільки всього птахів летіло? (2)
- У морі плавали 9 пароплавів. 2 пароплави пристали до берега. Скільки пароплавів у морі? (9)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи з усіма завданнями вдалося успішно впоратися?

УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Дата _____

Клас _____

Урок 35. АНАЛІЗ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ. ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ДО ДВОЦИФРОВОГО ВИДУ $37 + 6$

Мета: ознайомити учнів з прийомами усного додавання одноцифрового числа до двоцифрового; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати математичне мовлення; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Загальна характеристика результатів виконання контрольної роботи
2. Аналіз допущених помилок і виконання відповідних завдань
3. Усна лічба

В нашому класі два Івана,
Дві Тетяни, два Степана,
Три Катрусі, три Поліни,
Вісім Львів, чотири Ніни,
П'ять Ірин і дві Наталі.
І всього один Віталій.
Скільки всіх ви налічили?

(Усього учнів: $2 + 2 + 2 + 3 + 3 + 8 + 4 + 5 + 2 + 1 = 32$.)

4. Математичний диктант

- На скільки потрібно збільшити число 32, щоб отримати 75?
- Запишіть число, в якому 4 десятки і 8 одиниць. Зменшіть його на 2 десятки.
- Зменшуване — 2 десятки, від'ємник — 7 одиниць. Знайдіть різницю.
- Перший доданок — 23, другий — 34. Знайдіть суму.
- Знайдіть різницю чисел 57 і 35.
- Збільшіть число 17 на 3.
- Сума двох доданків дорівнює 90. Перший доданок 40. Чому дорівнює другий доданок?
- Яке число менше 15 на 7?
- Яке число потрібно додати до 38, щоб отримати суму чисел 10 і 30?

5. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
2; 4; 6; 8; 10; 12; 14; 16; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з прийомами усного додавання одноцифрового числа до двоцифрового.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 52–53)

Завдання 284. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають приклади і пояснюють спосіб обчислення.
($67 + 12 + 10 - 18 = 71$; $67 + 12 - 10 - 18 = 51$)

Завдання 285. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання.

1) Розкладіть двоцифрове число на розрядні доданки.

2) До одиниць додайте одиниці.

3) Отриманий результат додайте до десятків.

Завдання 286

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 287. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 288

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 289 (з коментуванням)

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Перевірка»

— Перевірте правильність обчислень.

$$55 + 8 = 63$$

$$86 + 9 = 95$$

$$7 + 27 = 34$$

2. Творча робота над задачею

Юля кинула м'яч на відстань 15 м, а Олег — на 7 м далі. На яку відстань кинув м'яч Олег?

— Замініть в умові число 7 числом 9 і розв'яжіть задачу.

3. Кругові приклади

$$45 + 6$$

$$52 + 7$$

$$39 + 6$$

$$77 - 30$$

$$59 - 20$$

$$51 + 20$$

$$71 + 6$$

$$47 + 5$$

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач (див. додаток на с. 68)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З якими прийомами обчислень ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 53, завдання 290; 291.

Урок 36. ПРИЙОМ ОКРУГЛЕННЯ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА КОРОТКИМ ЗАПИСОМ

Дата _____

Клас _____

Мета: пояснити учням сутність усного додавання і віднімання чисел способом округлення; вдосконалювати вміння складати і розв'язувати задачі за коротким записом, розв'язувати рівняння; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 53, завдання 290; 291)

Завдання 290

— Прочитайте вирази, у яких відповіді — круглі числа; у відповіді 4 десятки; 8 десятків.

Завдання 291

— Скільки лебедів плавало в озері?

2. Розв'язування кругових прикладів

$$35 + 24$$

$$89 - 54$$

$$15 + 42$$

$$57 - 36$$

$$59 - 44$$

$$21 + 68$$

3. Гра «Плюс 12»

16 0 20 33 65 14

4. Гра «Мінус 30»

90 45 100 30 31 48

5. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

11; 22; 33; ...; ...; ...; ...; ...; ...

6. Математичний диктант

— Запишіть вирази та обчисліть їх значення.

- 65 зменшіть на суму чисел 7 і 4;
- 30 збільшіть на суму чисел 9 і 8;
- суму чисел 7 і 9 збільшіть на 52;
- суму чисел 51 і 11 збільшіть на 7.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з прийомом усного додавання і віднімання чисел способом округлення.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 53–54)

Завдання 292. Робота в групах

Гра «Ланцюжок».

Завдання 293

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 294

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 295. Колективне опрацювання матеріалу

— Кожне число за зразком замініть круглим числом. Візьміть до уваги: всі числа, що закінчуються цифрами 1; 2; 3; 4, округлюють до меншого; всі числа, що закінчуються цифрами 5; 6; 7; 8; 9, округлюють до більшого.

Завдання 296

Учні складають задачу за коротким записом. Після цього записують розв'язання самостійно.

Завдання 297. Коментоване розв'язування завдання

Доцільно зробити креслення на дошці.

Завдання 298

Учні обчислюють ширину, будують прямокутник у зошиті, один учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$18 + 4$	$47 + 7$	$54 + 9$	$32 + 9$
$67 - 40$	$33 - 10$	$42 - 30$	$39 - 32$

2. Робота над задачею

В автобусі їхало 20 пасажирів. На зупинці до салону зайшло ще 6 жінок і 7 чоловіків. Скільки пасажирів стало в автобусі? (Розв'яжіть задачу двома способами.)

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Порівняйте ці 4 рядки чисел. Знайдіть і викресліть «зайвий» рядок. Чим ряди схожі? Чим відрізняється «зайвий» рядок від інших?
Підказка! Яке число додається до попереднього числа кожного рядка?

2	5	8	11	14
4	7	10	13	16
3	4	5	6	7
5	8	11	14	17

(«Зайвий» рядок — третій, адже до кожного попереднього числа додається число 1, а не 3.)

- Термометр показує 20 градусів тепла. Яку температуру покажуть два таких термометри? (20 градусів)
- Коли батькові було 26 років, Олі виповнилося 4 роки. Тепер Олі 11 років. Скільки років батькові? ($11 - 4 = 7$; $26 + 7 = 33$)
- Побудуйте такий прямокутник, ширина якого 3 см, щоб його можна було поділити на 2 квадрати. (Ширина 3 см, довжина 6 см.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З яким прийомом обчислень ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 54, завдання 299; 300.

Урок 37. УСНЕ ДОДАВАННЯ ВИДУ $45 + 7$ І $53 + 9$. ДОДАВАННЯ СПОСОБОМ ОКРУГЛЕННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: вдосконалювати вміння учнів виконувати додавання способом округлення; розвивати увагу і логічне мислення; виховувати пізнавальний інтерес.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 54, завдання 299; 300)

Завдання 299

— Прочитайте числа, отримані при округленні.

Завдання 300

— Яку задачу склали? Прочитайте розв'язання.

2. Усна лічба

1) Доповніть до 12.

12	1				
	11	10	9	7	6

2) Збільшіть на 7.

3	8	9	6	7	0
10					

3. Гра «Зайве» число»

100; 90; 80; 70; 50; 20.

31; 32; 35; 73; 39.

44; 55; 35; 66; 22.

4. Гра «Обери»

— З кожної пари виразів виписіть вираз із меншим значенням.

$17 - 9$ і $12 - 3$; $16 - 7$ і $12 - 9$; $3 + 9$ і $4 + 8$; $9 + 4$ і $9 + 7$.

5. Гра «Віконечка»

— Доберіть числа, щоб рівності були правильними.

$$4 + 9 = \square + 6$$

$$8 + \square = 16 + 1$$

$$3 + \square = 6 + 6$$

$$15 - 9 = \square - 6$$

$$9 + 9 = \square + 10$$

$$8 + 6 = \square + 7$$

6. Хвилинка каліграфії (с. 55)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося з деякими прийомами додавання двоцифрових чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 55)

Завдання 301. Робота в групах

Гра «Швидка відповідь»

1) Доповніть кожне з чисел до 10.

2) Кожне число замініть круглим, близьким до нього.

Завдання 302. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання.

$$45 + 7 = 45 + 10 - 3 = 52$$

$$53 + 9 = 53 + 10 - 1 = 62$$

Завдання 303. Письмове виконання завдання з коментуванням

$$57 + 7 = 57 + 10 - 3 = 64$$

$$35 + 8 = 35 + 10 - 2 = 43$$

$$87 + 6 = 87 + 10 - 4 = 93$$

$$15 + 9 = 15 + 10 - 1 = 24$$

Завдання 304. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 305

Під час повторення умови один учень на дошці складає вираз та знаходить його значення.

Завдання 306

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$17 - 9$$

$$4 + 7 - 9$$

$$16 - 9$$

$$5 + 9 - 6$$

$$13 - 8$$

$$13 - 4 + 9$$

$$13 - 7$$

$$12 - 5 + 81$$

2. Робота над задачами

- У сітці було 12 кг цибулі. Першого дня продали 4 кг цибулі, а другого — 5 кг. Скільки кілограмів цибулі залишилося в сітці?
Розв'яжіть задачу двома способами.
- Периметр трикутника 12 см. Довжини двох сторін 5 см і 4 см. Знайдіть довжину третьої сторони.

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Побудуйте 3 багатокутники так, щоб кількість сторін у кожній наступній фігурі збільшувалася на 1.
- Побудуйте пряму і поставте на ній точки A , B і C так, щоб $AB = 3$ см, $BC = 2$ см. (Розгляньте 4 випадки розташування точок на прямій.)
- Побудуйте 4 чотирикутники і проведіть у кожному відрізок так, щоб утворилися:
 - а) два трикутники;
 - б) трикутник і чотирикутник;
 - в) два чотирикутники;
 - г) трикутник і п'ятикутник.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З якими прийомами обчислень ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 55, завдання 307; 308.

Урок 38. ДОДАВАННЯ ВИДУ $7 + 15$. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ДВОМА СПОСОБАМИ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з додаванням виду $7 + 15$; формувати вміння застосовувати вивчені прийоми усного додавання двоцифрових чисел у процесі розв'язування прикладів і задач; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 55, завдання 307; 308)

Завдання 307

— Прочитайте вирази у порядку зростання відповідей.

Завдання 308

— Прочитайте складений вираз і його обчислення.

2. Складання і розв'язування задач

1)	Зірвали	З'їли	Залишилося	2)	Було	Витратили	Залишилося
	5 п. 7 п.	6 п.	?		?	7 грн	9 грн

— Перевірте розв'язання, склавши обернену задачу.

3. Гра «Сума — різниця»

— З кожної суми складіть дві різниці.

$7 + 5$ $10 + 9$ $3 + 8$ $7 + 9$

4. Хвилинка каліграфії

— Запишіть числа в порядку зростання.

13 43 82 19 68 81

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося з додаванням виду $7 + 15$.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 56 – 57)

Завдання 309. Робота в групах

Учні складають і записують вирази за таблицею. Обчислюють їх значення.

Завдання 310. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання.

$7 + 15 = 7 + 3 + 12 = (7 + 3) + 12 = 10 + 12 = 22$

Запам'ятай!

1) Двоцифрове число розкладіть на зручні доданки.

2) До одноцифрового числа додайте перший зі зручних доданків. Отримаєте кругле число 10.

3) До отриманого результату додайте другий зі зручних доданків.

Завдання 311

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 312. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають приклади і пояснюють спосіб обчислення.

Завдання 313

Під час відтворення змісту учні на дошці записують умову задачі. Розв'язують задачу двома способами.

1 спосіб

1) $13 + 11 = 24$ (к.) — відкрили;

2) $24 + 8 = 32$ (к.)

2 спосіб

1) $13 + 8 = 21$ (к.) — стало вранці;

2) $21 + 11 = 32$ (к.)

Відповідь: 32 каси працювало у другій половині дня.

Завдання 314. Робота в парах

Учні називають усі фігури на кожному малюнку. Виписують назви всіх трикутників. Знаходять і порівнюють периметри блакитних фігур.

Завдання 315

Учні коментують, як виконали завдання.

— Які два числа додали, якщо сума більша від одного з них на 26 і більша від другого на 9?

— Знайдіть цю суму. (Одне число — 26, друге — 9; $26 + 9 = 35$.)

2. Фізкультхвилинка

Раз! Два! Всі присіли,
Потім вгору підлетіли.
Три, чотири — нахилились
Із струмочка дружно вмились.
П'ять, шість — всі веселі
Крутимось на каруселі.
Сім, вісім — в потяг сіли,
Дев'ять, десять — відпочили
Й за навчання дружно сіли.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачами

- На прогулянку вийшло 7 дівчаток, а хлопчиків — на 3 менше. Скільки всього дітей вийшло на прогулянку?
- На стоянці було 12 автомобілів. Спочатку від'їхало 4 автомобілі, а потім — ще 3. Скільки автомобілів залишилося на стоянці? (Перевірте відповідь, розв'язавши задачу іншим способом.)

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних задач

- Скільки двоцифрових чисел, що закінчуються цифрою 5, можна записати за допомогою цифр 5; 6; 7; 8? (55; 65; 75; 85)
- Накресліть відрізки $MA = 6$ см і $KO = 4$ см так, щоб їхньою спільною частиною був відрізок AB . Розгляньте різні випадки.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З яким прийомом обчислення ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 57, завдання 316; 317.

Урок 39. УСНЕ ВІДНІМАННЯ ВИДУ 40 – 8. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з прийомами обчислень для випадків віднімання виду 40 – 8; удосконалювати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі; розвивати пізнавальний інтерес, уміння робити висновки, засновані на виконаних діях; виховувати почуття колективізму і взаємодопомоги, відповідальності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 57, завдання 316; 317)

Завдання 316

— Прочитайте вирази у порядку зростання відповідей.

Завдання 317

— Скільки сувоїв тканини залишилось у магазині? Прочитайте розв'язання задачі двома способами.

2. Усна лічба

1) Гра «Угадай приклад».

Приклад записаний на дошці, закритий карткою з відповіддю. Діти називають різні приклади з цією відповіддю, намагаючись угадати приклад, записаний на дошці.

$60 = \dots; 30 = \dots$

2) Заміна чисел — круглих десятків сумою за зразком.

$50 = 40 + \square; 70 = \square + 10; 40 = \square + 30; 100 = 90 + \square$.

3) Складання «ланцюжків».

70 — це 10 і 60

100 — це 10 і 90

60 — це 10 і 50

3. Хвилинка каліграфії (с. 57)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з прийомами обчислень для випадків віднімання виду 40 – 8.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 57–58)

Завдання 318. Робота в групах

Командна гра «Ланцюжок».

Завдання 319. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали віднімання.

$40 - 8 = (30 + 10) - 8 = (10 - 8) + 30 = 2 + 30 = 32$

Запам'ятай!

1) Кругле число розкладіть на доданки, один з яких дорівнює 10.

2) Від десяти відніміть одиниці.

3) Отриманий результат додайте до десятків, що залишилися.

Завдання 320 (усно)

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

$20 - 5 = (10 + 10) - 5 = 10 - 5 + 10 = \square$

— Від числа 20 треба відняти 5. 20 — це 2 десятки. Візьмемо 1 десяток — це 10 одиниць. Від 10 віднімемо 5, залишиться 5 одиниць. До 1 десятка додати 5 одиниць, буде 15.

— Яку властивість використали?

Завдання 321. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

Завдання 322. Фронтальне вивчення змісту задачі

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі. Після цього учні працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 323

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 324

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення з коментуванням

$$50 - 4$$

$$70 - 7$$

$$90 - 2$$

$$100 - 5$$

Учні пояснюють так: « $50 - 4$: 50 — це 40 і 10, відніму 4 від 10, вийде 6 і 40, усього 46».

Особливу увагу потрібно звернути на віднімання декількох одиниць зі 100. Наприклад, $100 - 5$. Пояснення: 100 — це 90 і 10 (*пишуть під прикладом*); віднімаємо 5 від 10, вийде 5; 90 та 5 — вийде 95.

2. Обчислення за допомогою лінійки

— Покажіть на метровій лінійці: перший десяток сантиметрів; другий; третій.

— За допомогою шкали лінійки знайдіть різниці $10 - 3$; $20 - 3$.

3. Робота над задачею

Насіння салату проросло за 28 днів, моркви — на 8 днів раніше, ніж салату, а помідорів — на 6 днів раніше, ніж моркви. За скільки днів проросло насіння помідорів?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач (див. додаток на с. 68)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З якими прийомами обчислення ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 59, завдання 325; 326.

Урок 40. ВІДНІМАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ВІД ДВОЦИФРОВОГО ВИДУ 35 – 7. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з різними способами віднімання виду 35 – 7; формувати вміння творчо працювати над задачею; розвивати математичне мовлення; виховувати акуратність та розуміння необхідності економного витрачання часу.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 59, завдання 325; 326.)

Завдання 325

— Прочитайте пари виразів, які закінчуються тією самою цифрою; сума цифр відповіді дорівнює 9; 5.

Завдання 326

— Скільки дисків було у брата?

2. Робота над таблицею

Зменшуване	30		45	60		14
Від'ємник		12		36	8	
Різниця	8	6	30		7	6

3. Хвилинка каліграфії (с. 59)

4. Математичний диктант

- Запишіть вирази і обчисліть їх значення, пояснивши способи обчислень.
- Від 7 десятків відняти 7 одиниць.
- Зменшуване 50, від'ємник 5. Знайдіть різницю.
- Перший доданок 63, другий 9. Обчисліть суму.
- Знайти різницю чисел 82 і 40.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з різними способами віднімання виду 35 – 7.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 59–60)

Завдання 327. Робота в групах

Гра «Кращий обчислювач».

Завдання 328. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали віднімання.

Запам'ятай!

- 1) Одноцифрове число розкладіть на зручні доданки.
- 2) Від двоцифрового числа одноцифрове віднімайте частинами.

Завдання 329

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 330

Учні «ланцюжком» розв'язують приклади. Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 331

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 332

Після колективного ознайомлення зі змістом задачі сильніші учні, скориставшись планом, самостійно записують її розв'язання у зошити.

Решта учнів разом з учителем розглядають план розв'язання і визначають дії.

- Скільки чоловіків було у команді?
- Що відомо про кількість жінок?
- Яку дію треба виконати?
- Якою дією відповісти на питання задачі?

Завдання 333

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

$$x - 5 = 10$$

$$x = 10 + 5$$

$$x = 15$$

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$13 - 7$$

$$30 - 2$$

$$24 + 6$$

$$27 - 8$$

2. Робота над задачею

Брат, сестра і тато обкопували в саду дерева. Брат обкопав 7 дерев, сестра — 6, а тато — 20 дерев. Про що дізнаємось, якщо обчислимо значення виразів, складених за умовою?

$$7 + 6$$

$$20 - 7$$

$$20 + 7 + 6$$

$$(20 + 6) - 7$$

3. Читання й обчислення значень виразів

$$(23 + 7) - 4$$

$$(30 - 4) + 7$$

$$12 + 18 - 6$$

$$80 - 5 + 7$$

$$(45 + 5) - 3$$

$$(60 - 2) + 6$$

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Чебурашка, крокодил Гена і Шапокляк чекали потяг 3 години. Скільки годин чекав потяг кожен з них? (3 години)
- У відрі 9 л води. Чи вистачить цієї води, щоб наповнити 5 дволітрових банок? (Не вистачить.)
- Побудуйте 2 прямокутники. Проведіть у кожному прямокутнику 2 відрізки так, щоб утворилися:
1) у першому — 2 трикутники і чотирикутник;
2) у другому — трикутник і 2 чотирикутники.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- З якими прийомами обчислень ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 61, завдання 334; 335.

Урок 41. ЗАКРІПЛЕННЯ ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СКЛАДЕНИХ ЗАДАЧ ЗА КОРОТКИМ ЗАПИСОМ

Дата _____

Клас _____

Мета: вдосконалювати обчислювальні навички учнів, уміння порівнювати числа, складати задачі за коротким записом; розвивати пізнавальний інтерес; виховувати у дітей почуття колективізму, взаємодопомоги, відповідальності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 61, завдання 334; 335)

Завдання 334

— Прочитайте кругові приклади.

Завдання 335

— Розкажіть складену задачу та її розв'язання.

2. Усна лічба

1)

14		14		14		14	
24	– 8	24	– 7	24	– 9	24	– 4
34		34		34		34	

2) Складіть задачу за виразом $40 - (23 + 7)$.

3) Є 1 м дроту. Скільки дроту залишиться, якщо відрізати 20 см?

3. Гра «Де вставити знак "більше"»?

$$40 - 5 \square 35 \quad 100 - 3 \square 99$$

$$50 - 2 \square 49 \quad 40 - 8 \square 31$$

$$60 - 3 \square 47 \quad 90 - 8 \square 81$$

$$(60 - 3 > 47; 40 - 8 > 31; 90 - 8 > 81)$$

4. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

95; 90; 85; ?; ?; ?.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо вивчені прийоми обчислень, будемо розв'язувати складені задачі.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 61–62)

Завдання 336. Робота в групах

Командна гра «Ланцюжок».

Завдання 337. Самостійна робота

Двоє учнів працюють за закритою дошкою.

— Розставте дужки так, щоб утворились істинні рівності.

$$(76 - 20) + 6 = 62 \quad 76 - (20 + 6) = 50$$

$$37 - (21 - 4) = 20 \quad (37 - 21) - 4 = 12$$

Завдання 338. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають виписані приклади і пояснюють спосіб обчислення.

Завдання 339

Учні порівнюють за зразком, беручи до уваги, що пропущене число має бути круглим.

Завдання 340

Учні складають задачі за коротким записом. Після цього самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$63 - 20 - 3$$

$$45 - 10 - 5$$

$$91 - 40 - 1$$

$$63 - 20 - 7$$

$$45 - 10 - 9$$

$$91 - 40 - 6$$

2. Робота над задачею

У санаторії відпочивало 46 жінок, а чоловіків — на 7 менше. Скільки всього осіб відпочивали у санаторії?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Зоя несла від колодязя важке відро з водою. Ззаду неї йшли хлопчики: Петрик, Павлик і Тарасик. Вона хлопчиків не бачила. Не дійшовши до будинку, дівчинка поставила відро і побігла додому, щоб покликати когось на допомогу. Поки Зоя бігала, один з хлопчиків заніс відро у двір. Коли дівчинка вийшла з хати, то побачила відро з водою і трьох товаришів.
— Хто з вас приніс відро? Кому я повинна віддячити? — запитала вона.

Петрик сказав:

— Я приніс відро.

Павлик:

— Я не приносив відра.

Тоді Зоя звернулася до Тарасика, знаючи, що він завжди говорить тільки правду:

— Правду сказали хлопчики?

Тарасик відповів:

— Я не приносив. А кожен з них сказав неправду.

Тоді Зоя здогадалася, хто приніс відро, і подякувала. Кому з хлопчиків подякувала Зоя? (Павлику)

- У хлопчика було 40 марок. 8 марок з малюнками рослин він обміняв на 5 марок з малюнками тварин. Скільки марок стало у хлопчика? ($40 - 8 + 5 = 37$)
- Скільки двоцифрових чисел можна записати за допомогою цифр 1; 4; 6; якщо цифри в запису можуть повторюватися? (11; 44; 66; 14; 41; 16; 61; 46; 64 — 9 чисел.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Які прийоми обчислень повторили на уроці?

— Як оцінюєте свою роботу?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 62, завдання 341; 342.

**Урок 42. ВІДНІМАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА
ВІД ДВОЦИФРОВОГО СПОСОБОМ ОКРУГЛЕННЯ ВИДУ $45 - 7$; $53 - 9$.
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ**

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити спосіб віднімання одноцифрового числа від двоцифрового способом округлення; вчити розв'язувати задачі за допомогою виразу; розвивати пізнавальний інтерес; виховувати почуття відповідальності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 62, завдання 341; 342.)

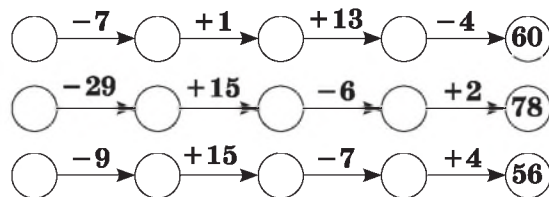
Завдання 341

— Порівняйте пари прикладів у кожному стовпчику та їх відповіді.

Завдання 342

— Скількох сосисок не долічилася мама?

2. Гра «Чий ряд швидший?»



3. Гра «Віконечка»

— Уставте такі числа, щоб рівності стали істинними.

2 тижні = □ діб

2 доби і 3 год = □ год

18 діб = □ тижні □ діб

1 доба і 14 год = □ год

2 тижні 5 діб = □ діб

30 год = □ доба □ год

4. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

7; 7; 77; 77; 7; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви вправлятиметесь у відніманні одноцифрового числа від двоцифрового способом округлення.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 62–63)

Завдання 343. Робота в парах

— Розкладіть фломастери і підставки.

Завдання 344. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали віднімання.

$$45 - 7 = 45 - 10 + 3 = 35 + 3 = 38$$

$$53 - 9 = 53 - 10 + 1 = 43 + 1 = 44$$

Завдання 345

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює, як виконати віднімання способом округлення.

Завдання 346

Учні добирають числові дані та розв'язують задачу за допомогою виразу. Учитель перевіряє.

Завдання 347; 348

Під час повторення умови один учень креслить схему і пояснює розв'язання. Задачі порівнюються.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачами

- У шкільному театральному гуртку 24 хлопчики й 16 дівчаток. Четверо дітей не брали участі у виставі. Скільки дітей грало у виставі? Розв'яжіть задачу трьома способами. ($(24 + 16) - 4 = 36$; $(24 - 4) + 16 = 36$; $(16 - 4) + 24 = 36$)
- У саду посадили 26 кущів смородини, 18 кущів агрусу, а малини — на 9 кущів менше, ніж смородини й агрусу разом. Скільки кущів малини посадили?

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних задач

- Біля будинку ростуть 2 липи, 5 яблунь і 8 груш. Скільки всього плодових дерев росте біля будинку? ($8 + 5 = 13$)
- Записано числа від 1 до 50. Скільки разів зустрічається цифра 3? (3; 13; 23; 30; 31; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 43 — 15 разів.)
- Назвіть пропущені числа.
а) 23; 33; 43; ; 63; ;
б) 12; 7; 13; 7; 14; ; .

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Наведіть приклади використання прийому округлення під час віднімання одноцифрового числа від двоцифрового.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 63, завдання 349; 350.

Урок 43. ЗАКРІПЛЕННЯ ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ЗНАХОДЖЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ, У ЯКИХ ДВІЧІ ПОВТОРЮЄТЬСЯ ТА САМА БУКВА

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити навички учнів віднімання двоцифрових чисел; вчити знаходити значення виразів, у яких двічі повторюється та сама буква; розвивати пізнавальний інтерес; виховувати почуття відповідальності.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 63, завдання 349; 350)

Завдання 349

— Прочитайте рівності; нерівності, в яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 350

— Прочитайте вирази у порядку зростання відповідей.

2. Гра «Угадай число»

$$\begin{array}{ccc} \textcircled{?} + 7 & \rightarrow & \textcircled{15} \\ \textcircled{?} - 9 & \rightarrow & \textcircled{7} \\ \textcircled{?} + 6 & \rightarrow & \textcircled{60} \end{array}$$

3. Робота над задачею

У млині змолотили 52 кг пшениці. Дістали борошно і 5 кг висівки. Скільки кілограмів борошна дістали?

4. Хвилинка каліграфії (с. 63)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
6; 6; 66; 66; 6; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як віднімати число від суми.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 63 – 64)

Завдання 351

Учні складають і розв'язують задачу за виразом: $21 - (3 + 5)$.

Завдання 352. Робота в групах

Учні розв'язують чарівний «ланцюжок».

Завдання 353. Коментоване розв'язання кругових прикладів

Учні використовують різні способи обчислення.

Завдання 354. Робота в парах

Учні знаходять значення виразу із двома змінними.

Завдання 355. Усне виконання завдання

— Розгляньте креслення. На які многокутники поділено п'ятикутник?
— Назвіть усі фігури. Знайдіть периметри квадрата і найменшого трикутника.

Завдання 356. Усне виконання завдання

- У якому випадку сума чисел буде дорівнювати першому доданку? (Якщо перший доданок дорівнює 0.) Другому доданку? (Якщо другий доданок дорівнює 0.)
- У якому випадку різниця чисел буде дорівнювати нулю? (Якщо зменшуване дорівнює від'ємнику.) Зменшуваному? (Якщо від'ємник дорівнює 0.)

Завдання 357

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 358

Порівняння задач 357 і 358.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення зручним способом

$$(36 + 27) - 16$$

$$(58 + 34) - 24$$

$$(25 + 45) - 50$$

2. Робота над задачею

Гончар виготовив 27 горщиків і 23 вази. Після випалювання в печі 6 виробів потріскалося. Скільки виробів залишилося після випалювання?

3. Геометричний матеріал

— Побудуйте квадрат зі стороною 4 см та інший прямокутник з таким самим периметром.

$P = 4 + 4 + 4 + 4 = 16$ (см); $16 : 2 = 8$ (см) — півпериметра. Отже, сторони прямокутника: 1 і 7; 2 і 6; 3 і 5 см.

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Три хлопчики — Кирило, Мишко і Дмитрик — з'їли апельсин, грушу і мандарин. Коли їх запитали: «Хто що їв?», вони пожартували і відповіли загадково.

Кирило: «Мишко з'їв апельсин, а Дмитрик грушу».

Мишко: «Кирило з'їв апельсин, і Дмитрик апельсин».

Потім Дмитрик додав, що в першій і другій відповідях одна частина правильна, а друга — ні. Що з'їв кожен з хлопчиків?

	Кирило	Мишко	Дмитрик
апельсин	+	—	—
груша	—	—	+
мандарин	—	+	—

Відповідь. Кирило з'їв апельсин, Мишко — мандарин, а Дмитрик — грушу.

- Із чисел 10; 15; 17; 20; 22; 28; 31; 35 доберіть такі три числа, сума яких буде дорівнювати 70. ($15 + 20 + 35 = 70$; $20 + 22 + 28 = 70$; $17 + 22 + 31 = 70$)
- Назвіть «зайве» число та обґрунтуйте свій вибір.
13 52 64 22 28. (22)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Яке завдання здалося складним?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 64, завдання 359; 360.

Урок 44. УСНЕ ДОДАВАННЯ ВИДУ $27 + 16$. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ ЗА ВИРАЗОМ

Дата _____

Клас _____

Мета: пояснити спосіб додавання виду $27 + 26$; формувати вміння застосовувати прийоми усного додавання двоцифрових чисел у процесі розв'язування прикладів і задач; удосконалювати вміння розв'язувати текстові задачі вивчених видів; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 64, завдання 359; 360)

Завдання 359

— Прочитайте відповіді в порядку спадання.

Завдання 360

— Скільки всього книг стояло на полицях?

2. Гра «Мовчанка»

Доданок	34	36	19	65	78	55
Доданок	18	28	75	26	19	38
Сума						

3. Усна лічба

1) Збільшіть на 12.

17 0 30 44 65 16

2) Зменшіть на 30.

80 55 100 30 31 46

4. Хвилинка каліграфії

— Запишіть числа в порядку спадання.

13; 43; 82; 19; 68; 81.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як виконувати додавання виду $27 + 16$.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 64–65)

Завдання 361. Робота в групах

— Обчисліть усно.

Завдання 362

Учні замінюють числа сумою розрядних доданків за зразком, коментують хід виконання завдання.

Завдання 363. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання.

Запам'ятай!

1) Розклади числа на розрядні доданки.

2) До десятків додай десятки.

3) До одиниць додай одиниці.

4) Отримані результати додай.

Завдання 364

Учні пояснюють, як закінчити обчислення, працюючи у зошитах.

Завдання 365

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 366

Під час повторення умови один учень креслить схему і пояснює розв'язання. Після цього учні самостійно записують розв'язання. Учитель перевіряє.

Завдання 367

Учні складають задачу за виразом: $59 - (23 + 16)$.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$25 + 67$	$56 + 18$	$77 + 14$	$43 + 38$
$17 + 18$	$10 + 14$	$18 + 14$	$18 + 19$

2. Робота над задачею

У швейній майстерні 18 котушок сірих ниток, білих — на 26 котушок більше, ніж сірих, а чорних — на 37 більше, ніж білих. Скільки котушок чорних ниток?

3. Геометричний матеріал

Побудуйте такий прямокутник, ширина якого 3 см, щоб його можна було поділити на 2 квадрати. ($3\text{ см} + 3\text{ см} = 6\text{ см}$ — довжина.)

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- У Тетянки було 5 горіхів. Один вона віддала братові, і у них стало горіхів порівну. Скільки горіхів було у брата спочатку? (*3 горіхи*)
- Віра, Ніна й Оля гралися ляльками. Вони одягнули своїх ляльок — одну в пальто, другу в куртку, а третю в сукню. Коли мама запитала дівчаток, що вони одягнули на своїх ляльок, то діти вирішили пожартувати, й одна з них сказала: «Віра одягнула на ляльку сукню, а Оля — пальто». Друга відповіла: «Віра наділа на ляльку пальто, і Ніна — теж пальто». Потім дівчатка додали, що і в першій, і в другій відповіді одна частина правильна (*істинна*), а друга — неправильна (*хибна*). Чия лялька в сукні, чия — в пальті, а чия — в куртці? (*Якщо Віра одягнула на свою ляльку сукню, Оля не могла одягнути на свою ляльку пальто, тому що в другій відповіді пальто згадано двічі. Отже, в першій відповіді істинне те, що Віра одягнула на ляльку сукню, а пальто одягнула на ляльку Ніна. Оля одягнула на свою ляльку куртку.*)
- Сума двох чисел — 20. Якщо від одного числа відняти 4, а до другого додати 4, то обидва доданки будуть рівні. Знайди ці числа. ($4 + 4 = 8$; $20 - 8 = 12$, числа 6 і 14)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 65, завдання 368; 369.

Урок 45. ДВА СПОСОБИ ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ВИДУ $45 + 27$. СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ, ЩО ВКЛЮЧАЮТЬ ПРОСТІ ЗАДАЧІ НА ЗБІЛЬШЕННЯ (ЗМЕНШЕННЯ) ЧИСЛА У НЕПРЯМІЙ ФОРМІ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з двома способами додавання виду $45 + 27$; вчити розв'язувати складені задачі, що включають прості задачі на збільшення (зменшення) числа у непрямої формі; розвивати кмітливість, мислення; виховувати пізнавальний інтерес.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 65, завдання 368; 369)

Завдання 368

— Прочитайте вирази, у яких однакові відповіді; відповіді — круглі числа; відповідь закінчується цифрою 4.

Завдання 369

— Скільки морквин зібрав кролик Рудь з трьох грядок?

2. Учна лічба

1) Гра «Набери число 20».

20			
10	3	5	7
9	6	9	5
8	5	3	9
7	7	2	6
6	8	11	3

2) Гра «Забий м'яч у кошик».

На дошці вивішуються малюнки з баскетбольними кошиками, на них числа — 54; 67; 76. Кожному ряду дається завдання скласти за певний час (5 хв) якомога більше прикладів з цією відповіддю на додавання. Виграє команда, учасники якої більше і правильно запишуть вирази з цією відповіддю.

3. Складання задачі за виразом

$59 - (23 + 16)$

4. Хвилинка каліграфії (с. 65)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми розглянемо два способи додавання двоцифрових чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 65–66)

Завдання 370. Робота в групах

Учні розв'язують чарівний «ланцюжок».

Завдання 371. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали додавання 1-м та 2-м способом.

— Порівняйте способи обчислення.

Завдання 372. Письмове виконання завдання з коментуванням правил

— Розв’яжи з поясненням двома способами.

Завдання 373

— Прочитайте задачу. Запишіть коротку умову за зразком, поданим у підручнику.

— Скільки дівчаток? Скільки хлопчиків? Скільки всього дітей займалось у шкільному театрі?

Завдання 374

Ознайомившись з умовою задачі, учні складають її короткий запис та самостійно розв’язують. Учитель перевіряє.

Завдання 375

Один учень біля дошки розв’язує і пояснює.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

Суміш для укладання цегли містить 13 кг цементу, а піску — на 29 кг більше. Решту становить вода. Скільки всього кілограмів цементу і піску в суміші? Яка маса суміші, якщо води взяли 15 кг?

2. Обчислення значень виразів

$$55 + 27$$

$$37 + 36$$

$$14 + 18$$

$$59 + 14$$

$$25 + 36$$

$$16 + 16$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв’язування логічних задач

Наталя, Галинка і Тетянка брали участь у змаганнях з плавання й отримали золоту, срібну і бронзову медалі. Коли у них запитали, яку медаль отримала кожна з них, то вони відповіли:

1) «Тетянка отримала не срібну, а Наталя — не золоту медаль».

2) «Галинка отримала не бронзову, а Наталя — не срібну».

Яку медаль отримала кожна дівчинка, якщо обидві відповіді правильні?

(Наталя отримала бронзову медаль, Галинка — срібну, Тетянка — золоту.)

- У квартирі були 3 кімнати. З однієї кімнати зробили дві. Скільки кімнат стало в квартирі? (4 кімнати)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 66, завдання 376; 377.

Урок 46. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ РІВНЯНЬ

Дата _____

Клас _____

Мета: навчати учнів розв'язувати рівняння; формувати вміння розв'язувати задачі на дві дії, творчо працювати над задачею; розвивати вміння порівнювати, узагальнювати; виховувати акуратність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 66, завдання 376; 377)

Завдання 376

— Прочитайте вирази у порядку зростання відповідей.

Завдання 377

— Скільки комп'ютерних ігор було в Іллі?

2. Гра «Хто швидший?»

Навпроти кожного ряду прикріплюється картинка, під якою записані приклади.

<i>Літак</i>	<i>Машина</i>	<i>Катер</i>
$27 + 8$	$39 + 5$	$66 + 6$
$82 + 9$	$19 + 9$	$48 + 9$
$18 + 5$	$27 + 4$	$59 + 6$
$78 + 6$	$26 + 7$	$78 + 8$
$57 + 8$	$45 + 8$	$37 + 7$
$49 + 7$	$57 + 5$	$64 + 9$

3. Робота за таблицею

Зменшуване	20		39		48	
Від'ємник		5		7		9
Різниця	8	9	7	8	7	6

4. Хвилинка каліграфії (с. 67)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви будете розв'язувати рівняння та задачі на дві дії.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 66–67)

Завдання 378. Робота в групах

— Допоможіть Лунтику відремонтувати обчислювальну машину.

Завдання 379. Коментоване розв'язування завдання

Учні пригадують, як знайти невідомий доданок і від'ємник. По черзі пояснюють завдання, працюючи в зошитах.

Завдання 380

Учні «ланцюжком» біля дошки записують вирази та обчислюють їх значення.

- Запишіть вирази та обчисліть їх значення.
- Від 45 відніміть суму чисел 9 і 3.
 - Число 56 збільшіть на різницю чисел 19 і 4.
 - Суму чисел 37 і 7 зменшіть на 23.
 - Число 85 зменшіть на різницю чисел 34 і 20.

Завдання 381

Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 382 (усно)

Учні складають і розв'язують задачі за таблицею.

Було	Полетіло	Залишилося
21 літак	?	7 літаків
?	9 літаків	16 літаків

Завдання 383

Після ознайомлення з умовою задачі учні складають різні питання. Добирають вираз, який допоможе знайти відповідь на кожне запитання.

Завдання 384. Усне виконання завдання

- Розгляньте малюнок. Назвіть усі прямокутники на малюнку.
- Знайдіть периметр кожного прямокутника.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Помилка»

— Які вирази обчислено неправильно?

$$18 - 3 - 7 = 8$$

$$17 - 3 + 6 = 8$$

$$19 - 13 - 6 = 12$$

$$14 - 5 - 2 = 7$$

2. Гра «Чарівні дужки»

— Поставте дужки так, щоб рівності були правильними.

$$18 - 3 - 7 = 8$$

$$17 - (3 + 6) = 8$$

$$19 - (13 - 6) = 12$$

$$14 - 5 - 2 = 7$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічної задачі

Три хлопчики розмовляють. Прізвище одного з них Коваленко, другого — Слюсаренко, а третього — Токаренко. Батьки їх працювали: один — ковалем, другий — токарем, третій — слюсарем. «Цікаво, — сказав хлопчик, батько якого був слюсарем, — що жоден з наших батьків не працює за спеціальністю, від якої походить його прізвище». «А ти правий!» — підтвердив Токаренко. Ким працювали батьки хлопчиків?

	Коваленко	Слюсаренко	Токаренко
коваль	—	—	+
токарь	—	+	—
слюсар	+	—	—

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Яке завдання здалося складним?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 67–68, завдання 385; 386.

Урок 47. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; формувати вміння порівнювати іменовані числа; розвивати мислення, вміння виявляти зв'язки, формулювати висновки; пробуджувати інтерес до предмета через гру, логічні завдання.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 67–68, завдання 385; 386.)

Завдання 385

— Прочитайте записані рівності.

Завдання 386

— Чого Каркарона принесла більше: монет чи прикрас? На скільки?

2. Учна лічба

Гра «Ромашка»



3. Хвилинка каліграфії

— Які числа треба закреслити, щоб кожне наступне число було на дві одиниці менше за попереднє?

14; 13; 12; 11; 9; 7.

4. Математичний диктант

- До 35 додати різницю чисел 17 і 9.
- Від 65 відняти суму чисел 28 і 7.
- Від 80 відняти різницю чисел 67 і 7.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо прийоми додавання і віднімання двоцифрових чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 68–69)

Завдання 387. Робота в парах

Віллі, Біллі та Діллі виконали завдання Піочки. Хто з них найкраще впорався із завданням? (Віллі — 1 помилка)

Завдання 388. Коментоване розв'язування завдання за зразком

Завдання 389. Письмове виконання завдання з коментуванням

Завдання 390

Під час повторення умови учні пояснюють розв'язання. Складають і розв'язують аналогічну задачу про свій клас.

Завдання 391. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

Завдання 392. Робота в парах

Учні визначають довжину шляху, який проповзли гусінь Буся і черв'ячок Зем.

— Хто проповз більше?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Розв'язування задачі

Для шкільної їдальні привезли 34 кг цибулі, а моркви — на 5 кг менше. Скільки всього кілограмів овочів привезли в шкільну їдальню?

— Про що говориться в задачі? (Про овочі.)

— Про які овочі?

— Що нам відомо? (Цибулі — 34 кг, а моркви на — 5 кг менше.)

— Яке питання в задачі?

— Чи можемо ми відразу відповісти на питання задачі?

— Чому?

— А чи можемо ми дізнатися, скільки привезли моркви?

— Якою дією — додаванням або відніманням?

— Після цього ми зможемо відповісти на питання задачі?

— Якою дією — додаванням або відніманням?

— Подивіться на дошку і назвіть номер короткого запису, який відповідає завданню. (2)

— Правильно, давайте повторимо умову задачі за коротким записом.

- 1) Л — 34 кг
М — ?, на 5 кг > } ?
- 2) Л. — 34 кг
М. — ?, на 5 кг < } ?
- 3) Л. — 34 кг
М. — 5 кг } ?

2. Самостійна робота

$$46 + 44$$

$$12 + 28$$

$$35 + 35$$

$$63 + 17$$

$$39 + 41$$

$$32 + 18$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

Завдання 393

- З яких фігур можна скласти квадрат? (1 і 6)
- Одне яйце звариться за 5 хв. Скільки знадобиться часу, щоб зварити три яйця? (5 хв)
- Діти збирали осінній букет. У ньому було 5 кленових, 2 дубових, 4 березових і один листок з осики. Зі скількох різних дерев були листки? (4)
- В автобусі їхали 9 пасажирів. На зупинці всі, крім 3 пасажирів, вийшли. Скільки пасажирів залишилося в автобусі? (3)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Які прийоми обчислень використовували?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 69, завдання 394; 395.

Урок 48. ДВА СПОСОБИ ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ВИДУ 45 – 27. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ. САМОСТІЙНА РОБОТА

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів із двома способами усного віднімання двоцифрових чисел з переходом через десяток; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати культуру поведінки.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 69, завдання 394; 395.)

Завдання 394

— Прочитайте записані рівності.

Завдання 395

— Скільки дерев росло на алеї?

2. Гра «Назви число»

— Назвіть числа, на 4 менші від кожного з поданих.

40 68 80 94 30.

3. Гра «Обери вираз»

— Знайдіть серед поданих виразів той, за допомогою якого розв'язується кожна задача.

1) У сувої було 13 м тканини. Відрізали 7 м, а потім — ще 5 м. Скільки метрів тканини залишилось у сувої?

2) Потрібно заправити паливом 13 колісних і 7 гусеничних тракторів. Заправили 5 тракторів. Скільки тракторів залишилося заправити?

$$13 - (7 - 5)$$

$$(13 + 7) - 5$$

$$(13 - 7) - 5$$

4. Гра «Віконечка»

$$12 - \square = 3$$

$$\square - 4 = 41$$

$$15 + \square = 35$$

$$42 - \square = 10$$

$$\square + 4 = 66$$

$$14 - \square = 4$$

5. Хвилинка каліграфії (с. 69)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як віднімати двоцифрові числа.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 69–70)

Завдання 396. Робота в групах

Гра «Швидка лічба»

Завдання 397. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте, як виконали віднімання різними способами.

1-й спосіб

$$45 - 27 =$$

$$\begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ 20 + 7 \end{array}$$

$$(45 - 20) - 7 = 25 - 7 =$$

$$\begin{array}{r} \diagup \quad \diagdown \\ 5 + 2 \end{array}$$

$$25 - 5 - 2 = 20 - 2 = 18$$

2-й спосіб

$$45 - 27 = \begin{array}{r} \\ 45 \\ \underline{20 + 7} \end{array} \quad (45 - 20) - 7 = 25 - 7 = \begin{array}{r} \\ 25 \\ \underline{10 + 15} \end{array} \quad 15 - 7 + 10 = 8 + 10 = 18$$

Завдання 398

— Розв'яжіть з поясненням двома способами.

Один учень працює біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 399

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює віднімання і додавання іменованих чисел.

Завдання 400

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 401. Коментоване розв'язування завдання

Завдання 402. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають відновлені записи.

$$69 - 9 + 10 - 1 = 69$$

$$38 - 10 + 12 = 40$$

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Самостійна робота (див. додаток на с. 114)

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних задач

- Максим і Славко вчаться в другому класі. Їх прізвища Василенко і Дрозденко. Яке прізвище у кожного з хлопчиків, якщо Максим вище Дрозденка? (Максим Василенко, Славко Дрозденко.)
- На першу вантажівку навантажили половину шаф, а на іншу — чотири тих, що залишилися. Скільки всіх було шаф? (8 шаф)
- Сума трьох чисел 76. Сума перших двох 42, а останніх двох — 61. Знайдіть ці числа. (15; 27; 34)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Як оцінюєте свою роботу на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 70, завдання 403; 404.

Урок 49. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ ЗРУЧНИМ СПОСОБОМ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити правило віднімання суми від числа; формувати в учнів уміння розв'язувати задачі, обчислювати вирази зручним способом; розвивати логічне мислення; виховувати культуру поведінки.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 70, завдання 403; 404.)

Завдання 403

— Прочитайте вирази у порядку спадання відповідей.

Завдання 404

— Скільки горішків у Чіпа і Дейла разом?

2. Аналіз самостійної роботи

3. Робота над задачею

З квіток гречки бджоли зібрали 57 кг меду, а з квіток липи 39 кг. На скільки менше кілограмів меду зібрано з липи? Скільки всього кілограмів меду зібрали бджоли?

4. Обчислення значень виразів

— Обчисліть вирази і перевірте правильність обчислень.

$$60 - 6$$

$$35 - 12$$

$$90 - 2$$

$$75 - 19$$

$$72 - 8$$

$$35 - 16$$

$$24 - 9$$

$$88 - 22$$

5. Хвилинка каліграфії (с. 71)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

5; 9; 13; 17; 21; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми закріпимо навички додавання і віднімання двоцифрових чисел, проведемо підготовку до контрольної роботи.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 70–72)

Завдання 405. Робота в парах

Гра «Хто швидше досягне вершини?».

Завдання 406. Робота в групах

— Знайдіть суми і різниці за таблицею.

Завдання 407

Учні «ланцюжком» складають вирази за зразком і обчислюють їх значення.

Завдання 408. Самостійна робота

— Розставте, де потрібно, дужки так, щоб рівності стали істинними.

$$54 - (24 + 20) = 10$$

$$(60 - 10) + 5 = 55$$

$$97 - (5 + 2) = 90$$

$$(68 + 20) - 8 = 80$$

Завдання 409. Самостійна робота

Під час перевірки учні читають істинні рівності і пояснюють спосіб обчислення.

Завдання 410. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте малюнок. Складіть і розв'яжіть задачу за малюнком.

Для розв'язання цієї задачі можна скласти вираз $73 - (35 + 24)$ і відняти суму від числа.

Пригадайте! Цю дію можна виконати трьома способами.

$$a - (b + c) = (a - b) - c = (a - c) - b$$

Завдання 411

Після складання плану розв'язання учні записують розв'язання самостійно.

Завдання 412

Учні «ланцюжком» пояснюють обчислення зручним способом.

$$47 - (24 + 3) = 47 - 27 = 20$$

$$58 - (38 + 1) = 58 - 38 - 1 = 19$$

$$95 - (37 + 5) = 95 - 42 = 53$$

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

Було 9 цукерок. З'їли 2 шоколадні й 3 карамельні цукерки. Скільки цукерок залишилося?

Поясніть 3 способи розв'язування задачі.

1-й спосіб: $9 - (2 + 3) = 9 - 5 = 4$ (ц.)

2-й спосіб: $(9 - 2) - 3 = 7 - 3 = 4$ (ц.)

3-й спосіб: $(9 - 3) - 2 = 6 - 2 = 4$ (ц.)

2. Обчислення зручним способом

$$67 - (36 + 27)$$

$$85 - (5 + 50)$$

$$77 - (17 + 30)$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Братові 18 років, а сестрі — 10. Скільки років буде братові, коли сестрі стане стільки, скільки йому зараз? ($18 - 10 = 8$; $18 + 8 = 26$)
- Богдан, Максим і Руслан — брати. Богдан не старший за Максима, а Руслан не молодший за нього. Хто з них найстарший? (Богдан молодший за Максима, Руслан старший за Максима. Отже, Руслан — найстарший.)
- У сім'ї 2 матері, 2 дочки і бабуся з онукою. Скільки всього членів у родині? (Троє: бабуся, мама і дочка.)
- Сходишки в будинку ведуть від першого поверху до останнього. Хлопчик пройшов половину шляху і відпочиває на 5 поверсі. Скільки поверхів у будинку? (Всього 9 поверхів: перед 5 — чотири і після 5 — чотири. $4 + 4 + 1 = 9$.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Що означає вислів «обчислити зручним способом»? Наведіть приклади.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 72, завдання 413; 414.

Урок 50. КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

Дата _____

Клас _____

Мета: перевірити знання учнів за темою «Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд»; розвивати мислення; виховувати культуру оформлення письмових робіт.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1 варіант

1. Знайти значення виразів.

$70 - 3$	$81 - 24$	$26 + 8$	$43 - 17$	$57 + 18$
$72 + 8$	$23 + 37$	$86 - 30$	$90 - 60$	$34 - 9$

2. Розв'язати задачу.

З першого вулика взяли 27 кг меду, із другого — на 6 кг більше, ніж з першого, а з третього — на 12 кг менше, ніж з другого. Скільки меду взяли з третього вулика?

3. Записати вирази і розв'язати їх.

- Суму чисел 35 і 40 зменшити на 12.
- Різницю чисел 64 і 14 збільшити на 9.
- Число 37 збільшити на суму чисел 40 і 3.
- Число 80 зменшити на різницю чисел 34 і 4.

2 варіант

1. Знайти значення виразів.

$80 - 4$	$62 - 35$	$35 + 9$	$56 - 29$	$24 - 9$
$64 + 6$	$24 + 26$	$54 - 20$	$70 - 30$	$47 + 27$

2. Розв'язати задачу.

Маса ягняти 7 кг, теляти — на 24 кг більша, ніж ягняти, а поросяти — на 10 кг менша, ніж теляти. Яка маса поросяти?

3. Записати вирази і розв'язати їх.

- Суму чисел 57 і 20 зменшити на 35.
- Різницю чисел 47 і 17 збільшити на 6.
- Число 26 збільшити на суму чисел 30 і 4.
- Число 60 зменшити на різницю чисел 47 і 7.

Шкала оцінювання

1 з. — 5 балів: по 0,5 бала за вираз.

2 з. — 3 бали: 1 бал за хід розв'язання;

2 бали за правильність обчислень (по 1 балу за дію).

3 з. — 4 бали: по 1 балу за вираз (0,5 бали за складання і 0,5 бала за правильну відповідь).

2. Фізкультхвилинка

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЛОГІЧНИХ ЗАВДАНЬ

- Розгадайте правило, за яким складений ряд чисел. Запишіть ще 4 числа:
а) 19; 23; 27; 31... (35; 39; 43; 47)
б) 10; 15; 13; 18; 16; 21; 19; ?; ? (24; 22; 27; 25)
- Продовжіть ряди.
а) 15; 12; 9; 6; ; ;
б) 2; 3; 5; 6; 8; 9; 11; 12; ; .

- Дівчатка тримали трьох кошенят: рудого, чорного і білого. Прізвища дівчаток були: Руденко, Білова і Чернова. Жодна з дівчаток не тримала кошенятка того кольору, від якого пішло її прізвище. Білова уважно розглядала чорного кошенятка, якого тримала подруга. Кошенята якого кольору були на руках у кожної дівчинки?

Відповідь:

	Руденко	Білова	Чернова
рудий	—	+	—
чорний	+	—	—
білий	—	—	+

IV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

ДОДАТОК ДО УРОКУ 48

Самостійна робота

1 варіант

1) Знайти значення виразів.

$$\begin{array}{cccc} 40 - 5 & 68 + 7 & 86 - 9 & 43 - 8 \\ 53 + 9 & 8 + 28 & 39 + 36 & 65 + 26 \end{array}$$

2) Розв'язати задачу.

Маса ягняти 8 кг, поросяти — 12 кг, а теляти — на 10 кг більша, ніж ягняти і поросяти разом. Яка маса теляти?

3) Порівняти.

$$\begin{array}{ll} 6 \text{ дм } 3 \text{ см } \square 45 \text{ см} & 9 \text{ см } \square 1 \text{ м} \\ 74 \text{ хв } \square 1 \text{ год } 4 \text{ хв} & 2 \text{ доби } 4 \text{ год } \square 46 \text{ год} \end{array}$$

2 варіант

1) Знайти значення виразів.

$$\begin{array}{cccc} 60 - 6 & 58 + 7 & 66 - 9 & 53 - 8 \\ 54 + 8 & 8 + 38 & 49 + 46 & 55 + 36 \end{array}$$

2) Розв'язати задачу.

У саду посадили 26 кущів смородини, 18 кущів агрусу, а малини — на 9 кущів менше, ніж смородини й агрусу разом. Скільки кущів малини посадили?

3) Порівняти.

$$\begin{array}{ll} 6 \text{ дм } 3 \text{ см } \square 45 \text{ см} & 9 \text{ см } \square 1 \text{ м} \\ 74 \text{ хв } \square 1 \text{ год } 4 \text{ хв} & 2 \text{ доби } 4 \text{ год } \square 46 \text{ год} \end{array}$$

**Урок 51. АНАЛІЗ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.
ОДИНИЦЯ ВИМІРЮВАННЯ МАСИ — ЦЕНТНЕР.
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ**

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з одиницею вимірювання маси — центнером; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати культуру поведінки.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 72, завдання 413; 414.)

Завдання 413

— Прочитайте обчислення зручним способом.

Завдання 413

— Скільки фломастерів було у Діни?

2. Загальна характеристика результатів виконання контрольної роботи

3. Аналіз допущених помилок, виконання відповідних завдань

4. Завдання для учнів, які успішно впоралися з контрольною роботою

1) Відновити рівності.

$$16 - \square = 3$$

$$\square - 4 = 46$$

$$24 - \square = 10$$

$$\square + 4 = 46$$

$$15 + \square = 25$$

$$15 - \square = 5$$

2) Знайти приклади з неправильною відповіддю. Розв'язати їх.

$$25 - 6 = 20$$

$$76 - 20 = 96$$

$$28 - 3 = 25$$

$$43 - 3 = 3$$

$$49 - 41 = 8$$

$$71 - 30 = 31$$

3) Розв'язати задачу.

Насіння салату проросло за 28 днів, моркви — на 8 днів раніше, ніж салату, а помідорів — на 6 днів раніше, ніж моркви. За скільки днів проросло насіння помідорів?

5. Хвилинка каліграфії

— Кожне з чисел зменшіть на 6 і запишіть.

40; 68; 82; 94; 30.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з новою одиницею вимірювання маси.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 72–73)

Завдання 415. Самостійне виконання завдання

Один учень працює біля дошки.

Завдання 416. Робота в парах

Учні заповнюють магічні квадрати.

Завдання 417. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте малюнки. Назвіть масу кожного мішка.

Запам'ятайте! $100 \text{ кг} = 1 \text{ центнер (ц)}$ $1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$

Завдання 418. Усне виконання завдання.

— Який з мішків на малюнку вгорі має масу 1 ц?

Завдання 419

— Порівняйте одиниці вимірювання маси.

Один учень біля дошки розв'язує і пояснює.

Завдання 420

— Виконайте дії з іменованими числами.

Учні «ланцюжком» читають вирази та обчислюють їх значення.

Завдання 421

— Розв'яжіть задачу за допомогою рівняння.

Учні вивчають зміст задачі. Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі і складають рівняння.

Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 422

— Розв'яжіть задачу двома способами.

Учні складають план розв'язання задачі до кожного способу.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення зручним способом

$$(36 + 27) - 16$$

$$(58 + 34) - 24$$

$$(25 + 45) - 50$$

2. Розв'язування кругових прикладів

$$18 - 9$$

$$9 + 27$$

$$4 + 6$$

$$61 - 50$$

$$22 + 39$$

$$11 - 7$$

$$10 + 8$$

$$36 - 14$$

3. Робота над задачею

На дитячому майданчику треба встановити 8 гойдалок і 10 гірок. Навесні встановили 6 із цих споруд. Скільки таких споруд ще треба встановити?

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

- Ірині 4 роки, Марина — на 2 роки менша, а Світлана вже ходить до школи. Хто з дівчат найстарший? найменший?
- Побудуйте квадрат зі стороною 4 см та інший прямокутник з таким самим периметром. ($4 + 4 + 4 + 4 = 16$, *прямокутник зі сторонами 1 і 7; 2 і 6; 3 і 5*)
- Трійка коней пробігла 12 км. Скільки кілометрів пробіг кожен кінь?
- Запишіть два таких двоцифрових числа, щоб їх сума і різниця закінчувалися однією і тією самою цифрою. ($25 + 15 = 40$; $25 - 15 = 10$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З якою новою одиницею вимірювання ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 73, завдання 423; 424.

Урок 52. ТРИ СПОСОБИ ВІДНІМАННЯ ВИДУ 40 – 27. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: навчити учнів прийомам обчислень випадків виду 40 – 27; відпрацювати обчислювальні навички, пов'язані з прийомами обчислень різного виду; розвивати логічне мислення; формувати вміння грамотно й аргументовано обґрунтовувати свої дії.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 73, завдання 423; 424.)

Завдання 423

— Прочитайте вирази у порядку зростання відповідей.

Завдання 424

— Розкажіть задачу і прочитайте її розв'язання.

2. Гра «Віконечка»

$$15 + \square = 21 - \square$$

$$(15 + 5) = 21 - 1$$

$$20 - \square = 1 + \square$$

$$20 - 2 = 1 + 17$$

$$30 - \square = 1 + \square$$

$$30 - 8 = 1 + 21$$

$$17 + \square = (25 - \square)$$

$$17 + 3 = (25 - 5)$$

3. Обчислення значень виразів

— Обчисліть вирази. Скільки всього відняли у кожному прикладі?

$$30 - 10 - 2$$

$$60 - 30 - 1$$

$$70 - 20 - 4$$

$$40 - 10 - 4$$

$$90 - 40 - 5$$

$$50 - 10 - 2$$

$$80 - 20 - 7$$

$$70 - 30 - 3$$

$$90 - 50 - 4$$

4. Хвилинка каліграфії (с. 73)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як виконувати віднімання виду 40 – 27 трьома способами.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 73–74)

Завдання 425. Усне виконання завдання

Завдання 426. Колективне опрацювання матеріалу

Трое другокласників розв'язували один і той самий приклад різними способами. Поясніть способи розв'язання кожного учня. Який спосіб найзручніший?

1-й спосіб

$$40 - 27 = (30 + 10) - (20 + 7) = (30 - 20) + (10 - 7) = 10 + 3 = 13$$

2-й спосіб

$$40 - 27 = 40 - (20 + 7) = (40 - 20) - 7 = 13$$

— Прийом обчислень для випадків виду 40 – 27 досить складний і вимагає особливої уваги. На відміну від попередніх прийомів, коли віднімали від однієї частини зменшуваного і потрібно було не забути додати іншу частину, в новому прийомі потрібно відняти обидві частини — і десятки, й одиниці.

3-й спосіб

$$40 - 27 = 40 - 30 + 3 = 13$$

Завдання 427. Письмове виконання завдання з коментуванням правил
— Розв'яжіть з поясненням різними способами.

Завдання 428

Учні «ланцюжком» розв'язують приклади.

Завдання 429

Учні вивчають зміст задачі. Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі і складають рівняння.

Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 430. Колективне складання і розв'язування задачі за коротким записом

Завдання 431

Учень біля дошки пояснює, як обчислити периметр.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Розв'язування кругових прикладів

40 – 5	45 + 35	36 + 4	25 + 25
80 – 44	35 + 25	60 – 35	50 – 5

2. Робота над задачею

На одній ділянці посіяли кукурудзу, а на двох інших — жито і ячмінь. Восени зібрали 50 кг кукурудзи, а жита — на 22 кг менше. Ячменю зібрали стільки ж, скільки й жита. Скільки всього кілограмів жита і ячменю зібрали?

— Як ви розумієте слова «стільки ж, скільки»? (На дошці — коротка умова задачі.)

3. Геометричний матеріал

— Побудуйте 2 різних прямокутники з однаковим периметром 12 см. (Половина периметра — 6 см. Сторони: 1 і 5; 2 і 4.)

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних завдань

- У вівторок Тетянка витратила на 3 грн більше, ніж у середу, і на 2 грн більше, ніж у четвер. У який день — у середу або в четвер, Тетянка витратила грошей більше? (У середу.)
- Марійка має дві ляльки, три яблука, одну шоколадку, два апельсини, п'ять персиків і один велосипед. Скільки фруктів має Марійка? (3 яб. + 2 ап. + 5 п. = 10 ф.)
- Катруся з дуба груші рвала, у кошик складала: дві татові й дві матусі, три братику і три Катрусі. Скільки всього було груш? (0 — на дубі груші не ростуть.)
- У дівчинки стільки сестер, скільки братів. А її брат сказав, що в нього 3 сестри. Скільки дітей у сім'ї? (2 + 2 + 1 = 5)
- Лисиця швидша за черепаху. Лисиця повільніша, ніж олень. Хто найшвидший? (Олень)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— З яким прийомом обчислення ознайомилися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 74, завдання 432; 433.

Урок 53. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ЗНАХОДЖЕННЯ ЗНАЧЕНЬ БУКВЕНИХ ВИРАЗІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; формувати вміння знаходити значення буквених виразів; розвивати логічне мислення; виховувати культуру поведінки.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 74, завдання 432; 433)

Завдання 432

— Прочитайте вирази у порядку спадання відповідей.

Завдання 433

— Скільки рибок у Тамари?

2. Гра «Віконечка»

— Вставте число так, щоб рівність була правильною.

$$\square + 34 = 60$$

$$80 - \square = 33$$

$$21 + \square = 50$$

$$\square - 12 = 46$$

$$\square + 12 = 80$$

$$30 - \square = 17$$

3. Знаходження значень буквених виразів

— Знайдіть значення виразів $c + d$; $c - d$, якщо $c = 40$, $d = 17$.

4. Хвилинка каліграфії (с. 75)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо додавання і віднімання двоцифрових чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 75–76)

Завдання 434. Робота в парах

Гра «Кращий обчислювач».

Завдання 435. Письмове виконання завдання з коментуванням

Учні знаходять значення виразу зі змінною.

Завдання 436. Колективне опрацювання завдання

— Який результат отримаємо, якщо:

- від суми віднімемо перший доданок;
- від зменшуваного віднімемо різницю;
- до різниці додамо від’ємник;
- від суми віднімемо другий доданок;
- від числа віднімемо це саме число?

Завдання 437

Учні «ланцюжком» розв’язують приклади і перевіряють їх.

Завдання 438

Усне виконання завдання з коментуванням.

— Розгляньте фотографії. На фото ліворуч — польовий горобець, праворуч — горобець хатній. Довжина тіла кожної пташки — 14 см, а хвоста — 6 см. Порівняйте довжину тіла і хвоста пташки. На скільки тулуб довший від хвоста?

Завдання 439. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Визначте прямі кути.

Завдання 440. Усне виконання завдання

— Розгляньте малюнок. Скільки трикутників у кожній фігурі?

— Скільки трикутників потрібно добудувати у кожній фігурі, щоб утворився прямокутник?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$30 - 6$$

$$90 - 5$$

$$43 - 8$$

$$55 - 7$$

$$30 - 26$$

$$90 - 25$$

$$43 - 28$$

$$55 - 17$$

2. Робота над задачею

Рослина соняшника випаровує за місяць 70 л води, а цукрового буряка — 58 л. На скільки більше води випаровує рослина соняшника за місяць?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Термометр показує 30 градусів тепла. Яку температуру покажуть два таких годинники? (30 градусів тепла.)
- Андрійко витрачає на дорогу до школи 20 хвилин. Скільки часу він витратить, якщо піде разом із другом? (20 хв)
- На скільки можна збільшити кожне число, щоб у ньому змінилася тільки цифра, що означає одиниці, а цифра, що означає десятки, залишилася такою самою: 38; 57; 68; 29?
Запишіть ці числа. (39; 58; 59; 69)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Як оцінюєте свою роботу?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 76, завдання 441; 442.

Урок 54. ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА ПЛАНОМ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити знання учнів про порядок дій у виразах з дужками; вчити розв'язувати задачі за планом; розвивати логічне мислення; виховувати інтерес до вивчення математики.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 76, завдання 441; 442)

Завдання 441

— Прочитайте вирази, у яких остання дія додавання; віднімання.

Завдання 442

— Яка довжина сторін трикутника? Який периметр трикутника?

2. Творча робота над задачею

— Складіть задачу, яка б розв'язувалася такими діями:

1) $50 - 22 = 28$; 2) $28 + 12 = \square$.

Закінчіть розв'язання і поясніть його.

3. Хвилинка каліграфії (с. 77)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

0; 11; 22; 33; ...

4. Математичний диктант

- Суму чисел 25 і 7 зменшити на 12.
- 65 зменшити на суму чисел 18 і 4.
- Різницю чисел 60 і 12 зменшити на 15.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо порядок дій у виразах з дужками, будемо розв'язувати задачі за планом.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 76–78)

Завдання 443. Письмове виконання завдання з коментуванням правил

— Знайдіть значення виразів, у яких перша дія — додавання.

Завдання 444. Робота в групах

Гра «Вітрячки»

Завдання 445. Колективне опрацювання завдання

— Розставте, де потрібно, дужки так, щоб рівності стали істинними.

$$72 - (22 + 50) = 0$$

$$(96 - 15) + 2 = 83$$

$$60 - (25 + 15) = 20$$

$$(20 + 10) - 5 = 25$$

$$48 - (20 + 6) = 22$$

$$(100 - 50) + 49 = 99$$

Завдання 446. Розв'язування задачі за планом

Біля годівниці було 22 горобці і 9 синиць. 3 синиці та 9 горобців полетіли.

На скільки більше залишилося горобців, ніж синиць?

План розв'язання

1) Скільки синиць залишилося?

2) Скільки горобців залишилося?

3) На скільки більше залишилося горобців, ніж синиць?

Завдання 447. Фронтальна робота

У кіоску було 42 журнали «Пізнайко» і 38 журналів «Малятко». За день продали 24 журнали «Пізнайко» і 15 журналів «Малятко». Поясніть, що дізналися цими діями.

$$42 + 38; 42 - 24; 38 - 15; (42 - 24) + (38 - 15);$$
$$24 + 15; 24 - 15; 42 - 38; (38 - 15) - (42 - 24).$$

Завдання 448

У кіоску було 42 журнали «Пізнайко» і 38 журналів «Малятко». За день продали 24 журнали «Пізнайко» і 15 журналів «Малятко». Яких журналів залишилося більше і на скільки? Розв'яжи задачу за планом.

Колективне складання плану розв'язання задачі

- 1) Скільки залишилося журналів «Пізнайко»?
- 2) Скільки залишилося журналів «Малятко»?
- 3) На скільки більше залишилося журналів «Малятко», ніж журналів «Пізнайко»?

Самостійне розв'язання задачі

Завдання 449

Учні виконують завдання у зошитах, а один учень біля дошки пояснює, як зобразити довжину розмаху крил метелика-вітрильника у вигляді відрізка.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Розв'яжи та обери»

— Розв'яжіть приклади, відповіддю яких є одноцифрове число.

56 – 47	30 – 15	80 – 77
84 – 76	16 – 7	100 – 96
9 + 0	28 – 16	10 – 3

2. Робота над задачею

Є три смужки: зелена, червона та біла. Довжина зеленої смужки 30 см, червоної — 20 см, а біла смужка на 5 см коротша, ніж зелена. Яка смужка найкоротша?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Від найбільшого двоцифрового числа відніміть найбільше число четвертого десятка. ($99 - 40 = 59$)
- Один насос за одну хвилину викачує 1 т води. За скільки хвилин 3 таких насоси викачають 3 т води? (1 хв)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Сформулюйте правило обчислення значень виразів, що містять дужки.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 78, завдання 450; 451.

Урок 55. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ПЕРЕТВОРЕННЯ ОДИНИЦЬ ВИМІРЮВАННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; повторити одиниці вимірювання величин; вчити перетворювати величини, виражені в одиницях вимірювання довжини, маси, часу; розвивати логічне мислення; виховувати уважність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 78, завдання 450; 451)

Завдання 450

— Прочитайте складені вирази та їх значення.

Завдання 451

— Розкажіть план розв'язання задачі.

2. Обчислення значень виразів

$$18 + 18$$

$$90 - 36$$

$$34 + 38$$

$$85 - 78$$

$$76 - 48$$

$$25 + 28$$

$$30 - 23$$

$$100 - 94$$

3. Гра «Допоможи Незнайкові»

$$53 - 6 = 47$$

$$13 - 5 + 8 = 16$$

$$36 - 4 = 40$$

$$43 + 2 - 10 = 55$$

$$51 + 8 = 59$$

$$19 + 50 - 60 = 69$$

$$37 + 3 = 41$$

$$59 + 41 - 1 = 99$$

4. Вікторина

— Якою спільною назвою можна об'єднати слова: *дециметр, сантиметр, метр*?

— Як називається одиниця довжини у 10 см?

— Що спільного у кілограма і центнера?

— Якщо до трьох годин додамо 60 хвилин, що одержимо? (*4 години*)

5. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

24; 34; 44; ...; 64; ...; ...; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо одиниці вимірювання величин.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 78–79)

Завдання 452. Робота в групах

Гра «День та ніч».

Завдання 452. Робота в групах

Учні розв'язують чарівний «ланцюжок».

Завдання 454. Перетворення одиниць вимірювання

Перший стовпчик — з коментуванням, решта прикладів — самостійно.

Завдання 455. Фронтальне вивчення змісту задачі

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі. Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 456. Усне розв'язування задачі

— Стрічка якої довжини залишилася?

— На скільки довша стрічка, що відрізали, ніж та, що залишилася?

Завдання 457. Робота в парах

Учні вимірюють довжини сторін чотирикутників та обчислюють периметр.

— Яка фігура має більший периметр?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення різниць з коментуванням

60 – 23

40 – 16

2. Складання і розв'язування задачі за таблицею

Було води в діжці	Витратили	Залишилося
50 л	I — 9 л II — стільки ж	?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- Братові 7 років, а сестрі 5 років. Скільки років виповниться сестрі, коли брату стане 10 років? ($10 - 7 = 3$; $5 + 3 = 8$; $7 - 5 = 2$; $10 - 2 = 8$)
- Ананас важчий за банан, а банан важчий за ківі. Що легше: ананас чи ківі? (Ананас)
- Гуска важить 2 кг та ще стільки. Скільки важить її половина? Скільки важить гуска? (2 кг, 4 кг)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Які одиниці вимірювання повторили на уроці?

— Оцініть свою роботу.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 79, завдання 458; 459.

Урок 56. КОЛО, КРУГ ТА ЇХ ЕЛЕМЕНТИ. ЦЕНТР КОЛА (КРУГА), РАДІУС, ДІАМЕТР. КРЕСЛЕННЯ КОЛА. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРИКЛАДІВ І ЗАДАЧ НА ВИВЧЕНІ ВИПАДКИ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з кругом і колом; вчити розрізняти круг і коло, працювати з циркулем; розвивати геометричні уявлення учнів; виховувати культуру спілкування на уроці.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 79, завдання 458; 459)

Завдання 458

— Прочитайте вирази, у яких остання дія додавання; віднімання.

Завдання 459

— Скільки рожевих зірочок вирізали діти?

2. Робота за таблицею

Зменшуване	40	50		63		51
Від'ємник	17		29		22	47
Різниця		34	12	16	18	

3. Гра «Віконечка»

3 дм = см

40 см = дм

3 м = дм

4. Хвилинка каліграфії (с. 79)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з геометричними фігурами, які слід навчитися розрізняти.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 79–81)

Завдання 460. Усне виконання завдання з коментуванням

Множина замкнених ліній: 2; 4; 6.

Множина незамкнених ліній: 1; 3; 5; 7.

Множина замкнених кривих ліній: 2.

Завдання 461. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте геометричні фігури — круг і коло.

Запам'ятайте! Коло — замкнена крива лінія. Круг — частина площини, що обмежена колом.

Завдання 462. Колективне опрацювання матеріалу

— Розгляньте малюнок.

AB — відрізок, що сполучає дві точки кола і проходить через його центр.

Це — діаметр. Його позначають *d*.

ОС — відрізок, що сполучає центр кола і точку кола. Це — радіус. Його позначають *r*.

— Чи є інші радіуси на малюнку? Назвіть їх. Виміряйте їх довжини. Зробіть висновок.

Завдання 463. Колективне опрацювання матеріалу

— Коло можна побудувати за допомогою циркуля. Точка, в якій міститься голка циркуля — центр кола. Ця точка позначається великою латинською буквою O .

Завдання 464

— Накресліть коло з радіусом $r = 3$ см і круг з радіусом $r = 2$ см.

Учні креслять у зошиті, один учень біля дошки пояснює, як розрізнити коло і круг.

Інструкція «Як накреслити коло»

Лінія, яка є межею круга, називається *колом*.

Коло креслять за допомогою циркуля. Точка O , в якій розміщується голка циркуля, — центр кола. Відрізок OA — радіус кола.

а) Розвести ніжку циркуля і вістря олівця на величину заданого радіуса. Для цього голку треба встановити на нульове ділення лінійки, а вістря олівця — на ділення, числове значення якого дорівнює радіусу.

б) Установити голку в задану точку. Для цього правою рукою треба тримати олівець, а пальцем лівої руки направити вістря голки в задану точку.

в) Коло креслять за годинниковою стрілкою, нахиливши циркуль дещо вперед у напрямі руху олівця. Починати креслити треба від нижньої точки кола (*від себе*).

г) Креслити коло треба однією рукою, тримаючи олівець за верхній кінець.

д) Лікоть правої руки спочатку відведений від корпусу, а по мірі наближення вістря олівця до кінця кола поступово наближається до нього.

Завдання 465

Фронтальне вивчення змісту задачі. Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі, ставлять питання. Потім складають та розв'язують обернену задачу.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Обчислення значень виразів

$$63 + 26$$

$$80 - 33$$

$$85 - 19$$

$$44 + 38$$

$$77 - 8$$

2. Робота над задачею

У їдальні було 40 л молока. За сніданком першокласники випили 6 л, а другокласники — 7 л молока. Скільки літрів молока залишилося в їдальні після сніданку?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічного завдання

— Побудуйте прямокутник, який можна відрізком поділити на 2 квадрати. (Довжина прямокутника вдвічі більша від ширини.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Як розрізнити коло і круг?

— Чого нового навчилися на уроці?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 81, завдання 466; 467.

Урок 57. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО ПРО КОЛО І КРУГ. ПОРІВНЯННЯ КІЛ І КРУГІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити знання учнів про коло й круг; вчити креслити та порівнювати кола і круги; розвивати пам'ять, логічне, наочно-образне мислення учнів; виховувати акуратність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 81, завдання 466; 467)

Завдання 466

- Яке питання ви поставили до задачі?
- Прочитайте розв'язання задачі.

2. Геометричний матеріал

- Розгляньте фігури. Яку загальну назву їм можна дати?



- Чи можна поклати ці фігури?
- Назвіть предмети, у яких немає кутів (*монети, кільце, тарілка*).

3. Усна лічба

- Зменшуване 26, від'ємник 9. Знайди різницю.
- Що дістанемо, якщо додамо від'ємник і різницю?

4. Хвилинка каліграфії (с. 81)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

- Сьогодні на уроці ми повторимо вивчене про коло і круг.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 81–83)

Завдання 468. Робота в парах

- Допоможіть Гвинтику та Сиропчику знайти свої речі.

Завдання 469

Ознайомившись з умовою задачі, учні складають її короткий запис та самостійно розв'язують.

Завдання 470. Колективне опрацювання матеріалу

- Виміряйте радіус і діаметр кожного кола. Порівняйте їх величини. Що цікавого ви помітили?

$$d = r + r$$

Завдання 471. Усне виконання завдання з коментуванням

- Знайдіть «зайву» фігуру. Виміряйте радіус кола. Виміряйте діаметр круга.

Завдання 472. Усне виконання завдання з коментуванням

- Що зображено на кожному з малюнків? Що однакове, а що — різне?

Завдання 473. Усне виконання завдання з коментуванням

— Продовжте висловлювання так, щоб вони стали істинними:

- діаметр — це відрізок, що проходить через...;
- коло — це замкнена...;
- круг — частина площини, що обмежена...;
- відрізок, що з'єднує центр кола з будь-якою точкою на колі — це...

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Виконання практичних завдань

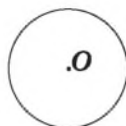
— Накресліть коло з центром O .

— Скільки кіл з центром у цій точці можна провести?

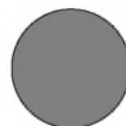
— Якщо немає циркуля, що можна використовувати? (*Кільце, тарілку тощо*)

— Намалюйте 2 кола за допомогою циркуля.

— Друге коло зафарбуйте.



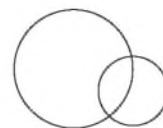
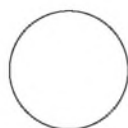
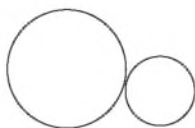
Коло



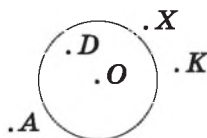
Круг

— Як називається зафарбована фігура?

— Як розташовані пари кіл?



— Точка O — центр круга. Які точки належать кругу, а які — поза кругом?



— Накресліть коло. З'єднайте центр кола з точками A і B .

— Відрізки OA , OB — радіус кола.

Учитель звертає увагу учнів на тому, що OA рівний OB .

— Накресліть коло (*радіус 5 см*).

— Накресліть 3 кола, щоб у них був загальний центр.

— Накресліть коло із радіусом 3 см, позначте на колі 4 точки і з'єднайте їх так, щоб вийшов чотирикутник. Розфарбуйте чотирикутник.

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічної задачі

Два хлопчики разом йшли до школи і по дорозі знайшли 10 гривень. Скільки грошей знайдуть 4 хлопчики? (*10 гривень*)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Які нові навички здобули?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 83, завдання 474; 475.

Урок 58. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ЗНАХОДЖЕННЯ ЧИСЛОВИХ ЗНАЧЕНЬ БУКВЕНИХ ВИРАЗІВ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити в учнів навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; формувати вміння знаходити числові значення буквених виразів; розвивати логічне мислення; виховувати інтерес до нових знань.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 83, завдання 474; 475)

Завдання 474

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 475

— Скільки лижників дійшли до фінішу?

2. Гра «Хто швидший?»

Грають 3 команди.

$17 + 8$	$13 - 8$	$18 - 9$
$- 6$	$+ 19$	$+ 26$
$+ 5$	$- 6$	$- 7$
$- 7$	$+ 13$	$+ 5$
$+ 9$	$- 5$	$- 7$
(26)	(26)	(26)

3. Робота в групах

У кожної групи — по дві картки. На першій записаний початок визначення, на іншій — їх кінцівка.

Картка 1

Коло — замкнена лінія...

Круг — це частина площини...

Радіус — це відрізок, що сполучає...

Картка 2

...усі точки якої знаходяться на однаковій відстані від центру.

...обмежена колом.

...центр кола з будь-якою точкою на колі.

4. Хвилинка каліграфії (с. 83)

5. Математичний диктант

— Запишіть вирази. Знайдіть значення цих виразів.

- Сума чисел 9 і 7; 14 і 8; 35 і 38.
- Різниця чисел 33 і 6; 40 і 17; 60 і 9.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо прийоми знаходження числових значень буквених виразів.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 83–84)

Завдання 476. Робота в парах

— Допоможіть Пончику зібрати бублики і печиво. На які геометричні фігури схожі бублики? А печиво?

Завдання 477. Письмове виконання завдання з коментуванням

— Порівняйте за зразком.

Завдання 478

— Знайдіть числове значення виразу. (Письмове виконання завдання з коментуванням.)

Учні записують у зошитах, а один учень біля дошки пояснює, як знайти значення виразу зі змінною.

Завдання 479

— Розв'яжіть рівняння.

Троє учнів працюють біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 480. Фронтальне вивчення змісту

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі.

Після цього працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 481

— Накресліть коло, радіус якого 3 см. Який діаметр цього кола? (Виконання завдання з коментуванням.)

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

У першій бочці було 80 л води, а в другій 70 л. З другої бочки взяли 30 л води, а в першу долили 20 л. Запишіть виразами, скільки літрів води стало в кожній бочці.

2. Обчислення значень виразів

$$48 + 8$$

$$37 - 12$$

$$55 + 13$$

$$18 + 18$$

$$48 + 28$$

$$60 - 14$$

$$55 + 9$$

$$45 - 17$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- У велосипедному колесі 12 спиць. Скільки проміжків між спицями у колесі? Намалюй таке колесо в зошиті. (12 проміжків)
- Ціна книжки 50 грн. Книжка дорожча за обкладинку на 29 грн. Визначте ціну книжки. (50 грн)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого вчилися на уроці?

— Оцініть свою роботу.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 84, завдання 483; 484.

Урок 59. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити в учнів навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати культуру поведінки.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 84, завдання 483; 484)

Завдання 483

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 484

— На скільки менше сніжинок вирізала Тамара, ніж Зіна?

2. Обчислити

$$70 - 6 \quad 12 \quad 38 \quad 44$$

$$60 + 2 \quad 13 \quad 27 \quad 33$$

$$40 \quad 32 \quad 57 \quad 9 + 27$$

$$65 \quad 80 \quad 72 \quad 51 - 32$$

3. Складання і розв'язування задач за даними таблиці

Було	Відрізали	Залишилося
?	14 м	36 м
30 м	?	12 м

4. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
3; 13; 23; 33; ...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо додавання і віднімання двоцифрових чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 84–85)

Завдання 485. Робота в парах

Учні заповнюють магічні квадрати.

Завдання 486

— Обчисліть значення виразів. Прочитайте вирази, у яких остання дія додавання; віднімання.

Письмове виконання завдання (перший стовпчик — з коментуванням, решта прикладів — самостійно).

Завдання 487

— Порівняйте вираз і число.

Трое учнів працюють біля дошки, решта — у зошитах.

Завдання 488

— Складіть задачу про літаки за коротким записом.

- 1) Колективне складання задачі.
- 2) Самостійне розв'язування задачі.

Завдання 490

Учні креслять прямокутник, один учень біля дошки пояснює, як обчислити його периметр.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Гра «Допоможи Незнайкові»

— Випишіть неправильні рівності. Обчисліть їх.

$$23 + 41 = 54$$

$$64 - 12 = 62$$

$$34 + 51 = 85$$

$$52 + 8 = 50$$

$$70 - 3 = 67$$

$$43 + 9 = 52$$

$$58 + 28 = 78$$

$$70 - 43 = 37$$

$$43 + 30 = 83$$

$$(23 + 41 = 64$$

$$64 - 12 = 52$$

$$70 - 43 = 27$$

$$52 + 8 = 60$$

$$58 + 28 = 86$$

$$43 + 30 = 73)$$

2. Робота над задачею

Для виготовлення пляшкового скла використали 10 кг вапна, 30 кг піску, а соди на 22 кг менше, ніж піску. Скільки кілограмів соди використали?

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

- Завдання 489.

На двох куцах сиділо 10 снігурів. Коли на перший куц прилетіло ще 4 птахи, а на другий — ще 2, то на обох куцах снігурів стало порівну. Скільки снігурів було на кожному куці спочатку? ($4 - 2 = 2$; $10 - 2 = 8$, на першому 4, на другому — 6)

- Буханка хліба важить півкілограма і півбуханки. Скільки важить ціла буханка? (1 кг)
- Як набрати рівно 1 л води, користуючись банками місткістю 3 л і 5 л?

3 л	5 л
3	0
0	3
3	3
1	5

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчалися на уроці?
- Оцініть свою роботу?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 85, завдання 491; 492.

Урок 60. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНОГО ЧИСЛА ТА СУМИ АБО РІЗНИЦІ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Дата _____

Клас _____

Мета: закріпити в учнів навички додавання і віднімання двоцифрових чисел; вчити порівнювати іменовані числа та суми або різниці іменованих чисел; розвивати логічне мислення; виховувати уважність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 85, завдання 491; 492)

Завдання 491

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 492

— Скільки машин снігу вивезли з вулиці Артема? Яка вулиця найдовша? Чому?

2. Гра «Магічні квадрати»

Квадрат розділений на 9 частин. У центрі записана сума, яка має вийти при складанні трьох чисел в кожному рядку і кожному стовпці.

Завдання: вставити пропущені числа.

6		3
	10	2
2		

35	43	
	100	70
18		

3. Гра «Хто швидший?»

47 + 35	90 – 46	28 + 49
– 28	+ 17	– 39
– 39	– 35	+ 15
+ 56	+ 45	+ 18
(71)	(71)	(71)

4. Хвилинка каліграфії (с. 85)

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.

5. Математичний диктант

- Зменшуване 50, від'ємник 38. Знайдіть різницю.
- На скільки $78 > 60$?
- Яке число додали до 21 і отримали 22?
- Збільшіть 10 на 9.
- Знайдіть різницю чисел 81 і 66.
- На скільки $32 < 33$?
- 1-й доданок 19, 2-й доданок 14. Знайдіть суму.
- Скільки треба відняти від 47, щоб вийшло 35?
- Від 61 відняти 46.
- Зменшіть 92 на 82.
- До якого числа додали 32 і отримали 36?
- На скільки треба зменшити 70, щоб вийшло 69?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо вчитися порівнювати іменовані числа та суми або різниці іменованих чисел.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 85–86)

Завдання 493. Робота в групах

— Визначте номер зірки, яку щойно відкрив звіздар.

Завдання 494

— Порівняйте суми і різниці іменованих чисел з іменованими числами.

Учні «ланцюжком» пояснюють записи.

Завдання 495

— Розв'яжіть приклади і запишіть лише ті, у яких відповідь менша за 70.

Письмове виконання завдання з коментуванням.

Завдання 497. Фронтальне вивчення змісту задачі

Під час відтворення змісту учні на дошці зображують умову задачі.

Після цього учні працюють самостійно, один учень — за закритою дошкою.

Завдання 498

Ознайомившись з умовою задачі, учні складають її короткий запис та самостійно розв'язують.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота над задачею

З двох пунктів, відстань між якими 80 м, одночасно назустріч одне одному вийшли хлопчик і дівчинка. Хлопчик пройшов 35 м, а дівчинка — 30 м. Скільки метрів їм залишилося пройти до зустрічі?

2. Обчислення зручним способом

$$43 + 15 + 27$$

$$74 - (14 + 5)$$

$$(57 + 18) + 13$$

$$(67 + 33) - 17$$

$$26 + (27 + 14)$$

$$85 - (43 + 15)$$

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних завдань

- Завдання 496. Знайдіть однакові картки.
 - Відомо, що різниця чисел 73 і 36 дорівнює 37. Як, користуючись цим результатом, знайти значення виразів: $93 - 36$; $70 - 36$; $74 - 37$?
- $$93 - 36 = 37 + 20 = 57$$
- $$70 - 36 = 37 - 3 = 34$$
- $$74 - 37 = 37 + 1 - 1 = 37$$

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчалися на уроці?

— Яке завдання здалося найцікавішим? найскладнішим?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 86, завдання 499; 500.

Урок 61. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ. САМОСТІЙНА РОБОТА

Дата _____

Клас _____

Мета: вдосконалити вміння учнів додавати і віднімати двоцифрові числа; закріпити вміння розв'язувати задачі на дві дії; розвивати математичне мовлення; виховувати інтерес до математики, самостійність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 86, завдання 499; 500)

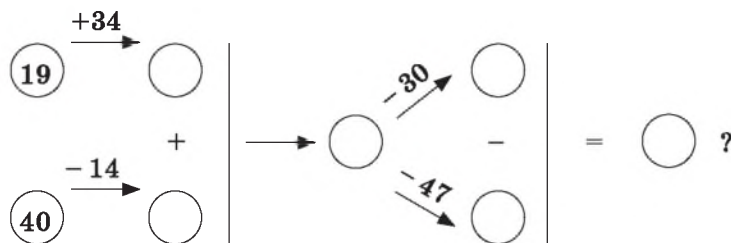
Завдання 499

— Прочитайте вирази та їх значення.

Завдання 386

— Які задачі склали? Прочитайте розв'язання.

2. Гра «Ланцюжок»



3. Хвилинка каліграфії (с. 87)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми з'ясуємо, як ви вмієте додавати і віднімати двоцифрові числа.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 86–88)

Завдання 501. Письмове виконання завдання з коментуванням

— Складіть з поданих чисел усі можливі рівності на додавання і віднімання. Запишіть їх.

Завдання 502

Трое учнів працюють біля дошки, решта — у зошитах.

— Прочитайте рівності; нерівності, у яких поставили знак «більше»; знак «менше».

Завдання 503. Письмове виконання завдання з коментуванням

Завдання 504. Робота в парах

Міла загадала Пупсіню, Вупсіню і Лунтіку розв'язати приклади. Ви знає, хто який стовпчик прикладів розв'язав, якщо відомо, що Лунтік не припустився при розв'язуванні жодної помилки, Пупсінь жодного прикладу не розв'язав правильно, а Вупсінь припустився однієї помилки. (Пупсінь — 1 стовпчик, Вупсінь — 3 стовпчик, Лунтік — 2 стовпчик.)

Завдання 505. Усне виконання завдання з коментуванням

— Скільки чистого посуду налічила баба Капа? ($25 - 6 - 2 + 25 = 42$)

Завдання 506. Усне виконання завдання з коментуванням

— Скільки всього кілограмів смакоти приготували друзі? $(7 + 4 + 6 + (6 + 2) = 25)$

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Самостійна робота

1 варіант

1. Задача.

Біля школи учні посадили 24 куці шипшини, жасміну — на 8 куців менше, а бузку — на 15 куців більше, ніж жасміну. Скільки куців бузку посадили учні?

2. Розв'язати приклади.

$$45 + 23$$

$$87 + 13$$

$$57 - 26$$

$$40 - 8$$

$$37 + 48$$

$$50 - 24$$

$$37 + 53$$

$$52 - 24$$

3. Вставити потрібні числа.

$$70 - x = 52$$

$$16 - x = 9$$

4. Записати вирази і розв'язати їх.

- Суму чисел 57 і 20 зменшити на 35.
- Різницю чисел 47 і 19 збільшити на 6.
- Число 26 збільшити на різницю чисел 30 і 4.
- Число 60 зменшити на суму чисел 27 і 7.

2 варіант

1. Задача.

Бригада робітників заготовила 47 машин березових дров, соснових — на 9 машин більше, осикових — на 18 машин більше, ніж соснових. Скільки машин осикових дров заготовили робітники?

2. Розв'язати приклади.

$$63 + 25$$

$$77 + 23$$

$$47 - 16$$

$$60 - 8$$

$$47 + 48$$

$$70 - 26$$

$$57 + 33$$

$$72 - 34$$

3. Вставити потрібні числа.

$$90 - x = 43$$

$$14 - x = 6$$

4. Записати вирази і розв'язати їх.

- Суму чисел 35 і 40 зменшити на 12.
- Різницю чисел 64 і 16 збільшити на 9.
- Число 37 збільшити на різницю чисел 40 і 3.
- Число 80 зменшити на суму чисел 34 і 4.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи з усіма завданнями вдалося впоратися?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 87 – 88, завдання 507; 508.

Урок 62. ЗАКРІПЛЕННЯ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дата _____

Клас _____

Мета: повторити і закріпити вивчений матеріал за темою «Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд»; провести роботу над помилками, допущеними в самостійній роботі; удосконалювати навички усної лічби в межах 100; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати почуття колективізму.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 87–88, завдання 507; 508)

Завдання 507

— Який радіус найбільшого кола?

Завдання 508

— Прочитайте вирази, у відповідях яких є цифра 5; цифра 3; сума цифр відповіді дорівнює 12.

2. Аналіз самостійної роботи

3. Хвилинка каліграфії

— Установіть закономірність і запишіть числа, вставляючи пропущені.
5; 10; 15; 20; 25; ...

4. Математичний диктант

- Від 45 відніміть суму чисел 9 і 3.
- Число 56 збільшіть на різницю чисел 19 і 4.
- Суму чисел 37 і 7 зменшіть на 23.
- Число 85 зменшіть на різницю чисел 34 і 20.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми підготуємося до контрольної роботи та перевіримо ваші знання й уміння під час тестування.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 88–89)

Завдання 509. Колективне опрацювання матеріалу

Герда 3 доби їхала на Північному олені і 10 год ішла пішки. Скільки всього годин рухалася Герда володіннями Сніжної Королеви, щоб дістатися до Кая? Розгляньте репродукції картин художника Ніка Гольц. Визначте послідовність подій.

Завдання 510. Колективне опрацювання матеріалу

— Визначте всі можливі маршрути гінця до володінь Королеви математики. Виберіть найкоротший шлях.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Тестування

1 варіант

Виберіть правильну відповідь.

1) $46 + 35 = \square$

а) 71;

б) 81;

в) 82;

г) 72.

- 2) $80 - 8 = \square$
 а) 62; б) 82; в) 72; г) 88.
- 3) $93 - 5 = \square$
 а) 88; б) 98; в) 90; г) 87.
- 4) $62 - 48 = \square$
 а) 44; б) 34; в) 24; г) 14.
- 5) $80 - (44 + 27) = \square$
 а) 71; б) 9; в) 19; г) 63.
- 6) На скільки число 86 більше, ніж число 48?
 а) На 39; б) на 46; в) на 48; г) на 38.
- 7) Яке число «сховалося» у віконці? $\square - 26 = 38$?
 а) 12; б) 64; в) 22; г) 54.
- 8) Якщо $a = 57$, то $a - 38 = \square$
 а) 29; б) 20; в) 19; г) 39.
- 9) На ваги поставили два мішки по 48 кг. Скільки кілограмів показали ваги?
 а) 48 кг; б) 50 кг; в) 96 кг; г) 98 кг.
- 10) Якщо Петрик до обіду прочитав 28 сторінок книги, а після обіду на 4 сторінки більше, то за день він прочитав:
 а) 32 сторінки; б) 36 сторінок;
 в) 60 сторінок; г) 62 сторінки.
- 11) У їдальню завезли 16 кг яблук і два ящики груш, по 17 кг у кожному. Скільки всього кілограмів фруктів привезли в їдальню? Який з виразів відповідає розв'язанню задачі?
 а) $16 + 17$; б) $16 + (17 + 17)$;
 в) $17 + 17$; г) $16 + 2 + 17$.
- 12) У першому потязі 38 вагонів, в другому — на 7 більше, а в третьому — на 12 менше, ніж в другому. Скільки вагонів у третьому потязі?
 а) 45; б) 33; в) 26; г) 31.

2 варіант

Вибери правильну відповідь.

- 1) $58 + 36 = \square$
 а) 88; б) 64; в) 94; г) 86.
- 2) $90 - 9 = \square$
 а) 99; б) 91; в) 81; г) 89.
- 3) $72 - 7 = \square$
 а) 2; б) 79; в) 65; г) 64.
- 4) $93 - 56 = \square$
 а) 37; б) 47; в) 57; г) 27.
- 5) $24 + (90 - 61) = \square$
 а) 31; б) 29; в) 53; г) 7.
- 6) На скільки число 38 менше від числа 76?
 а) На 18; б) на 48; в) на 38; г) на 46.
- 7) Яке число «сховалося» у віконці? $\square - 24 = 49$?
 а) 25; б) 73; в) 63; г) 74.
- 8) Якщо $a = 87$, то $a - 48 = \square$
 а) 39; б) 40; в) 29; г) 49.
- 9) Є дві діжки місткістю по 39 л кожна. Скільки літрів води поміститься в цих діжках?
 а) 41 л; б) 78 л; в) 39 л; г) 80 л.
- 10) Якщо Миколка виростив за літо 48 кролів, а його брат на 12 кролів менше, то обидва хлопчики виростили:
 а) 36 кролів; б) 60 кролів;
 в) 84 кроля; г) 86 кролів.

11) У більшій коробці було 18 м'ячів, а в двох менших коробках — по 16 м'ячів у кожній. Скільки всього м'ячів було? Який з виразів відповідає розв'язанню задачі?

- а) $18 + 16$; б) $18 - 16 + 16$;
в) $18 + (16 + 16)$; г) $18 + 2 + 16$.

12) За перший тиждень майстер відремонтував 26 годинників, за другий — на 9 більше, ніж за перший, а за третій — на 12 менше, ніж за другий. Скільки годинників відремонтував майстер за третій тиждень?

- а) 35; б) 23; в) 14; г) 38.

2. Офтальмологічна пауза

3. Розв'язування логічних задач

Завдання 511

Уздовж вулиці стоять 100 будинків. Майстра попросили виготовити номери для всіх будинків від 1 до 100. Щоб виконати замовлення, він повинен записатись цифрами. Полічи усно скільки дев'яток потрібно майстру.

Зверніть увагу! 6 і 9 — це різні цифри, перевертати їх не можна. (9; 19; 29; 39; 49; 59; 69; 79; 89; 90; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99. 20 цифр: 10 дес. + 10 чисел; 10 дес. = 20)

Завдання 512

Однакові числа Снігова Королева замінила однаковими фігурами. Згадайтеся, які це числа?

$$5 + 5 + 2 + 2 = 14$$

$$3 + 5 + 2 + 3 = 13$$

Завдання 513

— Продовжіть ряд чисел: 94; 87; 80; 73; 66; ... (– 7: 59; 52; 45; 38 тощо.)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи готові ви до успішного написання контрольної роботи?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 89, завдання 514; 515.

ДОДАТОК ДО УРОКУ 64

1. Гра «Заміни»

— Замініть, де це можливо, дію додавання множенням, а дію множення — додаванням.

$$9 + 9$$

$$4 + 4 + 4 + 4$$

$$2 \cdot 5$$

$$4 \cdot 3$$

$$6 + 6 + 6$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

$$7 \cdot 4$$

$$8 \cdot 2$$

2. Робота над задачею

Компакт-диск коштує 7 грн. Скільки гривень треба заплатити за 6 таких дисків?

Указівка. Розв'яжіть задачу спочатку додаванням, а потім — множенням.

3. Офтальмологічна пауза

4. Розв'язування логічних задач

- На скільки одиниць більше найбільше двоцифрове число, ніж найбільше одноцифрове число? ($99 - 9 = 90$)
- На галявині гралися зайці. Усього у них 18 вух. 4 зайці сховалися. Скільки зайців залишилося? (5) Скільки в них ніг? (20)

- На прямій лінії 5 точок. Відстань між кожними двома сусідніми точками — 1 см. Яка відстань між крайніми точками? (20 см)
- Назвіть «зайве» число й обґрунтуйте свій вибір.
21 22 23 24 28

ДОДАТОК ДО УРОКУ 65

1. Робота над задачею

Чашка коштує 3 грн. Скільки заплатили за 4 такі чашки? Запишіть додаванням, а потім — множенням.

2. Виконання дій за зразком:

$$3 \cdot 2 = 3 + 3 = 6$$

$$10 \cdot 4$$

$$2 \cdot 5$$

$$8 \cdot 3$$

— Яке число повторюється? Скільки разів?

3. Робота над задачею

У кіоск завезли 50 батонів. До обіду продали 14 батонів, а після обіду — 28. Скільки батонів залишилось у кіоску?

— Розв'яжіть задачу двома способами.

4. Офтальмологічна пауза

5. Розв'язування логічних задач

Вероніка і Люба мають прізвища Рибальченко і Детяткіна. Яке прізвище у кожної з дівчаток, якщо відомо, що Люба і Рибальченко — однокласниці? (Вероніка Рибальченко, Люба Детяткіна)

Три товариші — Сашко, Сергійко і Андрійко — мають сестру. Імена дівчаток: Оленка, Оксанка, Галинка. На запитання, як звать сестру кожного з них, хлопчики відповіли:

С а ш к о: «Мою сестру звать Оленка».

С е р г і й к о: «Мою сестру звать не Оленка».

А н д р і й к о: «Мою сестру звать не Галинка».

Як звать сестру кожного з хлопчиків, якщо тільки один з них сказав правду? (У Сашка сестра Оленка, у Сергійка — Оксанка, у Андрійка — Галинка.)

	Сашко	Сергійко	Андрійко
Оленка	+	—	—
Оксанка	—	+	—
Галинка	—	—	+

- Братові 12 років, а сестрі 9. Скільки років буде братові, коли сестрі виповниться стільки, скільки йому зараз? ($12 - 9 = 3$; $12 + 3 = 15$)

Урок 63. КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

Дата _____

Клас _____

Мета: перевірити знання учнів за темою «Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд»; розвивати мислення; виховувати культуру оформлення письмових робіт.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1. Математичний диктант (для обох варіантів).

- Число 70 зменшити на різницю 15 і 8;
- суму чисел 36 і 28 зменшити на 5;
- різницю чисел 63 і 7 збільшити на 9;
- число 19 збільшити на суму 27 і 16;
- на скільки число 100 більше суми 30 і 53;
- суму чисел 32 і 29 зменшити на різницю цих самих чисел.

1 варіант

2. Задача.

У першому класі 34 дитини, а в другому — на 6 дітей менше, ніж у першому, а в третьому — на 9 більше, ніж у другому. Скільки дітей у третьому класі?

3. Обчислити.

$36 + 18$	$41 - 27$	$91 - 9$	$72 + 19$
$49 - 19 + 7$	$58 - (17 + 7)$	$65 - 24$	$60 - 36$

4. Порівняти.

$10 \text{ дм} \square 1 \text{ м}$	$37 \text{ см} \square 4 \text{ дм}$	$4 \text{ дм} \square 40 \text{ см}$	$2 \text{ дм } 1 \text{ см} \square 30 \text{ см}$
-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--

Додаткове завдання

Глибина шахти 92 метри. Щоб дістати дно, з'єднали два троси завдовжки 47 м і 49 м. Скільки метрів троса виявилися зайвими?

2 варіант

2. Задача.

З першого вулика взяли 23 кг меду, а з другого — на 6 кг більше, ніж з першого, а з третього — на 12 кг менше, ніж з другого. Скільки меду взяли з третього вулика?

3. Обчислити.

$35 + 28$	$55 - 34$	$21 + 7$	$81 - 36$
$39 - 20 + 8$	$62 - (35 + 5)$	$90 - 33$	$48 + 6$

4. Порівняти.

$1 \text{ дм } 2 \text{ см} \square 30 \text{ см}$	$2 \text{ дм} \square 20 \text{ см}$	$100 \text{ см} \square 1 \text{ м}$	$45 \text{ см} \square 5 \text{ дм}$
--	--------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Додаткове завдання

Глибина колодязя 40 метрів. Щоб дістати води, з'єднали два ланцюги завдовжки 18 м і 13 м. Скільки метрів ланцюга не вистачило?

Шкала оцінювання

1 з. — 3 бали: по 0,5 бала за вираз.

2 з. — 2,5 бали: 1 бал за хід розв'язання;

0,5 бала за правильність обчислень (по 0,5 бала за дію);

0,5 бала за пояснення.

3 з. — 2,5 бали: по 0,25 бала за дію.

4 з. — 2 бали: по 0,5 бала за нерівність.

Додаткове завдання — 2 бали.

Фізкультхвилинка

III. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ

- Три товариші — Артем, Дмитрик і Сергій — пішли в ліс за грибами, причому кожен з них йшов зі своєю сестрою. Імена дівчаток: Галинка, Оленка і Іринка. Хлопчики швидко наповнили грибами свої кошики і стали допомагати дівчаткам. Назвіть ім'я сестри кожного з хлопчиків, якщо з'ясувалося, що жоден з них не поклав грибів у кошик своєї сестри і що Дмитрик декілька грибів поклав у кошик Галинки, Артем поклав декілька грибів у кошик Галинки і Іринки.

Відповідь:

	Артем	Дмитрик	Сергій
Галинка	—	—	+
Оленка	+	—	—
Іринка	—	+	—

- Три товариші змагалися в бігу. Один пробіг деяку відстань за 15 с, другий — за 20 с, а третій — за 13 с. За скільки секунд пробіг цю відстань кожен хлопчик, якщо Петрик біг швидше, ніж Сашко, а Сашко — швидше, ніж Сергій? (Сергій — за 13 с, Сашко — за 15 с, Петрик — за 20 с.)
- У квадратній залі для танців поставте вздовж стін 10 крісел так, щоб біля кожної стінки стояло порівну крісел.
- Іринка, Маринка і Даринка отримали за контрольну роботу по математиці 10; 11; 12. Коли у них запитали, які оцінки вони отримали, то дівчатка відповіли:

Іринка: «Я отримала 11».

Маринка: «Я не отримала 11».

Даринка: «Я не отримала 12».

Визначте, яку оцінку отримала кожна з дівчаток, якщо тільки одна з них сказала правду. (Даринка отримала 10, Маринка — 11, Іринка — 12.)

	Іринка	Маринка	Даринка
10	—	—	+
11	—	—	—
12	+	—	—

IV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ

Дата _____

Клас _____

Урок 64. АНАЛІЗ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ. ОЗНАЙОМЛЕННЯ УЧНІВ З ДІЄЮ МНОЖЕННЯ. ЗНАК МНОЖЕННЯ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Мета: дати учням поняття про множення як суму однакових доданків; закріпити обчислювальні прийоми додавання і віднімання, вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати акуратність, дисциплінованість.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Загальна характеристика результатів виконання контрольної роботи

2. Аналіз допущених помилок і виконання відповідних завдань

3. Завдання для учнів, які успішно впоралися з контрольною роботою

1) Розв'язати задачу.

У хлопчика було 30 аркушів кольорового паперу. Для аплікації він витратив 7 зелених і 5 жовтих аркушів. Скільки аркушів паперу залишилось у хлопчика?

2) Обчислити вирази.

$$38 + 25 - 47$$

$$26 - 19 + 32$$

$$46 + (35 - 27)$$

$$46 - 33 + 16$$

$$92 - 38 - 22$$

$$54 - (34 - 12)$$

$$9 - (3 + 2)$$

$$94 - (24 + 37)$$

$$52 - (26 + 18)$$

3) Розв'язати задачу.

На двох тарілках лежало 36 слив. Коли з першої взяли 12 слив, то на ній залишилося 3 сливи. Скільки слив лежало на другій тарілці?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви ознайомитеся з дією множення.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 90–91)

Завдання 516. Колективне опрацювання матеріалу

— Скільки солдатиків на малюнку?

— Щоб знайти кількість солдатиків, треба по 3 взяти 4 рази:

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

Додавання однакових доданків можна записати так:

$$3 \cdot 4 = 12 \text{ — це дія множення.}$$

Читають так: «Три помножити на чотири дорівнює дванадцять», або «По 3 взяти 4 рази буде 12». У цій рівності: 3 — доданок, який повторюється; 4 — кількість доданків, які повторюються; (·) — знак дії множення.

Запам'ятай! Множення — це додавання однакових доданків.

Завдання 517

— Замініть додавання множенням.

Учні «ланцюжком» коментують приклади.

— Які доданки в сумі?

— Скільки їх?

— Як приклад на додавання можна замінити?

— Який доданок брали? Скільки разів по ... брали?

Висновок:

— У яких випадках можна замінювати приклад на додавання прикладом на множення?

— Що в прикладі на множення показує кожне число? (Перше число — число, яке беремо доданком, друге число — число, яке показує скільки однакових доданків.)

Завдання 518

— Що означає вираз? Заміни множення додаванням.

Учні по черзі пояснюють завдання, працюючи в зошитах.

— Поясніть: що означає перше число в цьому записі? (Яке число береться доданком.) Що означає друге число? (Скільки разів береться доданком перше число.)

— Щоб обчислити результат, замінимо цей приклад на множення прикладом на додавання.

$2 \cdot 4$

— Що означає число 2? (2 береться доданком.) Що означає число 4? (4 рази береться доданком число 2.)

— Який приклад на додавання можна записати? ($2 + 2 + 2 + 2$)

Завдання 519. Колективне складання і розв'язання задачі

— Складіть задачу за малюнком і запитанням. Розв'язання запишіть діями додавання і множення. Скільки всього шишок?

— По скільки шишок на кожній гілці? (По 2)

— Скільки всього шишок? (8)

— Як ви порахували? Як дізналися, скільки всього?

$2 + 2 + 2 + 2 = 8$

— Яку дію використовували? (Додавання)

— Що ви можете сказати про доданки? Які доданки в цій сумі? (Однакові)

— Як можна записати коротше? ($2 \cdot 4 = 8$) Прочитайте запис.

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 139)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— З якою дією ознайомилися на уроці?

— Чи завжди приклад на додавання можна замінити прикладом на множення?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 91, завдання 520; 521.

Урок 65. ЧИТАННЯ ПРИКЛАДІВ НА МНОЖЕННЯ. НАЗВИ ЧИСЕЛ ПРИ МНОЖЕННІ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ НА МНОЖЕННЯ

Дата _____

Клас _____

Мета: ознайомити учнів з назвами чисел при множенні; формувати вміння читати приклади на множення; закріплювати обчислювальні прийоми додавання і віднімання; розвивати вміння розв'язувати задачі на множення; логічне мислення; виховувати акуратність.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (с. 91, завдання 520; 521)

Завдання 520

— Прочитайте записані приклади. Який приклад не вдалося замінити?

2. Усні вправи

1) Скільки потрібно паличок, щоб скласти ці трикутники? Розв'яжіть задачу додаванням, а потім — множенням.



2) Уставте замість $\square$ потрібне число:

$$4 + 4 + 4 + 4 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$\square \cdot 4 = 16$$

$$\square \cdot 4 = 8$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 =$$

$$6 + 6 + 6 =$$

$$3 \cdot \square = \square$$

$$6 \cdot \square = \square$$

3) Обчисліть значення виразів. Замініть приклади на додавання прикладами на множення, якщо це можливо.

$$8 + 8 + 8 + 8 + 8 =$$

$$5 + 5 + 5 + 5 =$$

$$8 + 9 + 9 + 45 =$$

$$13 + 13 + 13 =$$

$$27 + 73 =$$

4) Поставте один із наступних знаків: $<$, $>$, $=$.

$$36 + 15 \square 15 + 36$$

$$40 \text{ дм} \square 3 \text{ м } 1 \text{ см}$$

$$42 - 12 \square 52 - 21$$

$$79 \text{ см} \square 8 \text{ дм}$$

3. Хвилинка каліграфії

— Зменшіть на 25 кожне з чисел: 50; 30; 60; 80.

— Збільшіть на 15 кожне з чисел: 15; 25; 35; 45.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як називаються числа при множенні.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за підручником (с. 91–92)

Завдання 522. Коментоване розв'язування завдання

Учні по черзі пояснюють завдання, працюючи в зошитах.

Завдання 523

— Виконайте дії за зразком.

— Яке число повторюється? Скільки разів?

Учні коментують, як виконали обчислення.

Запам'ятайте!

Числа, які множать, називаються *множниками* (2 — *перший множник*, 7 — *другий множник*); результат множення називається *добутком* (14 — *добуток*); вираз $2 \cdot 7$ також називають *добутком* чисел 2 і 7.

Висновок: якщо між числами стоїть знак ($\cdot$), то такий запис називається *добутком*.

Завдання 524. Усне виконання завдання з коментуванням

— Назвіть компоненти у рівностях.

Завдання 525. Колективне опрацювання матеріалу

— Вираз $3 \cdot 5 = 15$ можна прочитати по-різному:

- по 3 взяти 5 разів буде 15;
- 3 помножити на 5 дорівнює 15;
- добуток чисел 3 і 5 дорівнює 15;
- перший множник 3, другий множник 5, добуток 15.

Завдання 526. Усне виконання завдання з коментуванням

— Прочитай рівності по-різному.

Завдання 527

— Складіть і запишіть рівність на множення за малюнком.

Учні з місця складають рівності за малюнком.

Завдання 528. Усне виконання завдання

— Об'єднайте м'ячі у групи за розміром та призначенням. Як називають ці групи? (*Великі* — *малі*, *баскетбол* — *футбол* — *волейбол*) Скільки м'ячів у кожній групі?

2. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (див. додаток на с. 140)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

На дошці — приклад: $5 \cdot 3 = 15$.

— Назвіть компоненти дії множення.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 92, завдання 529; 530.

ДОДАТОК

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

Гра «Виручай»

Учні кожного ряду отримують по картці. У першого учня в ряду завдання записане повністю, а в решти замість першого числа — «віконечко». Що ховається за «віконечком», учень дізнається тільки тоді, коли його товариш, що сидить попереду, повідомить йому відповідь у своєму завданні. Ця відповідь і буде числом, якого бракує. У такій грі всі мають бути гранично уважними, оскільки помилка одного учасника перекреслює роботу всіх.

$10 + 5 = \square$	$11 - 2 = \square$	$12 - 5 = \square$
$\square - 7 = \square$	$\square + 4 = \square$	$\square + 6 = \square$
$\square + 4 = \square$	$\square - 6 = \square$	$\square - 8 = \square$
$\square - 6 = \square$	$\square + 5 = \square$	$\square + 6 = \square$
$\square + 7 = \square$	$\square - 3 = \square$	$\square - 2 = \square$
$\square - 8 = \square$	$\square + 8 = \square$	$\square + 7 = \square$

Гра «Лабіринт»

— Допоможіть Царівні-жабі провести брата і сестру лабіринтом з числовими виразами. При цьому значення виразів повинні скласти відрізок чисел натурального ряду.



8 - 3		4 + 6	5 - 2	9 - 2	1 + 7
	1 + 2		10 - 1		4 + 4
2 + 2				2 + 4	
	5 - 4		9 - 3		9 - 4
8 + 1		8 - 5		1 + 3	
	1 + 1		6 - 2		10 - 3
		3 + 4			
9 - 8	5 + 4		3 + 3		7 - 4

Гра «Весела лічба, або Боротьба за число»

У кожної дитини на парті — дві таблиці.

Завдання кожного учня полягає в тому, щоб лічити від 1 до 24 чи від 52 до 76, показувати одночасно кожне з чисел на таблиці. Учні тренуються на місцях.

До дошки запрошуються двоє учнів і стають перед однією з двох таблиць, виконують завдання. Той, хто швидше назве числа, вважається переможцем. Учні змагаються парами.

5	19	10	18
16	22	24	13
15	6	11	4
8	1	14	7
20	21	23	17
12	9	2	3

52	77	59	76
60	54	67	72
58	69	50	61
65	74	68	73
51	71	66	55
62	70	57	63
75	56	64	53

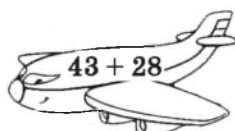
Гра «Кращий льотчик»

Провести невелику бесіду з питань: «Хто хоче стати льотчиком?», «Що він повинен добре знати й уміти?». Діти узагальнюють: «Льотчик повинен багато знати й уміти, щоб упевнено вести свій літак, і передусім він повинен правильно вести розрахунки».

Щоб льотчиком стати,
Щоб в небо злетіти,
Потрібно багато знати,
Потрібно добре лічити.

На дошці записано три стовпчики виразів, під ними — малюнки літаків. Над кожним виразом — три відповіді. Одна з них — правильна.

64 71 52



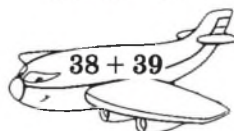
51 66 71



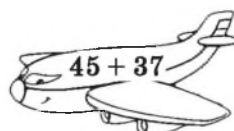
53 49 51



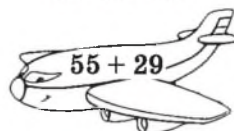
87 69 77



82 86 72



85 94 84



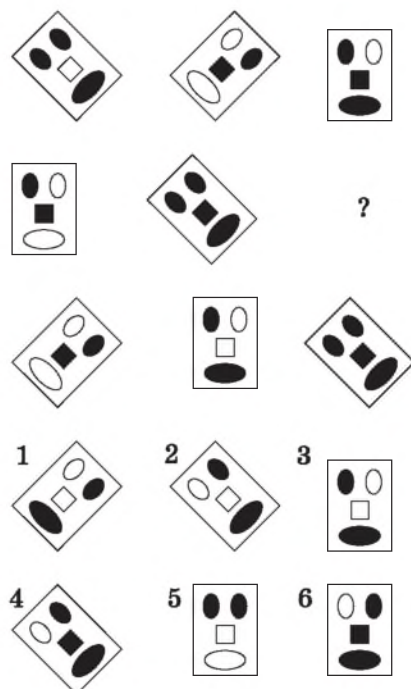
Клас об'єднується у три команди, у кожній призначаються льотчики. Вони за командою по черзі обчислюють значення виразів, починаючи з нижнього, обводять відповідь і ведуть свій літак наміченим курсом.

Наприкінці гри підбивають підсумки.

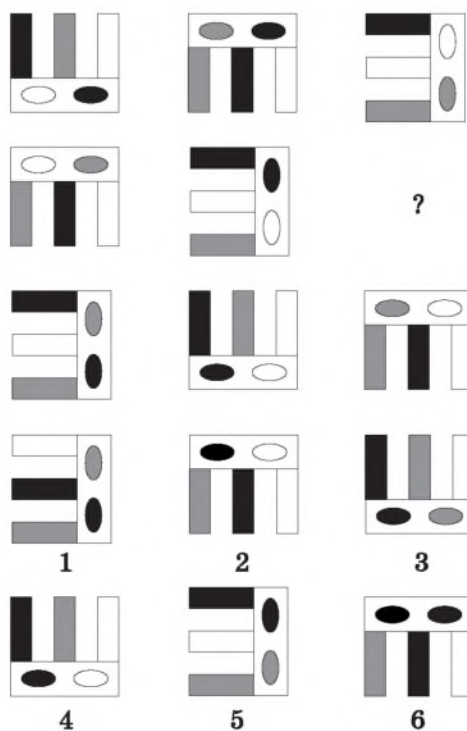
Учитель показує на вирази. Контролери підтверджують відповідь або вправляють помилку, якщо вона допущена. Визначають кращого льотчика. Допущені помилки аналізуються.

ЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ

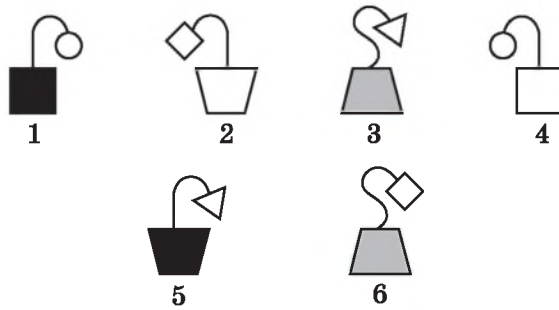
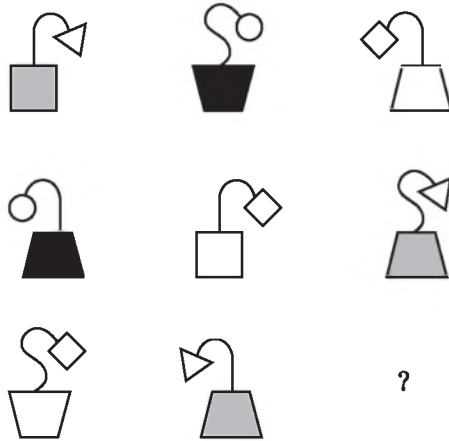
1. Виберіть з шести пронумерованих фігур ту, що доповнює ряд.



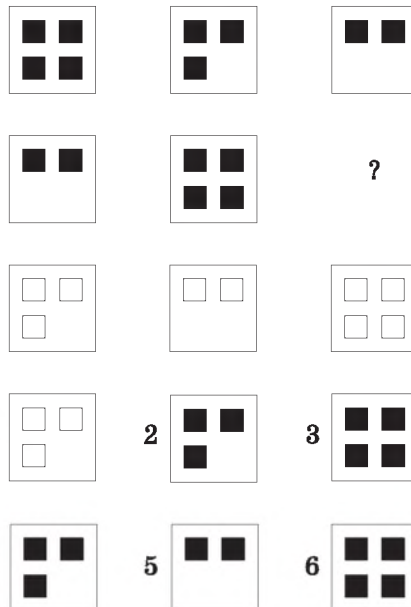
2. Оберіть потрібну фігуру з шести пронумерованих.



3. Виберіть правильну фігуру з шести пронумерованих.



4. Виберіть потрібний малюнок з шести пронумерованих.



БАЖАЄТЕ ПРОФЕСІЙНО ЗРОСТАТИ?



Журнал «Початкове навчання та виховання» до ваших послуг:

- нестандартні авторські розробки уроків та позакласних заходів;
- цікавий дидактичний матеріал ігрового характеру на сторінках для копіювання;
- поради спеціалістів (психологів, логопедів, юристів);
- педагогічні знахідки, досвід учителів-практиків, що дає позитивні результати.

+ БЕЗКОШТОВНІ БОНУСИ:

- Повнокольорова вкладка з наочно-дидактичними матеріалами.
- «Фаховий сервер» — усе найнеобхідніше у практичній роботі вчителя щодня. Тематичні збірки матеріалів за актуальними напрямками. (1 раз на місяць)
- «Актуальні діалоги» — обговорюємо у формі «запитання-відповідь» усе, що цікавить педагогів незалежно від досвіду та предмета, що викладається. (4 рази на рік)

Видавнича група «Основа» рекомендує найвигідніший варіант передплати

пільговий плюс

передплатний
індекс

37056



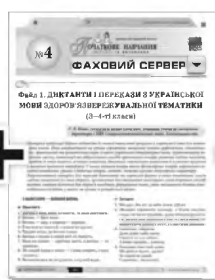
128 сторінок
журналу — 3 випуски
журналу на місяць!



176 сторінок
книжкового додатку



2 сторінки вкладки
«Актуальні діалоги»



8 сторінок вкладки
«Фаховий сервер»



4 сторінки
кольорової вкладки

= 318
сторінок на місяць

1 Передплата на 12 місяців
Передплата на 1 місяць

249,90 грн
20,83 грн

2 $20,83 / 318 = 0,07$ ₴

3 7 коп. за сторінку
практичної інформації!

Невеликі витрати — великі здобутки!
Передплачуйте журнал уже зараз!

ОСНОВА
ВИДАВНИЧА ГРУПА

Вартість передплати

Передплатний індекс	3 місяці		6 місяців	
	пошт.	редакц.	пошт.	редакц.
08412 – три випуски журналу на місяць	73,50	66,15	147,00	124,95
08413 – три випуски журналу на місяць ПЛЮС книжковий додаток на місяць	82,50	74,25	165,00	140,25
95934 – три випуски журналу на місяць для передплатників на 6 місяців	ПІЛЬГОВИЙ		117,00	99,45
37056 – три випуски журналу на місяць ПЛЮС книжковий додаток для передплатників на 6 місяців	ПІЛЬГОВИЙ ПЛЮС		147,00	124,95
89480 – один вип. жур. «Вихователю ГПД. Усе для роботи» ПЛЮС 3 вип. жур. «Початкове навчання та виховання»	74,50	67,05	149,00	126,65
Електронна передплата (pdf-статті на сайті http://journal.osnova.com.ua)	—	44,10	—	88,20

Для оформлення редакційної передплати (зі знижкою 10 % заповніть квитанцію, що розміщена нижче, та сплатіть її у відділенні будь-якого банку. У полі «Призначення платежу» зазначте назву журналу та термін передплати. У полі «Адреса» зазначте поштову адресу доставки журналу з індексом. Передплату також можна оформити у будь-якому відділенні Укрпошти. Деталі за тел.: (057) 731-96-36 або на сайті <http://journal.osnova.com.ua>

СКОРИСТАЙТЕСЯ БЛАНКОМ ПЕРЕДПЛАТИ ВЖЕ ЗАРАЗ!

Заява на переказ готівки № _____

Дата здійснення операції _____ Дата валютування _____

Назва валюти		№ рахунку	Сума	Еквівалент у гривнях
	Дебет			
	Кредит			
Загальна сума (цифрами)				

Пот/рах 26009996107648 код ЗКПО 32031438
 Отримувач Видавнича група «Основа»
 Банк отримувача Відділення №4 ПУМБ, м. Харків МФО 334851 Код банку _____
 Платник _____ Код платника _____
 Банк платника _____ МФО _____ код ЗКПО _____
 Адреса _____
 Загальна сума _____
 Призначення платежу _____
 Додаткові реквізити ПІБ, назва журналу, індекс, термін передплати, з якого місяця
 Підпис _____ Касир _____ Контролер _____

Квитанція № _____

Код:

115

Дата здійснення операції _____ Дата валютування _____

Назва валюти		№ рахунку	Сума	Еквівалент у гривнях
	Дебет			
	Кредит			
Загальна сума (цифрами)				

Пот/рах 26009996107648 код ЗКПО 32031438
 Отримувач Видавнича група «Основа»
 Банк отримувача Відділення №4 ПУМБ, м. Харків МФО 334851 Код банку _____
 Платник _____ Код платника _____
 Банк платника _____ МФО _____ код ЗКПО _____
 Адреса _____
 Загальна сума _____
 Призначення платежу _____
 Додаткові реквізити ПІБ, назва журналу, індекс, термін передплати, з якого місяця
 Підпис _____ Касир _____ Контролер _____